

z dnia....., zgłoszony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W BIELSKU-BIAŁEJ**

z dnia 2023 r.

w sprawie przyjęcia lokalnego programu pomocy społecznej „Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji dla Miasta Bielska-Białej do roku 2026”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.) w związku z art. 17 ust. 2 pkt 4 i art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.)

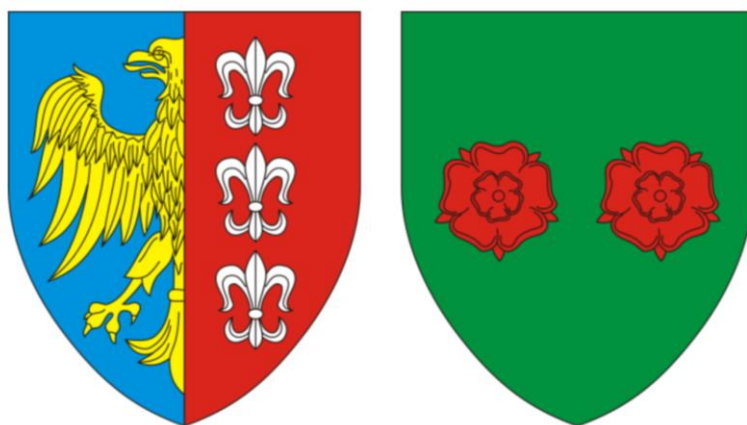
**Rada Miejska
postanawia**

§ 1. Przyjąć lokalny program pomocy społecznej „Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji dla Miasta Bielska-Białej do roku 2026”, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Bielska-Białej.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Nr
Rady Miejskiej w Bielsku-Białej
z dnia 2023 r.

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji dla Miasta Bielska-Białej do roku 2026

Bielsko-Biała, 2023

Spis treści

1. Charakterystyka gminy. Struktura podmiotowa (społeczna) ludności miasta Bielska-Białej na koniec 2021 roku	5
2. Charakterystyka gminy. Struktura przedmiotowa (zasoby środowiskowe) miasta Bielska-Białej na koniec 2021 roku	8
3. Problemy i wyzwania społeczne występujące na terenie gminy	11
4. Analiza dokumentów strategicznych Miasta Bielska-Białej oraz innych aktów prawa miejscowego w zakresie realizowania usług społecznych, w tym w zakresie deinstytucjonalizacji	13
5. Działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej	24
6. Zasoby Miasta Bielska-Białej: wsparcie osób starszych	30
7. Zasoby Miasta Bielska-Białej: wsparcie osób z niepełnosprawnościami	41
8. Zasoby Miasta Bielska-Białej: wsparcie osób w kryzysie bezdomności	52
9. Zasoby Miasta Bielska-Białej: wsparcie dziecka i rodziny, w tym dzieci z niepełnosprawnością	59
10. Diagnoza przeprowadzona na potrzeby realizacji projektu	69
10.1. Diagnoza potrzeb mieszkańców Bielska-Białej wymagających wsparcia oraz potrzeb ich opiekunów	72
10.2. Diagnoza potrzeb instytucji i organizacji społecznych mogących brać udział w procesie deinstytucjonalizacji pomocy społecznej	80
10.3. Diagnoza potrzeb, w tym funkcjonalna w kontekście codziennej egzystencji	85
10.4. Wnioski z przeprowadzonych badań ankietowych	88
11. Plan deinstytucjonalizacji usług społecznych w Bielsku-Białej	92
11.1. Cele ogólne i szczegółowe Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji dla Miasta Bielska-Białej do roku 2026	94
11.2. Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji dla Miasta Bielska-Białej ukierunkowany na potrzeby osób starszych	95

11.3. Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji dla Miasta Bielska-Białej ukierunkowany na potrzeby osób z niepełnosprawnościami	97
11.4. Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji dla Miasta Bielska-Białej ukierunkowany na potrzeby osób zagrożonych bezdomnością oraz w kryzysie bezdomności	99
11.5. Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji dla Miasta Bielska-Białej ukierunkowany na potrzeby dziecka i rodziny, w tym dzieci z niepełnosprawnością	101
11.6. Kadra / personel zapewniający wsparcie w procesie przejścia z opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej w społeczności lokalnej	104
11.7. Koszty realizacji Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji dla Miasta Bielska-Białej do roku 2026	104
11.8. Harmonogram realizacji i ewaluacja Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji dla Miasta Bielska-Białej do roku 2026	105
12. Wzory narzędzi badawczych	106

„Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji dla Miasta Bielska-Białej do roku 2026” powstał w ramach projektu grantowego realizowanego przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej pt. „Opracowanie i pilotażowe wdrożenie mechanizmów i planów deinstytucjonalizacji usług społecznych” Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.8. Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym.

1. Charakterystyka gminy.

Struktura podmiotowa (społeczna) ludności miasta Bielska-Białej na koniec 2021 roku

Bielsko-Biała to miasto na prawach powiatu w województwie śląskim. W układzie funkcjonalno-przestrzennym województwa śląskiego, miasto stanowi centrum gospodarczo-administracyjne, kulturalne, naukowe oraz handlowo-usługowe subregionu południowego obejmującego powiaty: bielski, cieszyński i żywiecki oraz miasto Bielsko-Biała. Powierzchnia Bielska-Białej wynosi 124,51 km² i dzieli się ona formalnie na 30 osiedli stanowiących jednostki pomocnicze gminy.

Liczba mieszkańców Bielska-Białej wg faktycznego miejsca zamieszkania, na koniec 2021 roku wynosiła 168.106 osób, przy gęstości zaludnienia 1.350 osób/km². Kobiety stanowiły 52,75% ogółu mieszkańców Miasta. Bielszczanie stanowili 3,84% ludności województwa śląskiego.

Struktura ludności miasta Bielska-Białej na przestrzeni ostatnich lat, z uwzględnieniem udziału kobiet i mężczyzn wykazuje się stabilnością, niedostrzegalne są znaczące odchylenia w rozkładzie tych grup, jednak dostrzegalna jest bardzo wyraźna tendencja spadkowa w zakresie ogólnej liczby mieszkańców. W roku 2013 liczba mieszkańców wynosiła 173.861 osób, natomiast na koniec 2021 roku liczba ta zmniejszyła się o 3,31% ogółu ludności.

Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego w kolejnych latach spodziewane jest dalsze zmniejszanie się liczby ludności, które będzie następowało w szybszym tempie niż dotychczas. W 2030 roku ludność Bielska-Białej ma wynieść 156.347 osób, tj. o 10,07% mniej niż w roku 2021, a w 2050 roku 133.260 osób (23,35 % mniej niż w roku 2021). W tym ujęciu, pojawia się konieczność zwrócenia szczególnej uwagi na działania w zakresie poprawy sytuacji demograficznej na terenie Bielska-Białej.

Istotną z punktu widzenia problemów społecznych jest struktura wiekowa mieszkańców miasta. Dane dotyczące liczby ludności w 2021 roku oraz udział poszczególnych grup wiekowych w populacji przedstawia poniższa tabela i wykres.

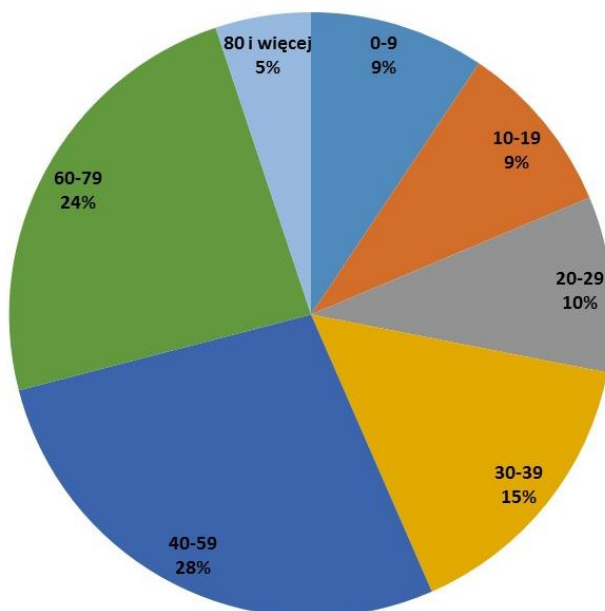
Tabela 1: Struktura wieku mieszkańców Bielska-Białej w 2021 roku.

Wiek	Liczba mieszkańców
0-9	15.782
10-19	15.617
20-29	15.803
30-39	25.835
40-59	46.256
60-79	40.204

Opracowanie własne.

Skupiając się na grupie wiekowej powyżej 60 roku życia należy stwierdzić, że z upływem lat grupa ta ma coraz większy udział w populacji mieszkańców Bielska-Białej. Na koniec 2021 roku osoby starsze stanowiły 29,04 % ogółu mieszkańców.

Procentowy udział poszczególnych grup wiekowych mieszkańców miasta w populacji Bielska-Białej

Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2021 roku odnotowano 1.391 urodzeń żywych, a w pierwszym półroczu roku 2022 było to 661 urodzeń żywych, a dla porównania w 2013 roku było ich 1.675, co wskazuje na tendencję spadkową.

Kolejną bardzo ważną grupą osób, są mieszkańcy z niepełnosprawnościami. Struktura podmiotowa obszaru obejmuje całość wszystkich mieszkańców. Na koniec 2021 roku Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Bielsku-Białej wydał 2.892 orzeczenia o stopniu niepełnosprawności dla osób, które ukończyły 16 rok życia oraz 289 orzeczeń dla osób poniżej 16 roku życia. Wśród dzieci i młodzieży dominowały orzeczenia z zakresu całościowych zaburzeń rozwojowych (np. autyzm), natomiast w przypadku pozostałych osób orzeczenia dotyczyły przede wszystkim schorzeń związanych z upośledzeniem narządów ruchu oraz chorób z zakresu układu oddechowego i krążenia. Wskazana tendencja ma charakter wzrostowy, gdyż dla porównania na koniec 2022 roku wydano odpowiednio 3.114 orzeczeń dla osób, które ukończyły 16 rok życia oraz 397 dla dzieci i młodzieży poniżej tego wieku – w tych samych obszarach schorzeń. Na tle wyżej wskazanych danych za 2021 rok należy podkreślić, że orzeczenia dla osób od 16 roku życia ze schorzeniami z zakresu upośledzenia umysłowego (01U) oraz chorób psychicznych (02P), czy też z całościowymi zaburzeniami rozwojowymi (12C) stanowiły prawie 9% wszystkich orzeczeń. W przypadku dzieci i młodzieży, która nie ukończyła 16 roku życia odsetek ten w ogólnej liczbie orzeczeń stanowił ponad 42%.

Z diagnozy przeprowadzonej w ramach badania sytuacji społecznej Bielska-Białej do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030 wynika, że bezdomność jako powód korzystania z pomocy społecznej został zredukowany na przestrzeni lat 2013-2020, a liczba osób

korzystających z tej formy wsparcia na koniec 2020 roku wyniosła 188. W 2021 r. w związku z trwającą nadal pandemią COVID-19, spowolnieniem gospodarczym oraz znaczącym wzrostem inflacji oraz innymi zjawiskami społeczno-gospodarczymi nastąpił jednak wzrost liczby osób korzystających z miejsc schronienia dla osób i rodzin dotkniętych bezdomnością i na koniec 2021 roku wyniósł 332¹.

Ostatnim z obszarów na jaki należy zwrócić uwagę jest korelacja bezradności rodzin w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, spowodowanych różnorodnymi dysfunkcjami, a strukturą rodzin korzystających z pomocy społecznej w odniesieniu do liczby dzieci objętych wsparciem pieczy zastępczej. W przedmiotowym obszarze przyczynę deficytów stanowią przede wszystkim uzależnienia, w szczególności alkoholizm. Do 2020 roku systematycznie spadała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tego powodu, natomiast problem narkomanii miał marginalne znaczenie, ale na sile przybrały uzależnienia behawioralne. Poza wyżej wskazanymi przyczynami, poważną przesłanką dysfunkcji rodzin była i jest przemoc.

Tabela 2: Liczba osób / rodzin korzystających z interwencji w zakresie przemocy oraz profesjonalnego wsparcia i terapii uzależnień w roku 2021 roku.

	Liczba interwencji udzielonych w zakresie przemocy w rodzinie	Uzależnienie od alkoholu	Motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego	Uzależnienia od innych substancji psychoaktywnych oraz behawioralne	Motywowanie do podjęcia terapii
Liczba osób/rodzin	1080	288	359	307	80

Opracowane na podstawie danych z Raportu o stanie miasta Bielska-Białej za rok 2021.

Podsumowując, charakterystykę struktury społecznej gminy należy podkreślić, że całość bardzo szerokiego wachlarza działań pomocowych przybiera formę komplementarnego wsparcia. Celowane działania wzajemnie przenikają się, ponieważ bardzo często adresaci pomocy stanowią lub mogą w potencjale stanowić osoby wymagające wsparcia w różnych obszarach (np. osoby starsze to często osoby z niepełnosprawnościami lub osoby po pieczy zastępczej mogą być narażone na bezdomność).

Należy wskazać, że opisany stan podmiotowy na koniec 2021 roku, od roku 2020 ulegał i nadal reaguje na dynamiczne zmiany związane z pandemią koronawirusa oraz z jego konsekwencjami. Również jednym z najpoważniejszych czynników mających wpływ na strukturę społeczeństwa Bielska-Białej miał wybuch wojny w Ukrainie z wszelkimi przewidzianymi i nieprzewidzianymi następstwami. Skutki tych dwóch determinantów będą miły kontynuację w kolejnych latach, co już można zaobserwować w danych zawartych w Raporcie o stanie miasta za 2022 rok.

¹ *Raport o stanie miasta Bielska-Białej za rok 2021.*

2. Charakterystyka gminy. Struktura przedmiotowa (zasoby środowiskowe) miasta Bielska-Białej na koniec 2021 roku

Analiza zasobów systemu wsparcia i realizowanych usług społecznych opiera się przede wszystkim na ukształtowanym wielowymiarowo systemie pomocy społecznej, w którym jednostką wiodącą jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej.

Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miejskiego w Bielsku-Białej, jako jednostka nadrzędna wspiera, nadzoruje i koordynuje działalność miejskich jednostek organizacyjnych w obszarze polityki społecznej, realizujących zarówno działania ustawowe jak i inne dodatkowe.

Wśród pozostałych placówek kształtujących i realizujących działania z zakresu polityki społecznej należy wskazać: środowiskowe domy samopomocy, domy pomocy społecznej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, placówki wsparcia dziennego, Podbeskidzki Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Powiatowy Urząd Pracy, Ośrodek Przeciwdziałania Problemom Alkoholowym, Żłobek Miejski.

Całość systemu polityki społecznej dedykowanej mieszkańcom miasta wspierany jest przez pozostałe miejskie jednostki organizacyjne takiej jak szpital czy straż gminna oraz inne podmioty usytuowane w granicach administracyjnych miasta podlegające organizacyjnie administracji powiatowej lub wojewódzkiej, jak również podmioty sektora pozarządowego.

W Bielsko-Bialskich środowiskach lokalnych, ogromnym zaangażowaniem w wielowymiarową działalność na rzecz różnych grup mieszkańców realizują inne jednostki budżetowe miasta takie jak Miejski Dom Kultury w Bielsku-Białej (MDK), Książnica Beskidzka, Bielskie Centrum Kultury im. Marii Koterbskiej, Teatr Polski w Bielsku-Białej, Teatr Lalek Białaluka im. Jerzego Zitzmana, czy Bielsko-Bialski Ośrodek Sportu i Rekreacji. Wszystkie instytucje angażują się i realizują działania specjalnie dedykowane dla celowanych grup mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, dzieci i młodzieży.

Na szczególne wyróżnienie zasługują działania Miejskiego Domu Kultury i jego jedenastu filii oraz siedemnastu filii Książnicy Beskidzkiej, których rozmieszczenie w różnych lokalizacjach miasta umożliwia prowadzenie działań, angażując społeczność lokalną i pobudzając działania mieszkańców na rzecz swojego środowiska, jak również inicjując działania integracji wielopokoleniowej.

Tabela 3: Miejskie jednostki organizacyjne działające w obszarze kultury.

l.p.	Nazwa jednostki	Adres
1.	DK w Hałcnowie	ul. Siostry Małgorzaty Szewczyk 1
2.	DK w Kamienicy	ul. Karpacka 125
3.	DK w Komorowicach	ul. Olimpijska 16
4.	DK w Lipniku	ul. Podgórna 29
5.	DK w Olszówce	ul. Olszówka 20D

6.	DK w Wapienicy	ul. Cieszyńska 398
7.	DK Włókniarzy	ul. 1 Maja 12
8.	DK im. Wiktorii Kubisz	ul. Juliusza Słowackiego 17
9.	DK w Starym Bielsku	ul. Jana Sobieskiego 307A
10.	DK im. Jacka Lecha	ul. Żywiecka 302
11.	Świetlica w Bielsku-Białej Północ	ul. Anieli Krzywoń 17A
12.	Bielskie Centrum Kultury im. Marii Koterbskiej	ul. Juliusza Słowackiego 27
13.	Książnica Beskidzka	ul. Juliusza Słowackiego 17A
14.	Dział Zbiorów Specjalnych	ul. Podcienie 9;
15.	Dzielnicowa Biblioteka Publiczna	ul. 11 Listopada 40
16.	Filia os. Stare Bielsko	ul. Jana Sobieskiego 130
17.	Filia os. Karpackie	ul. Doliny Miętusiej 15
18.	Filia Wapienica	ul. Cieszyńska 367
19.	Filia Komorowice	ul. Olimpijska 16
20.	Filia os. Beskidzkie	ul. Babiogórska 11
21.	Filia os. Wojska Polskiego	ul. Stawowa 29
22.	Filia os. Złote Łany	ul. Jutrzenki 20
23.	Filia Straconka	ul. Górska 133
24.	Filia Hałcnów	ul. Siostry Małgorzaty Szewczyk 1
25.	Filia Mikuszowice Śląskie	ul. Olszówka 2
26.	Filia Lipnik	ul. Lipnicka 133
27.	Filia os. Kamienica	ul. Karpacka 125
28.	Filia os. Kopernika	ul. Jesionowa 13
29.	Filia Mikuszowice Krakowskie	ul. Żywiecka 302
30.	Filia os. Słoneczne	ul. Mikołaja Reja 18
31.	Teatr Polski w Bielsku-Białej	ul. 1 Maja 1
32.	Teatr Lalek „Banialuka”	ul. Adama Mickiewicza 20
33.	Galeria Bielska BWA	ul. 3 Maja 11

Opracowanie własne.

Wśród innych istotnych miejskich jednostek organizacyjnych, realizujących działania subsydiarne w zakresie szeroko rozumianego sektora pomocy społecznej jest Beskidzkie Centrum Onkologii – Szpital Miejski im. Jana Pawła II, którego podstawowym celem jest prowadzenie działalności leczniczej, pielęgnacyjnej, promocji i profilaktyki zdrowia, z uwzględnieniem stałego podnoszenia jakości świadczonych usług.

Drugim podmiotem wspierającym opisywany system jest Straż Miejska w Bielsku-Białej, która jako formacja municypalna realizuje zadania z zakresu ochrony porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, szeroko pojętej profilaktyki bezpieczeństwa. Niezwykle ważną sferą działalności Straży Miejskiej w Bielsku-Białej są działania informacyjne i edukacyjne. Działania te kierowane są do różnych grup mieszkańców

i dostosowywane są do wieku, potrzeb i poziomu słuchaczy. W ramach działań profilaktycznych powołany specjalnie w tym celu „patrol szkolny” poza patrolowaniem rejonów szkół i miejsc zagrożonych demoralizacją oraz zjawiskami kryminogennymi z udziałem osób nieletnich, przeprowadza szereg wykładów i prelekcji, których tematyka obejmuje szeroko rozumiane bezpieczeństwo począwszy od minimalizacji zachowań ryzykownych czy propagowania zdrowego i bezpiecznego stylu życia aż do odpowiedzialności za czyny zabronione, uzależnienia czy też cyberprzemocy. Dodatkowo, miasto prowadzi ścisłą współpracę w obszarze szeroko rozumianej polityki społecznej z Komendą Miejską Policji w Bielsku-Białej oraz Komendą Miejską państwowej Straży Pożarnej w Bielsku-Białej. Służby te współpracują z miejskimi jednostkami organizacyjnymi zarówno w obszarze profilaktyki i prewencji jak również zabezpieczają działania w zaistniałych sytuacjach zagrożenia.

Bardzo istotne miejsce w realizacji działań z zakresu pomocy społecznej zajmują organizacje pozarządowe. W ewidencji prowadzonej przez Urząd Miejski w Bielsku-Białej, według stanu na koniec 2021 r. znajdowały się 624 organizacje pozarządowe, w tym: 253 stowarzyszenia zarejestrowane w KRS, 2 związki stowarzyszeń, 28 stowarzyszeń zwykłych, 59 terenowych jednostek organizacyjnych (oddziały, koła) oraz 147 fundacji, 135 organizacji sportowych (69 klubów sportowych zarejestrowanych w KRS, 39 klubów sportowych nieprowadzących działalności gospodarczej, 27 uczniowskich oraz parafialnych klubów sportowych). NGO w swoich działalnościach statutowych zajmują się szeroko rozumianym wsparciem różnorodnych grup społecznych zwłaszcza zagrożonych wykluczeniem społecznym, a w szczególności osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, rodzin, dzieci i młodzieży, bezdomnych, uzależnionych czy narażonych na przemoc. Na szczególne uwzględnienie w analizie przedmiotowych zasobów zasługują organizacje pozarządowe, które swoje zadania realizują na zlecenie miasta w ramach konkursów przeprowadzanych w oparciu o ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. W roku 2021 zadania z zakresu polityki społecznej, pomocy społecznej, profilaktyki uzależnień, edukacji i opieki wychowawczej oraz rodziny, realizowane były przez 52 organizacje pozarządowe, które otrzymały środki finansowe przeznaczone na realizację zadań publicznych z budżetu Miasta w 2021 r. w wysokości 2.820.350,00 zł. Należy podkreślić, że liczba NGO podejmujących współpracę z miastem w zakresie realizacji zadań publicznych systematycznie wzrasta, co jest widoczne w porównaniu corocznych danych. Aktualna lista działających w mieście NGO jest regularnie opracowywana i podawana do wiadomości.

Szczególnymi NGO działającymi na rzecz wspólnoty mieszkańców naszego miasta są ochotnicze straże pożarne, które w formie organizacyjnej są stowarzyszeniami zrzeszonymi w Oddziale Miejskim Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP w Bielsku-Białej, działające na podstawie przepisów ustawowych. Do innych, oprócz podstawowych zadań OSP w szczególności należy wspieranie gminy w realizacji pomocy na rzecz społeczności lokalnej czy też integrowanie społeczności lokalnej. Na terenie Bielska-Białej znajduje się 10 jednostek OSP. Wyszczególnione zostały w kolejnej tabeli.

Tabela 4: Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej.

l.p.	Nazwa jednostki	Adres
1.	OSP Bielsko-Biała Hałcnów	ul. Janowicka 9
2.	OSP Bielsko-Biała Kamienica	ul. Karpacka 123
3.	OSP Bielsko-Biała Komorowice Krakowskie	ul. Olimpijska 16
4.	OSP Bielsko-Biała Komorowice Śląskie	ul. Katowicka 65
5.	OSP Bielsko-Biała Leszczyny	ul. Żywiecka 124A
6.	OSP Bielsko-Biała Lipnik	ul. Polna 7
7.	OSP Bielsko-Biała Mikuszowice Krakowskie	ul. Żywiecka 302
8.	OSP Bielsko-Biała Mikuszowice Śląskie	ul. Bystrzyńska 13
9.	OSP Stare Bielsko	ul. Jana Sobieskiego 307A
10.	OSP Bielsko-Biała Straconka	ul. Górska 129

Opracowanie własne.

3. Problemy i wyzwania społeczne występujące na terenie gminy

Wyżej wskazana problematyka została zdiagnozowana w 2021 roku w ramach raportu charakteryzującego najważniejsze zjawiska kształtujące sytuację w Bielsku-Białej na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Miasta do 2030 roku, pełniącego funkcję diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Poniższe deficyty zostały wskazane w wyodrębnionych grupach obszarów działalności, które obejmują w całości lub w znacznej części zagadnienia społeczne. Wśród najistotniejszych obszarów, w których występują braki lub negatywne czynniki (zjawiska, procesy), które mogą spowalniać procesy rozwojowe zachodzące w mieście:

Demografia:

1. depopulacja miasta, głównie na skutek migracji,
2. relatywnie duże na tle gmin aglomeracji bielskiej problemy demograficzne Bielska-Białej
3. ujemny przyrost naturalny,
4. dynamiczne starzenie się społeczeństwa,
5. wysokie obciążenie demograficzne
6. malejący tzw. potencjał pielęgnacyjny,
7. ograniczony dostęp do opieki geriatrycznej,
8. rosnące zapotrzebowanie na działania aktywizujące seniorów,
9. bardzo duże rezerwy terenów pod zabudowę mieszkaniową,
10. duża liczba oczekujących na mieszkania komunalne oraz spory zasób pustostanów wymagających remontu.

Pomoc społeczna:

1. duża populacja osób z niepełnosprawnościami,
2. coraz większa potrzeba świadczeń opiekuńczych,
3. rosnące zapotrzebowanie na instytucjonalne formy opieki dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami,
4. brak powszechnego i systemowego wsparcia dla osób opiekujących się niesamodzielnym (ze względu na wiek lub niepełnosprawność) członkiem rodziny,
5. wzrost liczby osób pobierających świadczenia społeczne w sposób długotrwały.

Rynek pracy:

1. wysoki udział osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy w ogóle bezrobotnych,
2. niewystarczające działania w zakresie integracji cudzoziemców,
3. duży udział osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat,
4. wysoki udział bezrobotnych z niepełnosprawnościami,
5. niewystarczające działania w zakresie aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami,
6. wzrost liczby bezrobotnych kobiet.

Zdrowie:

1. duża liczba zgonów spowodowanych niewydolnością układu krążenia i chorobami nowotworowymi,
2. wzrost zapotrzebowania na wsparcie o charakterze profilaktycznym dla dzieci i młodzieży,
3. zbyt mała dostępność wsparcia psychologicznego dla dzieci i młodzieży (w tym o charakterze terapeutycznym)
4. rosnący problem uzależnień behawioralnych i cyberprzemocy,
5. dobra dostępność do ratownictwa medycznego,
6. stosunkowo duża odległość od miejsca zamieszkania do podstawowej opieki zdrowotnej w dzielnicach oddalonych od centrum.

4. Analiza dokumentów strategicznych Miasta Bielska-Białej oraz innych aktów prawa miejscowego w zakresie realizowania usług społecznych, w tym w zakresie deinstytucjonalizacji

Nazwa dokumentu	Strategia Rozwoju Bielska-Białej do 2030 roku przyjęta Uchwałą nr XLV/1048/2022 Rady Miejskiej w Bielsku-Białej z dnia 19 maja 2022 r.
Cele kluczowe	<ul style="list-style-type: none"> – Bielsko-Biała miastem zaangażowanym w sprawy mieszkańców i wspierającym rozwój społeczeństwa obywatelskiego, – Bielsko-Biała miastem wygodnym do życia, stwarzającym możliwości dla realizacji aspiracji swoich mieszkańców, – Bielsko-Biała miastem gwarantującym dostępność i wysoką jakość usług publicznych oraz skuteczność miejskich polityk rozwojowych, – Bielsko-Biała miastem kompaktowym, rozwijającym ekologiczny system transportowy, – Bielsko-Biała miastem zielonej transformacji, wykorzystującym racjonalnie i odpowiedzialnie zasoby środowiska naturalnego, prowadzącym świadomą transformację energetyczną oraz skutecznie zarządzającym ryzykami wynikającymi ze zmian klimatu, – Bielsko-Biała wiodącym ośrodkiem gospodarczym województwa śląskiego, rozwijającym się w oparciu o lokalne zasoby.
Odniesienie do deinstytucjonalizacji	<ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie miejsc aktywności lokalnej w oparciu o sieć domów kultury, jako formy wspierania aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców, – spożytkowanie potencjału organizacji pozarządowych na rzecz rozwoju miasta, – stworzenie włączającego systemu usług społecznych, – wspieranie działań na rzecz zwiększania bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców.

Nazwa dokumentu	<p align="center">Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2030 przyjęta Uchwałą nr XXXVII/874/2021 Rady Miejskiej w Bielsku-Białej z dnia 18 listopada 2021 r.</p>
Cele kluczowe	<ul style="list-style-type: none"> – podnoszenie jakości życia mieszkańców, w szczególności zagrożonych wykluczeniem społecznym, – tworzenie warunków dla poprawy stanu zdrowia mieszkańców, – wsparcie rodzin oraz systemu pieczy zastępczej, – wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców i przeciwdziałanie negatywnym skutkom bezrobocia, – zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym oraz łagodzenie ich skutków.
Odniesienie do deinstytucjonalizacji	<ul style="list-style-type: none"> – poprawa warunków funkcjonowania osób starszych, – wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnościami, – zapewnienie wsparcia w celu zmniejszenia wykluczenia społecznego wśród osób dotkniętych bezdomnością, – zmniejszenie wykluczenia społecznego wśród osób dotkniętych ubóstwem, – zwiększenie dostępności do profilaktyki, diagnostyki oraz leczenia, – realizacja działań na rzecz rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, – podnoszenie jakości życia rodzin wielodzietnych i rodzin zastępczych, – prowadzenie i rozwijanie działalności placówek wsparcia dziennego.

Nazwa dokumentu	<p align="center">Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Bielska-Bialej na lata 2021-2030 przyjęty Uchwałą nr XXXVII/875/2021 Rady Miejskiej w Bielsku-Bialej z dnia 18 listopada 2021 r.</p>
Cele kluczowe	<ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie społecznej świadomości i wrażliwości wobec zjawiska przemocy w rodzinie, – rozwijanie profilaktyki przemocy w rodzinie adresowanej do różnych grup społecznych, – zwiększanie kompetencji zawodowych pracowników służb, instytucji i organizacji zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie, – zwiększanie dostępności i efektywności pomocy niesionej osobom doświadczającym przemocy w rodzinie w zależności od ich sytuacji i potrzeb poprzez rozwój różnorodnych form wsparcia socjalnego, pracy socjalnej, poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, medycznego, socjalnego, interwencji kryzysowej i psychoterapii, – zintensyfikowanie oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, – rozwój zintegrowanego, interdyscyplinarnego, systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, służącego zwiększeniu skuteczności i dostępności pomocy dla rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie: ochronie osób doznających przemocy w rodzinie oraz oddziaływaniom kierowanym do osób stosujących przemoc w rodzinie.
Odniesienie do deinstytucjonalizacji	<ul style="list-style-type: none"> – upowszechnianie informacji o naturze problemu przemocy w rodzinie, jej atrybutach, formach, czynnikach ryzyka, możliwościach ochrony i przeciwdziałania przemocy domowej oraz możliwościach uzyskania pomocy na terenie miasta oraz podmiotach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, – realizacja programów ukierunkowanych na rozwój i wzmocnienie kompetencji opiekuńczych i wychowawczych rodziców, – udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy w rodzinie pozostającym w środowisku zamieszkania, – udzielanie pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie zmuszonym do opuszczenia miejsca zamieszkania.

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Nazwa dokumentu</p>	<p style="text-align: center;">Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii dla Bielska-Białej na lata 2022-2023 przyjęty Uchwałą nr XLIII/991/2022 Rady Miejskiej w Bielsku-Białej z dnia 24 marca 2022 r.</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Cele kluczowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, członków ich rodzin oraz osób zagrożonych uzależnieniem, – udzielenie rodzinom, w których występują problemy narkomanii oraz problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, – prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych, – kontrole przestrzegania zasad obrotu napojami alkoholowymi, – wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służące rozwiązywaniu problemów alkoholowych i problemów narkomanii, – pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego. – wspieranie działań na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych w domach pomocy społecznej, – udzielanie osobom uzależnionym, zagrożonym uzależnieniem oraz członkom ich rodzin pomocy w Punkcie Konsultacyjnym ds. Przeciwdziałania Narkomanii,

Odmiesienie do deinstytucjonalizacji

- prowadzenie pracy indywidualnej oraz „grup problemowych” w zakresie nabywania umiejętności niezbędnych w prawidłowym rozwoju osobistym i społecznym; realizacja programu diagnozy i terapii FAS, terapii par oraz programów interwencyjnych, profilaktycznych i specjalistycznej pomocy psychologicznej dla członków rodzin z problemem alkoholowym, dorosłych dzieci alkoholików, a także młodzieży zagrożonej uzależnieniem, rodziców i opiekunów
- realizacja programów i przedsięwzięć w zakresie ochrony ofiar przemocy w rodzinie, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, programów prewencyjnych dla osób nie radzących sobie z agresją oraz programów terapii dla osób stosujących przemoc w rodzinie, programów wsparcia i terapii dla osób z doświadczeniem przemocy w rodzinie, w tym obsługa Zespołu Interdyscyplinarnego Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Bielsku-Białej,
- prowadzenie działań interwencyjnych, informacyjnych i doradczych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym prowadzenie Telefonu Zaufania „Niebieska Linia”,
- prowadzenie działalności edukacyjnej w zakresie profilaktyki uzależnień skierowanej do rodziców m in. poprzez zakup i dystrybucję materiałów edukacyjnych,
- dofinansowanie działalności, niezbędnych remontów, a także zakupu materiałów i wyposażenia dla placówek wsparcia dziennego oraz dofinansowanie działalności, a także zakupu materiałów i wyposażenia dla placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- realizacja tzw. profilaktyki alternatyw angażującej dzieci i młodzież w alternatywne formy spędzania czasu wolnego,
- dofinansowanie działalności instytucji, organizacji pozarządowych udzielających wsparcia i pomocy osobom i rodzinom z problemami uzależnień, promujących życie w trzeźwości i przeciwdziałających skutkom nadużywania alkoholu, skutkom narkomanii oraz patologii społecznej,
- udzielanie wsparcia w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych rodzinom i osobom z problemem uzależnienia od narkotyków, dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Nazwa dokumentu	<p align="center">Program Wspierania Rodziny oraz Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023 przyjęty Uchwałą nr XXVI/645/2020 Rady Miejskiej w Bielsku-Białej z dnia 15 grudnia 2020 r.</p>
Cele kluczowe	<ul style="list-style-type: none"> – przywrócenie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze zdolności do prawidłowego wypełniania tych funkcji, – tworzenie warunków do skutecznego rozwoju systemu pieczy zastępczej w mieście Bielsko-Biała z ukierunkowaniem na formy rodzinne, – organizowanie wsparcia pełnoletnim wychowankom pieczy zastępczej w drodze do samodzielności.
Odniesienie do deinstytucjonalizacji	<ul style="list-style-type: none"> – tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności opiekuńczo-wychowawcze, – przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny, – analiza sytuacji rodzin i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinach, – podnoszenie standardu systemu opieki nad dzieckiem przebywającym w pieczy zastępczej, – podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pieczy zastępczej, – pomoc wychowankom pieczy zastępczej w realizacji Indywidualnych Programów Usamodzielnienia.

Nazwa dokumentu	<p align="center">Program Rodzina Plus przyjęty Uchwałą nr XX/374/2016 Rady Miejskiej w Bielsku-Białej z dnia 30 sierpnia 2016 r.</p>
Cele kluczowe	<ul style="list-style-type: none"> – zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego, – profilaktyka i wspieranie rodzin.
Odniesienie do deinstytucjonalizacji	<ul style="list-style-type: none"> – wspieranie rodzin, które znalazły się w wyjątkowej sytuacji, jak również rodzin o niskim statusie materialnym, rodzin z niepełnosprawnymi członkami rodziny oraz rodzin borykających się z problemem długotrwałego bezrobocia, – przeciwdziałania agresji i przemocy, przeciwdziałania niktynizmowi, alkoholizmowi i narkomanii, – przeciwdziałania przestępczości i demoralizacji, – przeciwdziałania uzależnieniom od Internetu, gier komputerowych, – podnoszenia kompetencji wychowawczych rodziców, – świadomego macierzyństwa, – promowania zdrowego stylu życia i bezpiecznych form spędzania wolnego czasu, – kształtowania postaw i zachowań prospołecznych, – zwiększania poziomu świadomości, roli i odpowiedzialności rodziców za wychowanie dziecka, – zwiększania umiejętności psychospołecznych.

Nazwa dokumentu	Miejski Program Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych do roku 2030 przyjęty Uchwałą nr XLIII/997/2022 Rady Miejskiej w Bielsku-Białej z dnia 24 marca 2022 r.
Cele kluczowe	– wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnościami.
Odniesienie do deinstytucjonalizacji	<ul style="list-style-type: none"> – ułatwianie osobom niepełnosprawnym uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia oraz promowanie zatrudnienia osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy, – zapewnienie osobom niepełnosprawnym różnorodnych form wsparcia socjalnego umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym, – aktywizacja osób niepełnosprawnych oraz podnoszenie świadomości społecznej na kwestie związane z niepełnosprawnością, – zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do edukacji oraz umożliwianie rozwijania ich zdolności intelektualnych i fizycznych, – likwidacja barier architektonicznych i komunikacyjnych, – wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnościami.

Nazwa dokumentu	Miejski Program na rzecz Osób Starszych do 2030 roku przyjęty Uchwałą nr XLIII/994/2022 Rady Miejskiej w Bielsku-Białej z dnia 24 marca 2022 r.
Cele kluczowe	<ul style="list-style-type: none"> – pomoc, wsparcie i zapewnienie osobom starszym bezpieczeństwa socjalnego, – aktywizacja i reintegracja społeczna osób starszych, – promocja zdrowia i profilaktyka, – poprawa wizerunku osób starszych w społeczeństwie.
Odniesienie do deinstytucjonalizacji	<ul style="list-style-type: none"> – wsparcie osób starszych w ich środowisku zamieszkania, – wspieranie rodzin osób starszych, – rozwój ośrodków wsparcia dziennego i całodobowego dla osób starszych, – podniesienie aktywności osób starszych i działających na ich rzecz organizacji, – tworzenie warunków do aktywnego udziału osób starszych w życiu społecznym, – inicjowanie i realizacja programów profilaktyki zdrowotnej, – inicjowanie i wspieranie działań z zakresu opieki wytchnieniowej, – edukacja i promowanie zdrowego stylu życia wśród osób starszych, – podniesienie poziomu wiedzy na temat osób starszych, – ograniczenie przejawów dyskryminacji ze względu na wiek, – promocja aktywności osób starszych.

Nazwa dokumentu	Program „Miejsce przyjazne dla seniorów” przyjęty Uchwałą nr IX/150/2019 Rady Miejskiej w Bielsku-Białej z dnia 10 czerwca 2019 r.
Cele kluczowe	<ul style="list-style-type: none"> – wspieranie różnych form aktywności osób starszych, poprzez zwiększenie im dostępności do usług w zakresie kultury, sportu, rekreacji, edukacji i innych.
Odniesienie do deinstytucjonalizacji	<ul style="list-style-type: none"> – wprowadzenie, koordynacja i promocja systemu ulg, zwolnień i preferencji zaoferowanych przez mjo, inne podmioty prowadzące działalność z zakresu kultury, sportu i rekreacji, w tym spółki prawa handlowego, w których Miasto Bielsko-Biała posiada akcje lub udziały, podmioty niepowiązane strukturalnie i kapitałowo z samorządem Miasta Bielska-Białej oraz przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą, którzy przystąpią do Programu, – promocja specjalnych ulg, zwolnień i preferencji skierowanych do Seniorów.

Nazwa dokumentu	<p align="center">Program Weteran Plus przyjęty Uchwałą nr XXXVI/708/2017 Rady Miejskiej w Bielsku-Białej z dnia 19 grudnia 2017 r.</p>
Cele kluczowe	<ul style="list-style-type: none"> – tworzenie pakietu zniżek i świadczeń skierowanych do weteranów działań poza granicami państwa i weteranów poszkodowanych zamieszkałych na terenie Miasta Bielska-Białej, – umożliwienie korzystania ze zniżek oraz nieodpłatnych świadczeń w jednostkach sektora finansów publicznych Bielska-Białej oraz ofert Punktów Partnerskich, wyrażających chęć przystąpienia do Programu.
Odniesienie do deinstytucjonalizacji	<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie dostępu do usług publicznych w sferze kultury, sportu i rekreacji oraz ofert przedsiębiorców wyrażających chęć przystąpienia do programu dzięki wprowadzeniu i promocji systemu zniżek oraz nieodpłatnych świadczeń stosowanych przez MJO, inne podmioty prowadzące działalność z zakresu kultury i sportu, w tym spółki prawa handlowego, w których Miasto Bielsko-Biała posiada akcje lub udziały oraz przedsiębiorców niepowiązanych kapitałowo z Miastem Bielsko-Białą wyrażających chęć włączenia się do Programu w charakterze Punktu Partnerskiego, – promocja zniżek i nieodpłatnych świadczeń skierowanych do weteranów i weteranów poszkodowanych, – realizacja innych działań na rzecz weteranów i weteranów poszkodowanych, nieuwzględnionych w niniejszym programie, a wynikających z rozeznaczonych potrzeb, po uzyskaniu pozytywnej opinii właściwej Komisji Rady Miejskiej.

Nazwa dokumentu	<p>Program współpracy Miasta Bielska-Białej z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2023 rok przyjęty Uchwałą nr L/1166/2022 Rady Miejskiej w Bielsku-Białej z dnia 24 listopada 2022 r.</p>
Cele kluczowe	<ul style="list-style-type: none"> - dążenie do harmonijnej i partnerskiej współpracy pomiędzy Miastem a organizacjami dla jak najlepszego zaspokajania potrzeb mieszkańców Miasta.
Odmieszenie do deinstytucjonalizacji	<ul style="list-style-type: none"> - upowszechnianie modelu realizacji zadań publicznych w drodze współpracy sektora obywatelskiego z samorządem lokalnym jako przynoszącego wymierne efekty w poprawie jakości życia mieszkańców Miasta, - wzmacnianie potencjału organizacji poprzez wypracowanie różnorodnych mechanizmów i form współdziałania, między innymi poprzez prowadzenie Centrum Organizacji Pozarządowych i współpracy z innymi podmiotami sektora pozarządowego, w tym z Ośrodkiem Wsparcia Ekonomii Społecznej obszaru bielskiego, - podniesienie potencjału organizacji w zakresie współpracy międzynarodowej oraz wsparcie absorpcji środków finansowych ze źródeł zewnętrznych, a w szczególności europejskich, - budowanie lokalnego społeczeństwa obywatelskiego i wspomaganie rozwoju społeczności lokalnej, - podejmowanie przedsięwzięć skierowanych do osób starszych i osób z niepełnosprawnością, - promowanie aktywności społecznej oraz działalności organizacji, - rozwój idei wolontariatu poprzez promowanie wolontariatu, na rzecz zwiększania zaangażowania wolontariuszy w życiu lokalnej społeczności, - rozwój idei wolontariatu poprzez promowanie wolontariatu, na rzecz zwiększania zaangażowania wolontariuszy w życiu lokalnej społeczności, - podejmowanie przedsięwzięć wspierających kreatywność, aktywność społeczną i samodzielność osób młodych (14-25 lat) w celu zwiększenia kapitału społecznego, twórczego i promocyjnego Miasta, zahamowania trendu depopulacji oraz zbliżenia młodych ludzi do rynku pracy.

5. Działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej

System pomocy społecznej realizuje zadania polityki społecznej państwa w zakresie przeciwdziałania marginalizacji i potencjalnemu wykluczeniu tych jednostek i grup społecznych, które z różnych przyczyn nie mogą bądź nie potrafią samodzielnie rozwiązywać swoich problemów natury socjalnej lub społecznej. Działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej ujętą w liczbach odnoszących się do roku 2021 przedstawiono poniżej.

Działalność MOPS w liczbach

* suma wypłaconych zasiłków stałych, okresowych i celowych

Opracowanie własne.

Zgodnie z *Ustawą o pomocy społecznej*, w oparciu o którą funkcjonuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej, możliwe do wykorzystania są dwie formy udzielania pomocy. Pierwsza to świadczenia pieniężne, mające charakter np. zasiłku stałego, okresowego, czy też celowego. Świadczenia te realizowane są na podstawie decyzji administracyjnej wydawanej w oparciu o rodzinny wywiad środowiskowy przeprowadzony w miejscu zamieszkania lub pobytu osoby/rodziny.

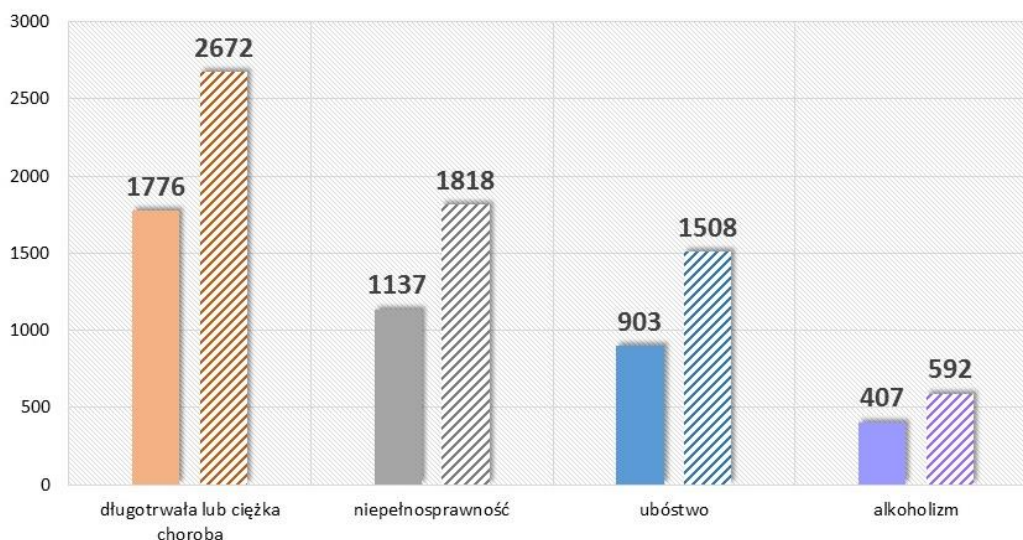
Druga forma to świadczenia niepieniężne, mające charakter m.in.: pracy socjalnej, pomocy rzeczowej, specjalistycznego poradnictwa, interwencji kryzysowej, usług opiekuńczych, umieszczenia w domu pomocy społecznej, szkoleń, poradnictwa rodzinnego i terapii rodzinnej.

Ponadto, w ramach tej formy pomocy udzielane jest również potrzebującym osobom i rodzinom schronienie, zapewniane są posiłki i niezbędne ubranie.

Grupa świadczeń niepieniężnych, to także pomoc dla osób usamodzielnianych (m.in. opuszczających młodzieżowe ośrodki socjoterapii, młodzieżowe ośrodki wychowawcze) w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, to również pomoc w uzyskaniu zatrudnienia i wsparcie w formie rzeczowej na zagospodarowanie.

Pierwszoplanową i najistotniejszą formą pomocy realizowaną przez pracowników socjalnych Ośrodka jest stosowanie odpowiednich metod działania, mających na celu rozwiązanie problemów zgłaszanych przez klienta – aktywnego partnera. Pracownik socjalny podejmuje więc współpracę z rodziną, diagnozuje jej sytuację, określa plan pomocy, który umożliwiłby jej usamodzielnienie, a tym samym pomógł rozwiązać główne problemy powodujące alienację społeczną.

Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających ze wsparcia na podstawie ustawy o pomocy społecznej wg najczęstszych powodów

Liczbę osób w rodzinach oznaczono na wykresie polami w pasy

Opracowanie własne.

W 2021 roku pomoc i wsparcie z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej uzyskało 2.387 środowisk, liczyły one 3.218 osób, co stanowiło 1,9% wszystkich mieszkańców gminy. W roku oceny, w stosunku do 2020 roku, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zwiększyła się o 342 środowiska. W przypadku długotrwale korzystających z pomocy społecznej ich liczba osiągnęła poziom 932, co oznacza spadek w stosunku do roku 2020 o 76 osób. W gminie Bielsko-Biała najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną w 2021 roku były kolejno: długotrwała lub ciężka choroba (1.776 osób/rodzin – wzrost o 474), niepełnosprawność (1.137 osób/rodzin – wzrost o 190), ubóstwo (903 osoby/rodziny – wzrost o 16), alkoholizm (407 rodzin – wzrost o 69).

Osobom, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy powodował trwale lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź też uniemożliwienie samodzielnej egzystencji MOPS świadczył w miejscu zamieszkania usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

MOPS prowadzi także 7 Ośrodków Wsparcia dla Osób Starszych. Celem tych placówek jest zapewnienie wsparcia dziennego seniorom, podejmowanie działań podtrzymujących aktywność osób starszych i niepełnosprawnych oraz sprzyjanie międzypokoleniowej integracji. Działania OWOS ukierunkowane są na zapobieganie osamotnieniu, propagowanie zdrowego stylu życia i aktywnego wykorzystania czasu wolnego oraz udział osób starszych w imprezach o charakterze kulturalnym, edukacyjnym i profilaktycznym.

MOPS wydaje również decyzje dotyczące:

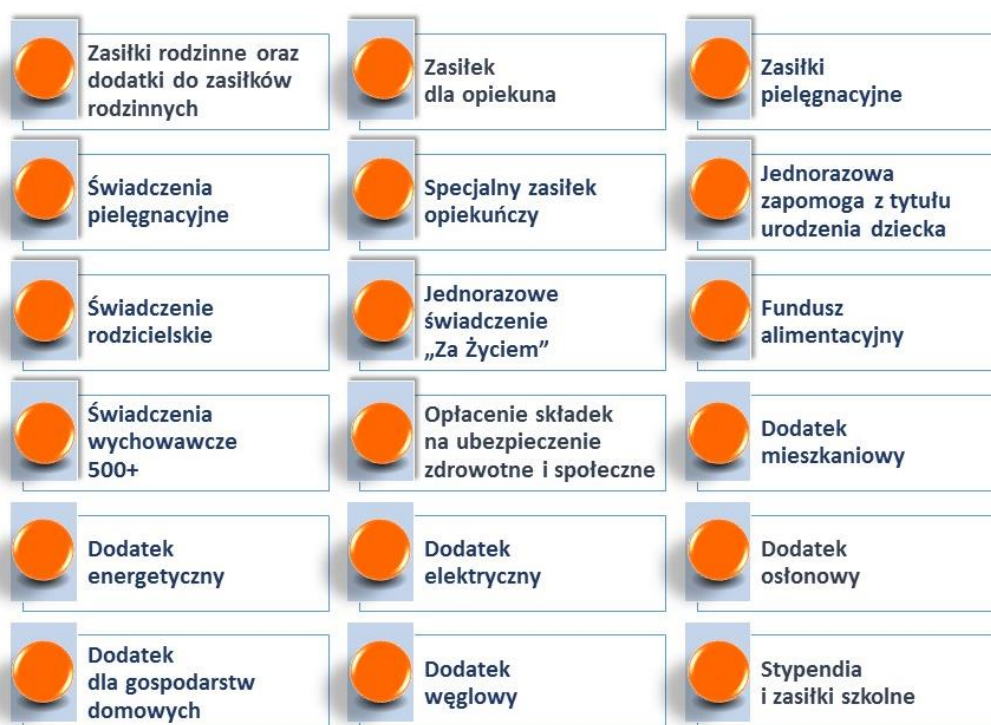
- kierowania oraz ustalenia odpłatności za pobyt w domach pomocy społecznej;
- kierowania do Środowiskowego Domu Samopomocy „Podkowa”;
- korzystania ze schronienia w Schronisku dla Osób Bezdomnych, w Schronisku dla Osób Bezdomnych z Usługami Opiekuńczymi;
- kierowania do mieszkań chronionych oraz ustalenia odpłatności za pobyt w tym ośrodku wsparcia.

Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia. Specjaliści wspomagają także mieszkańców w ich codziennym funkcjonowaniu. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej prowadzi 7 mieszkań chronionych (4 mieszkania chronione treningowe oraz 3 mieszkania chronione wspierane).

MOPS nie pozostaje również obojętny na problem przemocy. Pracownicy socjalni przeprowadzają wywiady środowiskowe, sporządzają Niebieskie Karty, monitorują sytuacje rodzin w związku z występującą przemocą oraz w przypadkach zagrożenia tym problemem. Przeprowadzają również interwencje środowiskowe w sytuacjach zaniedbań wobec dzieci i osób starszych. Prowadzą też indywidualne konsultacje nie tylko z osobami doznającymi przemocy w rodzinie, ale także z osobami przemoc stosującymi.

Ośrodek wypłaca także różnorodne świadczenia oraz dodatki w oparciu szereg innych regulacji prawnych – poza wspomnianą wcześniej *Ustawą o pomocy społecznej*. W latach 2021-2022 było to m.in. wsparcie finansowe dla rodzin, osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów, czy też gospodarstw domowych, w postaci jednorazowych świadczeń pieniężnych w formie dodatku osłonowego, dodatku węglowego oraz dodatku dla gospodarstw domowych.

Inne rodzaje pomocy i świadczeń

Opracowanie własne.

Niepełnosprawność jako zjawisko społeczne dotyka wielu osób i rodzin zamieszkujących na terenie Bielska-Białej. Od wielu lat jest to również jeden z najczęstszych powodów korzystania z pomocy społecznej. Wśród różnorodnych form wsparcia, realizowanych przez MOPS, które gwarantuje osobom z niepełnosprawnościami *Ustawa o pomocy społecznej* można wskazać m.in.:

- pracę socjalną;
- poradnictwo specjalistyczne;
- usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- kierowanie do DPS lub ośrodka wsparcia;
- świadczenia pieniężne.

W szeroki zakres działań podejmowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej wpisują się również zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, jak również wdrażanie programów i projektów ukierunkowanych na potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Źródłem finansowania tych zadań są środki pozyskiwane z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Funduszu Solidarnościowego oraz środki własne Miasta Bielska-Białej. W strukturach MOPS funkcjonuje także Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami

Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych

- *działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej*
- *sport, kultura, rekreacja i turystyka*
- *likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych*
- *zakup sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych*
- *uczestnictwo osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych*
- *pilotażowy Program „Aktywny Samorząd”*
- *Program „Samodzielność – Aktywność – Mobilność – Mieszkanie dla absolwenta”*
- *Program „Samodzielność – Aktywność – Mobilność – Dostępne mieszkanie”*
- *usługi transportowe dla osób niepełnosprawnych wymagających leczenia stomatologicznego w znieczuleniu ogólnym*

Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności

- *wydawanie orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności*
- *wydawanie legitymacji dla osób niepełnosprawnych*
- *wydawanie kart parkingowych dla osób niepełnosprawnych i placówek działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami*

Inne działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami

- *Programy: „Doradca ds. Osób Niepełnosprawnych” oraz „Giełda Wolontariatu w MOPS w BB”*
- *Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”*
- *Projekt „Infokiosk dla osób niepełnosprawnych”*

Opracowanie własne.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej został wyznaczony na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz do organizacji pracy z rodziną. W związku z tym na bieżąco podejmowane są działania na rzecz rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz działania na rzecz wspierania i rozwoju pieczy zastępczej.

Na bieżąco MOPS podejmuje także działania profilaktyczne, aktywizacyjne, opiekuńcze i integracyjne na rzecz osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ponadto pozyskuje środki z różnorodnych programów rządowych i funduszy strukturalnych, by w sposób najbardziej całościowy i profesjonalny wspierać osoby i rodziny w przezwyciężaniu ich życiowych trudności i w ich usamodzielnianiu. Wśród znaczących programów i projektów, które realizuje aktualnie MOPS można wskazać m.in.

- „Miejskie Centrum Usług Społecznościowych – Rozwój międzypokoleniowych usług społecznych w Bielsku-Białej”;
- „Klub Integracji Społecznej w MOPS w Bielsku-Białej”;
- „Gminny Program Prac Społecznie Użytecznych”;
- „Opieka wytchnieniowa”;
- „Posiłek w szkole i w domu”;
- „Pomoc Gminy w zakresie dożywiania na lata 2019-2023”;
- „Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa”;
- „Korpus Wsparcia Seniorów na rok 2022”.

Jednym z nadrzędnych zadań pomocy społecznej jest doprowadzenie osób i rodzin do ich życiowego usamodzielnienia. Osiągnięcie tego celu wymaga współpracy i zaangażowania w cały proces zarówno samych zainteresowanych jak również instytucji i przedstawicieli władz lokalnych, dzięki czemu podejmowane działania mają charakter kompleksowy, spójny – możliwie najbardziej optymalny. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej, mając na uwadze właśnie takie wytyczne, organizuje działania z zakresu szeroko rozumianej pomocy społecznej przy wykorzystaniu zasobów własnych, ale również na zasadzie partnerstwa z różnorodnymi instytucjami i organizacjami z obszaru trzeciego sektora.

Struktura zjawisk i problemów społecznych występujących nie tylko na terenie Miasta, ale także w skali globalnej, zmienia się niezwykle dynamicznie. Po okresie zdominowanym przez Sars-Cov-19, kolejnym wyzwaniem stało się wsparcie uchodźców z Ukrainy oraz łagodzenie skutków wynikających z prowadzonych na tym terenie działań wojennych. MOPS realizował również zadania wynikające bezpośrednio z *Ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa*. Ponadto, celem zapewnienia schronienia uchodźcom wojennym, w budynku przy ul. Filarowej 50 udostępniono 130 miejsc noclegowych.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej rozpoczął m.in. wdrażanie różnorodnych inicjatyw, ukierunkowanych na wsparcie w latach 2022-2023 uchodźców z terenów Ukrainy objętych wojną.

Projekty na rzecz wsparcia uchodźców z Ukrainy

Nazwa projektu	Cel główny projektu
„Gościnne Bielsko-Biała. Program integracji dla społeczności ukraińskiej”	Zwiększenie poziomu integracji i aktywności społecznej obywateli Ukrainy (100 osób dorosłych oraz 50 dzieci i młodzieży), którzy przyjechali do Bielska-Białej z uwagi na działania wojenne prowadzone w ich kraju.
„Razem z nami – wsparcie obywateli z Ukrainy z wykorzystaniem potencjału podmiotów reintegracji społecznej”	Reintegracja społeczno-zawodowa osób uciekających z terenu Ukrainy w związku z atakiem Federacji Rosyjskiej na Ukrainę, które przybyły legalnie na terytorium RP od dnia 24.02.2022 r., ze szczególnym uwzględnieniem kobiet i dzieci, poprzez wykorzystanie potencjału podmiotów reintegracji społeczno-zawodowej.
„Usługi społeczne na rzecz ograniczenia skutków kryzysu wywołanego konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy – Bielsko-Biała miasto na prawach powiatu”	Poprawa funkcjonowania rodzin dotkniętych skutkami kryzysu migracyjnego związanego z wojną na terytorium Ukrainy, przebywających na terenie gminy Bielsko-Biała, poprzez realizację usług z zakresu wsparcia rodziny wynikających z indywidualnych potrzeb z uwzględnieniem specyfiki grupy docelowej w okresie od 1.11.2022 r. do 30.06.2023 r. W ramach poszczególnych części wsparciem objętych zostanie: <ul style="list-style-type: none"> – 30 dzieci (cz.1); – 10 osób dorosłych i 20 dzieci (cz.2); – 8 osób dorosłych i 16 dzieci (cz.3).

Opracowanie własne.

MOPS udziela też na bieżąco wsparcia uchodźcom z Afganistanu i Białorusi, którzy zmuszeni byli opuścić swój kraj ze względu na prześladowania i represje, jakich doświadczali na terenie własnego państwa.

6. Zasoby Miasta Bielska-Białej: wsparcie osób starszych

W Polsce monitorowanie sytuacji osób starszych przez organy administracji publicznej, państwowe jednostki organizacyjne a także inne organizacje zaangażowane w kształtowanie sytuacji osób starszych – odbywa się w oparciu o Ustawę z dnia 11 września 2015 r. *o osobach starszych*, według której „osoba starsza – to osoba, która ukończyła 60 rok życia”.

Tabela 5: Osoby starsze wg wieku i płci w Bielsku-Białej w 2021 roku.

Wiek	60-64			65-69			70 i więcej		
	ogółem	M	K	ogółem	M	K	ogółem	M	K
Liczba Mieszkańców	11.097	4.805	6.292	12.470	5.252	7.218	25.246	9.546	15.700

Wiek	70-74			75-79			80-84		
	ogółem	M	K	ogółem	M	K	ogółem	M	K
Liczba Mieszkańców	10.748	4.474	6.274	5.889	2.271	3.618	4.540	1.626	2.914

Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

1. Rada Seniorów Miasta Bielska-Białej

Rada Seniorów działająca przy Prezydencie Miasta Bielska-Białej została powołana w 2015 r. Uchwałą Rady Miejskiej. Rada Seniorów ma charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny. Rada sprzyja solidarności międzypokoleniowej oraz tworzy warunki do pobudzania aktywności obywatelskiej osób starszych w społeczności lokalnej.

W skład Rady wchodzi 15 osób wybranych z przedstawicieli osób starszych oraz przedstawicieli podmiotów działających na rzecz osób starszych, w szczególności przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz podmiotów prowadzących uniwersytety trzeciego wieku.

Skład Rady stanowią wyłącznie osoby, które ukończyły 60 rok życia, zamieszkują na terenie Miasta Bielska-Białej i działają na rzecz osób starszych – mieszkańców Miasta Bielska-Białej.

Rada Seniorów działa w oparciu o Statut, w którym określone zostały zasady jej działania.

Do zadań Rady należy w szczególności:

1. konsultowanie priorytetów w zakresie zadań realizowanych przez Miasto Bielsko-Biała na rzecz osób starszych,
2. opiniowanie projektów aktów prawnych dotyczących osób starszych,
3. inicjowanie działań na rzecz osób starszych,
4. współpraca z organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz osób starszych,
5. wymiana doświadczeń z radami seniorów działającymi na terenie innych gmin.

Członkowie Rady pełnią dyżury, z ich inicjatywy odbywają się także różnorodne spotkania i warsztaty dla seniorów. Prezydent powołuje Radę na 4-letnią kadencję. Obecna kadencja trwa od 2019 do 2023 roku.

2. Domy Pomocy Społecznej

Dom Pomocy Społecznej (DPS) jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej świadcząca usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, przeznaczoną dla osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogących samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu.

Zgodnie z rejestrem prowadzonym przez Wojewodę Śląskiego na dzień 15 listopada 2021 roku na terenie miasta Bielska-Białej funkcjonowało 8 domów pomocy społecznej (w tym 4 prowadzone przez miasto, 3 prowadzone na zlecenie powiatu i 1 bez zlecenia prowadzony przez stowarzyszenie) oraz 5 placówek prywatnych zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub w podeszłym wieku w ramach działalności statutowej lub gospodarczej.

Tabela 6: Domy Pomocy Społecznej funkcjonujące w Bielsku-Białej w 2021 roku (publiczne i prywatne).

L.p.	Adres	Liczba miejsc	Typy domów
Domy Pomocy Społecznej prowadzone przez Miasto Bielsko-Biała			
1.	DPS „Dom Nauczyciela” ul. Pocztowa 14a	92	dla osób w podeszłym wieku /ke/
2.	DPS dla Osób Starszych ul. Żywiecka 15	57	42 miejsca dla osób w podeszłym wieku, 15 miejsc dla osób niepełnosprawnych fizycznie /ke/
3.	DPS dla Przewlekle Chorych, ul. Olimpijska 11	48	dla osób przewlekle somatycznie chorych /ke/
4.	DPS „Hospicjum” Al. Armii Krajowej 181	25	dla osób przewlekle somatycznie chorych /ke/
Ogółem:		222	

L.p.	Adres	Liczba miejsc	Typy domów
Domy Pomocy Społecznej prowadzone przez podmioty niepubliczne na zlecenie powiatu bielskiego			
5.	Dom Opieki „Samarytanin”, ul. Bednarska 10	91	dla osób w podeszłym wieku oraz dla przewlekle somatycznie chorych /ke/
6.	Ewangelicki Dom Opieki „Soar” ul. Modrzewskiego 25	31	dla osób w podeszłym wieku /ke/
7.	DPS Zgromadzenia Córek Bożej Miłości ul. Żywiecka 20	65	dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie /k/
Ogółem:		187	
Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez Stowarzyszenie Klub Inteligencji Katolickiej			
8.	DPS Matki Bożej Nieustającej Pomocy, ul. Grzybowa 8	28	dla osób w podeszłym wieku /ke/
Placówki prywatne zapewniające całodobową opiekę, prowadzone w ramach działalności gospodarczej			
9.	Dom Opieki „Pod Dębem”, ul. Pod Dębem 18	21	dla osób w podeszłym wieku, niepełnosprawnych oraz przewlekle chorych
10.	Dom Seniora Pałacyk Jankowskiego, ul. Jaworowa 14	40	dla osób w podeszłym wieku, niepełnosprawnych oraz przewlekle chorych
11.	Dom Opieki „DAISY”, ul. Kazimierza Wielkiego 27	16	dla osób w podeszłym wieku, niepełnosprawnych oraz przewlekle chorych
12.	Lawendowy Dom, ul. 13 Zakrętów 105	46	dla osób w podeszłym wieku, niepełnosprawnych oraz przewlekle chorych
13.	Dom Opieki „Milagros”, ul. Puszczyków 6	16	dla osób w podeszłym wieku, niepełnosprawnych oraz przewlekle chorych
Ogółem:		139	

Opracowanie własne na podstawie rejestru Wojewody Śląskiego wg danych na 15.11.2021 r.

Łączna liczba miejsc statutowych w tych Domach wynosiła 576, w tym 496 miejsc dla osób w podeszłym wieku.

3. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej

MOPS w Bielsku-Białej udziela zróżnicowanych form pomocy określonych na podstawie zdiagnozowanej przez pracowników socjalnych przyczyny powstania trudnej sytuacji życiowej osób starszych. Odpowiedni dobór form pomocy ma na celu zabezpieczenie potrzeb osób starszych w taki sposób, aby jak najdłużej mogły przebywać w swoim miejscu zamieszkania. Osiągnięcie tego celu wymaga współpracy i zaangażowania w cały proces zarówno samych zainteresowanych jak również instytucji i przedstawicieli władz lokalnych, dzięki czemu działania mają charakter kompleksowy i spójny.

Tabela 7: Formy wsparcia udzielane przez MOPS w Bielsku-Białej skierowane dla osób starszych.

Lp.	Zakres wsparcia	Liczba osób objętych wsparciem/ liczba działań (2021 r.)
Pomoc środowiskowa		
1.	<p>Mieszkanie chronione.</p> <ul style="list-style-type: none">– Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu. W strukturach MOPS w Bielsku-Białej funkcjonuje 7 mieszkań chronionych, w tym 3 wspierane dla osób starszych. Wsparcie w mieszkaniach chronionych zapewnia pracownik socjalny, opiekun mieszkania, asystent osoby niepełnosprawnej i inni specjaliści w zależności od indywidualnych potrzeb osoby wymagającej pomocy.<p>Działania obejmują:</p><ul style="list-style-type: none">– monitorowanie pobytu użytkowników w mieszkaniach;– udzielanie mieszkańcom wsparcia mającego na celu naukę lub utrzymanie posiadanego poziomu sprawności zgodnie z indywidualnym programem usamodzielniania/wspierania osób z uwzględnieniem niepełnosprawności ograniczeń wiekowych;– realizację kontaktów społecznych, zagospodarowanie czasu wolnego, w tym z wykorzystaniem usług dostępnych w środowisku lokalnym;– współpracę i wspieranie podopiecznych w rozwiązywaniu ich problemów, w szczególności udzielanie pomocy i wskazanie	33 w tym 3 osoby starsze ²

² Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej [oprac.], *Monitoring wykorzystania mieszkań chronionych w Bielsku-Białej*.

l.p.	Zakres wsparcia	Liczba osób objętych wsparciem/ liczba działań (2021 r.)
	<p>sposobów załatwienia bieżących spraw codziennych, osobistych i urzędowych;</p> <ul style="list-style-type: none"> – współpracę i wspieranie podopiecznych w zakresie integracji społecznej, edukacyjnej, zawodowej; – współpracę z pracownikiem socjalnym, innymi specjalistami i instytucjami na rzecz prawidłowego procesu usamodzielniania osób przebywających w mieszkaniach, ich readaptacji i powrotu do środowiska. 	
2.	<p>Usługi opiekuńcze.</p> <p>Zakres:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych; – opieka higieniczna; – zalecana przez lekarza pielęgnacja; – w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem. 	405 w tym 374 osoby starsze
3.	<p>Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.</p> <p>Zakres:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nabycie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia; – kształtowanie umiejętności zaspokajania potrzeb życiowych; – motywowanie do aktywności, leczenia i rehabilitacji; – wspieranie, motywowanie i asystowanie w codziennych czynnościach. 	63 w tym 34 osoby starsze
Pomoc specjalistyczna		
4.	<p>Domy pomocy społecznej prowadzone przez Miasto Bielsko-Białą, w których przebywali mieszkańcy Bielska-Białej, w tym 60+:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) DPS „Dom Nauczyciela” ul. Pocztowa 14a – dla osób w podeszłym wieku 2) DPS dla Osób Starszych ul. Żywiecka 15 – dla osób w podeszłym wieku i niepełnosprawnych fizycznie 3) DPS dla Przewlekle Chorych ul. Olimpijska 11 – dla osób przewlekle somatycznie chorych 4) DPS „Hospicjum” Aleje Armii Krajowej 181 – dla osób przewlekle somatycznie chorych 	<p>91 w tym 85 osób starszych</p> <p>47 w tym 44 osoby starsze</p> <p>58 w tym 50 osób starszych</p> <p>28 w tym 26 osób starszych</p>

l.p.	Zakres wsparcia	Liczba osób objętych wsparciem/ liczba działań (2021 r.)
	<p>Domy pomocy społecznej prowadzone przez inne powiaty w których przebywali mieszkańcy Bielska-Białej, w tym 60+:</p> <ul style="list-style-type: none"> – do DPS położonych na terenie innych powiatów kierowane są przede wszystkim osoby przewlekle psychicznie chore i niepełnosprawne intelektualnie z uwagi na brak tego typu placówek na terenie Miasta. W 2021 r. mieszkańcy Bielska-Białej przebywali łącznie w 48 DPS-ach położonych na terenie 32 powiatów. 	166 w tym 89 osób starszych
5.	<p>Ośrodki Wsparcia dla Osób Starszych</p> <p>W celu aktywizacji i reintegracji społecznej osób starszych na terenie Miasta Bielska-Białej funkcjonuje 7 Ośrodków Wsparcia dla Osób Starszych (OWOS), prowadzonych przez MOPS w Bielsku-Białej. Działają w formie domów dziennego pobytu i klubów seniora: Dom Dziennego Pobytu dla Osób Starszych i Niepełnosprawnych przy ul. Sterniczej 8a; Dzienny Dom Senior+ przy ul. Partyzantów 62; Klub Samopomocy „Przystań” przy ul. Piastowskiej 86; Klub Samopomocy „Klub Seniora” przy ul. Komorowickiej 336d; Klub Senior+ przy ul. Jesionowej 13; Klub Senior+ przy ul. Jutrzenki 20; Klub Seniora „SIXT Wam” przy ul. Mickiewicza 24.</p> <p>Zakres:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wsparcie dzienne Seniorów; – podejmowanie działań podtrzymujących wieloaspektową aktywność osób starszych (ruchową, edukacyjną, kulturalną, socjalną rekreacyjną i opiekuńczą) oraz sprzyjanie integracji międzypokoleniowej; – wsparcie psychologiczne; <p>Cel:</p> <ul style="list-style-type: none"> – utrzymanie osób w środowisku lokalnym bez konieczności umieszczania ich w placówce o charakterze stacjonarnym. 	Łącznie dysponują 250 miejscami/skorzystały 273 osoby starsze
Programy i projekty		
6.	<p>Program dofinansowany z MRiPS p.n.: Program Wieloletni Senior+ – Moduł II: zapewnienie funkcjonowania placówek Senior+ dotyczy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Dziennego Domu Senior+ przy ul. Partyzantów 62; 	30 miejsc/skorzystało 37 osób starszych

l.p.	Zakres wsparcia	Liczba osób objętych wsparciem/ liczba działań (2021 r.)
	<ul style="list-style-type: none"> – Klubu Senior+ przy ul. Jesionowej 13; – Klubu Senior+ przy ul. Jutrzenki 20; <p>Zakres usług:</p> <ul style="list-style-type: none"> – socjalne (zapewnienie ciepłego posiłku), trening umiejętności społecznych, wsparcie pracownika socjalnego; – edukacyjne m.in. organizacja wykładów i warsztatów; – kulturalno-oświatowe, w tym m.in. wyjścia do kina, organizacja wycieczek; – aktywności ruchowej/kinezyterapii i sportowo-rekreacyjne m.in. organizacja zajęć z fizjoterapeutą; – aktywizujące społecznie; – terapia zajęciowa; – wsparcie psychologa. 	<p>30 miejsc/skorzystało 30 osób starszych</p> <p>30 miejsc/skorzystało 36 osób starszych</p>
7.	<p>Programy i Projekty realizowane przez OWOS we współpracy ze Stowarzyszeniami i Organizacjami działającymi na rzecz osób starszych:</p> <p>Program Aktywni+ z MRiPS – Projekt p.n.: Zaczarowany świat Seniora realizowany we współpracy ze Stowarzyszeniem Pomocy Osobom Niepełnosprawnym <i>Serce dla Serca</i> w: Klubie Samopomocy <i>Przystań</i> przy ul. Piastowskiej 86; Klubie Samopomocy <i>Klub Seniora</i> przy ul. Komorowickiej 336D; Domu Dziennego Pobytu przy ul. Sterniczej 8A.</p> <p>Zakres:</p> <ul style="list-style-type: none"> – warsztaty teatralno-muzyczne, plastyczne, rękodzieła, sportowe, z etyki, fotografii; – porady prawne; – zajęcia z zakresu zdrowia i rehabilitacji; – wycieczki i warsztatowe wyjazdy; <p>ze Stowarzyszeniem <i>PROTALENT</i> w ramach Programu AKTYWNI+</p>	

l.p.	Zakres wsparcia	Liczba osób objętych wsparciem/ liczba działań (2021 r.)
	Zakres: – organizacja wydarzeń kulturalnych – koncerty oraz inne działania, warsztaty, zajęcia organizowane w ramach współpracy z instytucjami kultury, placówkami oświatowymi, Fundacjami, etc. na rzecz osób starszych.	
8.	Program p.n.: Giełda Wolontariatu w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej. Zakres: – pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym w miejscu zamieszkania poprzez: rozmowy wspierające i organizowanie czasu wolnego; – spacer i wspólne zakupy poza miejscem zamieszkania – pomoc świadczyło 18 wolontariuszy.	14 osób starszych
9.	Program MRiPS p.n.: Wspieraj Seniora – Solidarnościowy Korpus Wsparcia Seniorów. Zakres: – zapewnienie pomocy seniorom podczas pandemii COVID-19 w postaci dostarczania niezbędnych artykułów żywnościowych, higienicznych oraz leków do miejsca zamieszkania osoby starszej przez 36 wolontariuszy.	34 osoby starsze
10.	Projekt p.n.: Miejskie Centrum Usług Społecznościowych – Rozwój międzypokoleniowych usług społecznych w Bielsku-Białej. Zakres: – wsparcie seniorów nie wymagających opieki całodobowej opieki, ale ze względu na swoje problemy potrzebujących asysty w codziennym funkcjonowaniu, w celu zwiększenia ich samodzielności, mobilności i reintegracji ze społeczeństwem – w ramach zadania funkcjonuje Willa Animacji Międzypokoleniowej, Strefa dla Seniorów Klub Seniora SIXT Wam na 20 miejsc; – teleopieka; – pomoc sąsiedzka;	63 osoby starsze w tym: 34 osoby teleopieka, 8 osób pomoc sąsiedzka, 21 osób zajęcia w Klubie

Opracowanie własne.

4. Program „Miejsce przyjazne dla Seniorów”

Organizatorem Programu jest Miasto Bielsko-Biała, a Koordynatorem Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miejskiego w Bielsku-Białej plac Ratuszowy 6. Program działa od 2019 roku w oparciu o Regulamin przyjęty Zarządzeniem Prezydenta Miasta Bielska-Białej.

Adresaci Programu:

- osoby, które ukończyły 65 rok życia i są mieszkańcami Miasta Bielska-Białej.

Cel Programu:

- wspieranie różnych form aktywności osób starszych, poprzez zwiększenie im dostępności do usług w zakresie kultury, sportu, rekreacji, edukacji i in.

Adresaci Programu „Miejsce przyjazne dla Seniorów” od września 2019 r. mogą składać wnioski o wydanie „Karty Seniora”. Do 15 grudnia 2021 r. wnioski o wydanie karty złożyło 7142 Seniorów 65+, a wydano 7101 kart. Karta upoważnia jej właściciela do skorzystania z systemu ulg, zwolnień i preferencji oferowanych przez Miasto oraz Partnerów Programu.

5. Bezpłatny transport komunikacją w obszarze administracyjnym Miasta Bielska-Białej dla osób powyżej 65 roku życia

Uprawnienia do przejazdów bezpłatnych i ulgowych w komunikacji miejskiej organizowanej przez Miasto Bielsko-Biała zostały wprowadzone Zarządzeniem Prezydenta Miasta Bielska-Białej i obowiązują od listopada 2020 roku. Organizatorem jest Miejski Zakład Komunikacji w Bielsku-Białej (MZK). Od listopada 2020 roku, wszystkie osoby powyżej 65 roku życia mogą na podstawie dokumentu tożsamości ze zdjęciem i datą urodzenia korzystać z bezpłatnego transportu komunikacją miejską w obszarze administracyjnym miasta. MZK w Bielsku-Białej dysponuje taborem dostosowanym do przewozu nie tylko osób starszych, ale również osób z potrzebami wsparcia w zakresie mobilności. Dodatkowo, Miejski Zarząd Dróg stopniowo dostosowuje przestrzeń miejską, w tym chodniki, przystanki czy przejścia dla pieszych w zakresie dostępności.

6. Zakład Gospodarki Mieszkaniowej (ZGM) w Bielsku-Białej

ZGM w Bielsku-Białej zwraca szczególną uwagę na likwidację barier architektonicznych oraz dostosowywanie przestrzeni ogólnodostępnej do potrzeb osób starszych oraz z niepełnosprawnościami. Dodatkowo w przypadku, gdy ze względu na wiek lub chorobę dotychczasowe zajmowanie lokalu w zasobie jest utrudnione dla osoby starszej, proponowana jest jej zamiana lokalu. Należy podkreślić, że po ostatnich zmianach obowiązujących przepisów w zakresie mieszkaniowego zasobu miasta, jednym z istotnych kryteriów pierwszeństwa w najmie lokalu z zasobów Miasta jest wiek lub niepełnosprawność.

7. Powiatowy Urząd Pracy (PUP) w Bielsku-Białej

Na dzień 31 grudnia 2021 roku w PUP w Bielsku-Białej zarejestrowanych było 141 bielszczan (mężczyzn) w wieku 60+, a na dzień 31 grudnia 2022 roku liczba ta zmniejszyła się do 132. Wszyscy zarejestrowani otrzymali poradnictwo, informacje zawodowe i doradztwo. PUP w Bielsku-Białej nie realizuje programów lub projektów dedykowanych tej grupie mieszkańców.

8. Uniwersytet Trzeciego Wieku Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej

Aktywność Seniorów ściśle edukacyjna odbywa się w ramach Uniwersytet Trzeciego Wieku (UTW) Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej (ATH). UTW został utworzony Zarządzeniem Rektora ATH i funkcjonuje od roku akademickiego 2011/2012 r. w oparciu o Regulamin Organizacyjny.

Zadaniem UTW jest:

- zapewnienie osobom, które ukończyły 60. rok życia, możliwości zaspokajania zainteresowań i zdobywania wiedzy oraz utrzymania aktywności społecznej poprzez przyznanie statusu „słuchacza UTW” (w uzasadnionych przypadkach dopuszcza się udział w zajęciach UTW osób poniżej 60. roku życia).

Podstawowe formy działalności UTW:

1. wykłady otwarte dla słuchaczy UTW;
2. konferencje i seminaria;
3. zajęcia fakultatywne w ramach sekcji tematycznych (warsztaty, lektoraty języków obcych, kursy specjalistyczne);
4. wycieczki.

Przez lata z oferty UTW skorzystało niemal 2500 osób (ostatnia legitymacja wydana roku akademickim 2021/2022 ma nr 2472). W roku akademickim 2021/2022 w zajęciach uczestniczyło 269 osób.

9. Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy

Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy (ZOL) świadczy usługi w zakresie pielęgnacji i opieki długoterminowej, w której świadczenia zdrowotne uzyskują między innymi osoby starsze. Zakład ten oferuje również świadczenia o charakterze rehabilitacyjnym wraz z kontynuacją leczenia farmakologicznego i dietetycznego dla pacjentów w wieku starszym nie wymagających leczenia szpitalnego. W szpitalu przy ul. Emilii Plater 17 mieści się specjalistyczny ośrodek opieki paliatywnej i hospicyjnej obejmujący opieką chorych cierpiących na nieuleczalne choroby nowotworowe. Celem ośrodka jest poprawa jakości życia poprzez zwalczanie bólu i innych objawów somatycznych, jak również wsparcie w wymiarze psychicznym, duchowym i socjalnym. Świadczenia udzielane są w Poradni Medycyny Paliatywnej, Oddziale Medycyny Paliatywnej oraz w domach chorych w ramach Zespołu Domowej Opieki Paliatywnej – Hospicjum Domowego.

Ponadto w BCO-SM im. Jana Pawła II funkcjonują:

- Poradnia Medycyny Paliatywnej,
- Oddział Medycyny Paliatywnej,
- Zespół Domowej Opieki Paliatywnej – Hospicjum Domowe.

10. Programy profilaktyki i ochrony zdrowia

W 2021 roku na terenie Miasta realizowany był Program Profilaktyki Złamań Osteoporotycznych dla Mieszkańców Miasta Bielska-Białej na lata 2021-2025, opracowany według zasad i wytycznych Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji określonych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia. Beneficjentami Programu są kobiety w wieku 60 lat i więcej oraz mężczyźni w wieku 70 lat i więcej.

Miasto corocznie dofinansowuje także zadania publiczne z zakresu ochrony zdrowia dedykowane osobom chorym, ale także w znaczącej części osobom starszym. Wśród nich realizowana jest domowa opieka hospicyjna nad osobami w terminalnym stadium choroby nowotworowej na lata 2021-2023, dostęp do domowej opieki pielęgniarskiej i rehabilitacji osób obłożnie i przewlekle chorych, czy prowadzenie działań wspierających na rzecz osób z chorobą nowotworową i edukacyjnych w zakresie profilaktyki chorób nowotworowych.

W ramach profilaktyki zdrowia emitowane są audycje radiowe oraz publikowane w Magazynie Samorządowym artykuły informacyjne, które często podejmują tematykę związaną z chorobami wieku starszego.

11. Instytucje Kultury i Sportu podejmujące działania dedykowane osobom starszym

- Galeria Bielska Biuro Wystaw Artystycznych (BWA);
- Teatr Polski w Bielsku-Białej;
- Bielskie Centrum Kultury im. Marii Koterbskiej;
- Teatr Lalek Banialuka im. Jerzego Zitzmana;
- Bielsko-Bialski Ośrodek Sportu i Rekreacji;
- Miejski Dom Kultury;
- Książnica Beskidzka.

Zakres:

- propozycje zniżek na niektóre imprezy i przedstawienia;
- oferta biletów na preferencyjnych warunkach na przedstawienia dedykowane seniorom, czy bezpłatnych wstępów na liczne wystawy i odczyty;
- organizacja koncertów, w których uczestniczą m.in. podopieczni zarówno placówek prowadzonych przez samorząd, jak i organizacji pozarządowych działających w obszarze wsparcia seniorów i pomocy społecznej;
- programy szkoleniowe i informacyjne, które zachęcają seniorów do uczestnictwa w życiu kulturalnym, społecznym;
- organizowanie i wspieranie różnego rodzaju wydarzeń o wyraźnym charakterze międzypokoleniowym (również wprost odwołującym się do tradycji rodzinnych i sąsiedzkich): w otwartej formule zajęć stałych lub spotkań okolicznościowych (artystycznych i/lub integrujących), dla których jedną z najważniejszych grup docelowych jest społeczność seniorów;
- rozbudowywanie kanałów komunikacji w mediach społecznościowych dla seniorów;

- zniżki i promocyjne ceny biletów na pływalnie dla osób powyżej 65 roku życia;
- inne oferty zajęć sportowo-rekreacyjnych dla seniorów takich jak: aerobik w wodzie, nauka i doskonalenie pływania, nordic walking, czy gra w bule.

7. Zasoby Miasta Bielska-Białej: wsparcie osób z niepełnosprawnościami

Podstawowym aktem prawnym, który dotyczy osób z niepełnosprawnością jest ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Osobą niepełnosprawną w rozumieniu w/w ustawy jest osoba, której niepełnosprawność została potwierdzona jednym z następujących orzeczeń:

- o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności,
- o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy,
- o niepełnosprawności, wydanym przed ukończeniem 16 roku życia.

Z kolei niepełnosprawność to trwała lub okresowa niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Zatem osoba niepełnosprawna w sensie prawnym to osoba, która spełnia łącznie dwa warunki:

- posiada naruszoną sprawność organizmu oraz
- posiada orzeczenie potwierdzające niepełnosprawność.

1. Systemy orzekania o niepełnosprawności w Polsce

W Polskim systemie prawnym funkcjonują obecnie dwa podstawowe systemy orzekania:

- zaliczenie do jednego ze stopni niepełnosprawności – na podstawie przepisów ustawy o rehabilitacji (można uzyskać orzeczenie o zaliczeniu do znacznego, umiarkowanego, lekkiego stopnia niepełnosprawności);
- orzekanie o niezdolności do pracy – na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (można uzyskać orzeczenie o niezdolności do pracy – całkowitą bądź częściową, które stanowi podstawę do wydania decyzji o przyznaniu bądź odmowie przyznania świadczenia – renty).

Ustawa o rehabilitacji przewiduje możliwość równego traktowania orzeczeń o niezdolności do pracy wydanych przez lekarza orzecznika ZUS z orzeczeniami o zaliczeniu do jednego ze stopni niepełnosprawności. Mianowicie:

- orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji traktowane jest na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,

- orzeczenie o niezdolności do samodzielnej egzystencji jest traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy traktowane jest na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
- orzeczenie o częściowej niezdolności do pracy jest traktowane na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności.

Orzekanie dla celów rentowych:

- dla osób ubezpieczonych w ZUS: Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w Bielsku-Białej, ul. Zygmunta Krasińskiego 34, 36
- dla rolników ubezpieczonych w KRUS: Placówka Terenowa KRUS w Bielsku-Białej, ul. Listopadowa 56,

Orzekanie dla celów pozarentowych:

- Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności: Bielsko-Biała, ul. Lipnicka 36,

Zespół funkcjonuje w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej i zajmuje się wydawaniem orzeczeń o niepełnosprawności osób w wieku do 16 roku życia, wydawaniem orzeczeń o stopniu niepełnosprawności osób w wieku od 16 roku życia, wydawaniem legitymacji osób niepełnosprawnych, a także kart parkingowych dla osób niepełnosprawnych i placówek zajmujących się opieką, rehabilitacją lub edukacją osób niepełnosprawnych.

Tabela 8: Dane dotyczące wniosków, orzeczeń i legitymacji wydawanych dla osób po 16 roku życia w 2021 roku.

l.p.	Wyszczególnienie	Rok 2021
1.	Ilość złożonych wniosków	2.972
2.	Ilość wydanych orzeczeń dla osób po 16 roku życia w tym:	2.991
2.1	Orzeczenia o lekkim stopniu niepełnosprawności	475
2.2	Orzeczenia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	1.389
2.3	Orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności	1.028
2.4	Orzeczenia negatywne, o niezaliczeniu do żadnego stopnia niepełnosprawności	22
2.5	Orzeczenia o odmowie wydania nowego orzeczenia (stan zdrowia nie uległ pogorszeniu)	77
3.	Ilość wydanych legitymacji dla osób niepełnosprawnych po 16 roku życia	954

Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej w 2021 roku.

Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności stanowi podstawę do ubiegania się o:

- zatrudnienie w zakładzie pracy chronionej,
- dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych,
- dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych (np. aparaty słuchowe, pampersy, wózki inwalidzkie, kule łokciowe itp.),
- dofinansowanie w ramach programów celowych PFRON,
- uczestnictwo w warsztacie terapii zajęciowej lub zakładzie aktywności zawodowej,
- uzyskanie karty parkingowej,
- uzyskanie dodatku pielęgnacyjnego lub świadczenia pielęgnacyjnego,
- odpis podatku na cele lecznicze i rehabilitacyjne,
- uzyskanie zasiłku stałego,
- inne.

2. Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych

W Bielsku-Białej działalność prowadzi Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych przy Prezydencie Miasta Bielska-Białej. Jako organ opiniodawczo-doradczy Rada realizuje zadania z zakresu:

- inspirowania przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, realizacji praw osób niepełnosprawnych,
- opiniowania projektów wojewódzkich programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych,
- oceny realizacji programów,
- opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez radę powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

Prezydent powołuje Radę na 4-letnią kadencję. Obecna kadencja trwa od 2023 do 2027 roku. Rada składa się z 5 osób. Obsługę Rady prowadzi Wydział Polityki Społecznej.

3. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej

Ośrodek udziela zróżnicowanych form pomocy określonych na podstawie zdiagnozowanej przyczyny powstania trudnej sytuacji życiowej osób niepełnosprawnych i osób z zaburzeniami psychicznymi. Jest to możliwe dzięki pracownikom socjalnym, którzy przeprowadzają rodzinne wywiady środowiskowe i realizują pracę socjalną rozumianą jako wzmocnienie osób i rodzin w uzyskaniu zdolności do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie, rozwijanie poczucia godności osobistej, a także dbanie o zabezpieczenie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji podstawowych warunków do życia.

Tabela 9: Formy wsparcia udzielane przez MOPS w Bielsku-Białej skierowane dla osób niepełnosprawnych i dla osób z zaburzeniami psychicznymi

l.p.	Zakres wsparcia	Liczba osób objętych wsparciem / liczba działań (2021 r.)
Pomoc środowiskowa		
1.	<p>Mieszkanie chronione.</p> <p>W strukturach MOPS w Bielsku-Białej funkcjonuje 7 mieszkań chronionych w tym 3 oferujące wsparcie dla osób niepełnosprawnych.</p> <p>Wsparcie w mieszkaniach chronionych zapewnia pracownik socjalny, opiekun mieszkania, asystent osoby niepełnosprawnej i inni specjaliści w zależności od indywidualnych potrzeb osoby wymagającej pomocy. Działania obejmują:</p> <ul style="list-style-type: none"> – monitorowanie pobytu użytkowników w mieszkaniach; – udzielanie mieszkańcom pomocy zgodnie z indywidualnym programem wspierania osób z uwzględnieniem niepełnosprawności ograniczeń wiekowych; – realizację kontaktów społecznych, zagospodarowanie czasu wolnego, w tym z wykorzystaniem usług dostępnych w środowisku lokalnym; – współpracę i wspieranie podopiecznych w rozwiązywaniu ich problemów, w szczególności udzielanie pomocy i wskazanie sposobów załatwienia bieżących spraw codziennych, osobistych i urzędowych; – współpracę i wspieranie podopiecznych w zakresie integracji społecznej, edukacyjnej, zawodowej. 	33 w tym 16 osób niepełnosprawnych ³
2.	<p>Usługi opiekuńcze.</p> <p>Zakres:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych; – opieka higieniczna; – zalecana przez lekarza pielęgnacja; – w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem. 	181 osób Niepełnosprawnych, w tym 11 osób z zaburzeniami psychicznymi

³ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej [oprac.], *Monitoring wykorzystania mieszkań chronionych w Bielsku-Białej*.

l.p.	Zakres wsparcia	Liczba osób objętych wsparciem / liczba działań (2021 r.)
3.	<p>Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.</p> <p>Zakres:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nabycie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia; – kształtowanie umiejętności zaspokajania potrzeb życiowych; – motywowanie do aktywności, leczenia i rehabilitacji; – wspieranie, motywowanie i asystowanie w codziennych czynnościach. 	<p>63 osoby z zaburzeniami psychicznymi, w tym 44 osoby niepełnosprawne</p>
Pomoc specjalistyczna		
4.	<p>Domy pomocy społecznej.</p> <p>Na terenie Bielska-Białej funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej dla osób z niepełnosprawnościami:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Dom Pomocy Społecznej dla Osób Starszych (prowadzony przez Miasto Bielsko-Biała), Bielsko-Biała, ul. Żywiecka 15, (Dom dysponuje miejscami dla osób niepełnosprawnych fizycznie) – Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenia Córek Bożej Miłości Dom dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, Bielsko-Biała, ul. Żywiecka 20 	<p>15 miejsc dla osób niepełnosprawnych skorzystało 14 niepełnosprawnych mieszkańców Bielska-Białej</p> <p>65 miejsc dla osób niepełnosprawnych skorzystało 9 niepełnosprawnych mieszkańców Bielska-Białej</p>
5.	<p>Dom Dziennego Pobytu dla Osób Starszych i Niepełnosprawnych przy ul. Sterniczej 8A.</p> <p>Zakres:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podejmowanie działań podtrzymujących aktywność osób starszych i niepełnosprawnych oraz sprzyjanie integracji międzypokoleniowej; – podtrzymywanie aktywności psychofizycznej; – wsparcie psychologiczne; – nawiązywanie kontaktów interpersonalnych; 	<p>39 osób niepełnosprawnych</p>

l.p.	Zakres wsparcia	Liczba osób objętych wsparciem / liczba działań (2021 r.)
	<p>– zapobieganie osamotnieniu, propagowanie zdrowego stylu życia i aktywnego wykorzystania czasu wolnego oraz udział w imprezach o charakterze kulturalnym, edukacyjnym i profilaktycznym. Dom dysponuje 40 miejscami.</p> <p>Dzienny Dom SENIOR+ przy ul. Partyzantów 62. Dom dysponuje 30 miejscami</p> <p>Na terenie Miasta funkcjonują również Kluby Dziennego Pobytu obejmujące wsparciem osoby starsze i niepełnosprawne, które dysponują łącznie 160 miejscami.</p>	<p>32 osoby niepełnosprawne</p> <p>116 osób niepełnosprawnych</p>
Programy i projekty		
6.	<p>Program p.n.: Doradca ds. Osób Niepełnosprawnych.</p> <p>Zakres:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wsparcie osób niepełnosprawnych, ich rodzin i opiekunów w dostępie do informacji dotyczących wszystkich sfer życia; – wsparcie w sprawnym korzystaniu z ofert organizacji, instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie miasta; – współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych; – spotkania informacyjno-edukacyjne dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin; – konsultacje z pracownikami socjalnymi MOPS i prawnikiem. 	275 osób
7.	<p>Program p.n.: Klub Integracji Społecznej.</p> <p>Zakres:</p> <ul style="list-style-type: none"> – reintegracja zawodowa i społeczna beneficjentów Projektu, zakwalifikowanych do udziału w zajęciach KIS, m.in. poprzez działania diagnostyczne, terapeutyczne i edukacyjno-pomocowe; – działania terapeutyczne (rozmowa wspierająco-doradcza; psychoterapia, działania edukacyjno-pomocowe); – pomoc w poszukiwaniu pracy; 	28 osób, w tym 9 osób niepełnosprawnych

l.p.	Zakres wsparcia	Liczba osób objętych wsparciem / liczba działań (2021 r.)
	– poradnictwo socjalne – poradnictwo i pomoc osobom znajdującym się w trudnej sytuacji rodzinnej, finansowej, zdrowotnej, zawodowej lub mieszkaniowej.	
8.	<p>Program p.n.: Opieka wytchnieniowa – Programy Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.</p> <p>Zakres:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem niepełnosprawności lub osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz orzeczeniami równoważnymi, poprzez możliwość uzyskania doraźnej, czasowej pomocy w formie usługi opieki wytchnieniowej. <p>MOPS w Bielsku-Białej realizuje Program <i>Opieka wytchnieniowa</i> w dwóch formach: dziennej i całodobowej.</p>	<p>24 osoby (pobyt dzienny)</p> <p>12 osób (pobyt całodobowy)</p>
9.	<p>Od 2022 r. Program p.n.: „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”.</p> <p>Zakres:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zapewnienie dostępności do usług asystencji osobistej, to jest wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym osób niepełnosprawnych. <p>W 2022 r. z tego rodzaju pomocy skorzystało 6 osób niepełnosprawnych.</p>	-
10.	<p>Program p.n.: „Giełda Wolontariatu w MOPS”.</p> <p>Zakres:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pomoc na rzecz osób potrzebujących, świadczona w miejscu zamieszkania podopiecznych (rozmowy wspierające, organizowanie czasu wolnego), jak również poza miejscem zamieszkania (spacery, wspólne zakupy); – szerzenie idei wolontariatu w środowisku lokalnym. 	14 osób niepełnosprawnych
11.	<p>Projekt p.n.: Miejskie Centrum Usług Społecznościowych – Rozwój międzypokoleniowych usług społecznych w Bielsku-Białej</p> <p>Zakres:</p>	27 osób niepełnosprawnych

l.p.	Zakres wsparcia	Liczba osób objętych wsparciem / liczba działań (2021 r.)
	<ul style="list-style-type: none"> – wsparcie w funkcjonowaniu w codziennym życiu osób, które nie wymagają usług całodobowej opieki, osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym; – teleopieka; – pomoc sąsiadka. 	
Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych		
12.	<p>Zadania realizowane z zakresu rehabilitacji społecznej</p> <p>Środki finansowe w ramach zadań z zakresu rehabilitacji społecznej, innych programów Funduszu oraz środki własne Miasta obejmowały dofinansowanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kosztów działalności Warsztatów Terapii Zajęciowej – na terenie miasta działają Warsztaty Terapii Zajęciowej prowadzone przez Bielskie Stowarzyszenie Artystyczne Teatr Grodzki oraz Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie Port. – sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych. W ramach tego zadania organizowano imprezy plenerowe, wycieczki turystyczno-rekreacyjne, przedstawienia, gry, zabawy, spotkania teatralne, zawody sportowe, turnieje. – likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych (forma pomocy dla indywidualnych osób, które z racji swej niepełnosprawności napotykają na trudności w funkcjonowaniu w swoim mieszkaniu, środowisku i najbliższym otoczeniu). – do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych (zakup sprzętu niezbędnego do funkcjonowania w życiu codziennym, tj. wózki inwalidzkie, obuwie ortopedyczne, aparaty słuchowe, okulary, balkoniki, protezy, materace przeciwoleżynowe itp. oraz sprzęt do ćwiczeń rehabilitacyjnych w warunkach domowych). <p>Wsparciem z PFRON objęto również zakup sprzętu rehabilitacyjnego w ramach jednego wniosku złożonego o dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego dla osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą.</p>	<p>2.542 wnioski</p> <p>80 uczestników</p> <p>424 uczestników</p> <p>199 osób otrzymało wsparcie</p> <p>821 osób otrzymało dofinansowanie</p>

l.p.	Zakres wsparcia	Liczba osób objętych wsparciem / liczba działań (2021 r.)
	– uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych.	186 osób niepełnosprawnych; 114 opiekunów
Programy celowe PFRON realizowane w MOPS		
13.	<p>Pilotażowy program Aktywny samorząd</p> <p>Dofinansowanie dotyczyło wsparcia w ramach:</p> <p>Moduł I</p> <ul style="list-style-type: none"> – obszar A: zadanie 1 (pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu) – 6 osób, zadanie 2,3,4 (pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B) – 8 osób; – obszar B zadanie 1 (pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub do osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu wzroku lub obu kończyn górnych) – 14 osób, zadanie 2 (dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania) – 1 osoba, zadanie 3 (pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania adresowana do osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu wzroku) – 8 osób, zadanie 4 (pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu i trudnościami w komunikowaniu się za pomocą mowy) – 14 osób; – obszar C: zadanie 1 (pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym) – 4 osoby, zadanie 3 (pomoc w zakupie 	108 osób

l.p.	Zakres wsparcia	Liczba osób objętych wsparciem / liczba działań (2021 r.)
	<p>protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne) – 8 osób, zadanie 4 (pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne) – dofinansowanie otrzymała 1 osoba niepełnosprawna; zadanie 5 (pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego) – 5 osób;</p> <p>– obszar D: pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej – 4 osoby;</p> <p>Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym – 32 osoby;</p>	
14.	<p>Program „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi” - Moduł IV</p> <p>Zakres:</p> <p>– wsparcie samorządów powiatowych i samorządów gminnych, które w wyniku sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi uruchomiły dodatkowe wsparcie dla osób niepełnosprawnych lub ich otoczenia.</p>	295 osób w tym 200 osób niepełnosprawnych
15.	<p>Od 2022 r. Program Samodzielność – Aktywność – Mobilność – Mieszkanie dla absolwenta</p> <p>Zakres:</p> <p>– zapewnienie absolwentom samodzielnego mieszkania spełniającego indywidualne kryterium dostępności w celu ułatwienia im aktywności zawodowej i społecznej.</p>	-
16.	<p>Od 2022 r. Program Samodzielność – Aktywność – Mobilność – Dostępne mieszkanie</p> <p>Zakres:</p> <p>– zapewnienie mieszkania wolnego od barier architektonicznych osobom niepełnosprawnym w celu wzrostu niezależności oraz ułatwienia im aktywności zawodowej i społecznej.</p>	-

l.p.	Zakres wsparcia	Liczba osób objętych wsparciem / liczba działań (2021 r.)
Usługi transportowe dla osób niepełnosprawnych		
17.	Dostępności usług transportowych dla osób niepełnosprawnych wymagających leczenia stomatologicznego w znieczuleniu ogólnym	1 osoba

Opracowanie własne.

4. Środowiskowy Dom Samopomocy „PODKOWA”

Środowiskowy Dom Samopomocy „PODKOWA” (ul. Hugona Kołłątaja 8), Ośrodek wsparcia dziennego mający na celu aktywizację psychospołeczną osób z zaburzeniami psychicznymi. Dom ten przeznaczony jest dla 42 osób przewlekle psychicznie chorych, niewymagających całodobowej opieki psychiatrycznej i oferuje konsultacje psychiatryczne dla uczestników, i ich rodzin, poradnictwo psychologiczne, zajęcia terapeutyczne i inne (w 2021 r. 50 osób korzystających). Dom posiada Filię (ul. Piastowska 64) dla 25 osób wykazujących inne przewlekle zaburzenia psychiczne (w 2021 r. 39 osób korzystających), jak również przeznaczony dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym z niepełnosprawnością intelektualną Klub Samopomocy „Milusińscy” (ul. Milusińskich 6) dla 25 osób (w 2021 r. 37 osób korzystających). ŚDS „PODKOWA” prowadzi także 3 mieszkania chronione dla kobiet i mężczyzn. Łączna liczba miejsc – 11 (w 2021 r. skorzystało 13 osób)⁴.

5. Środowiskowy Dom Samopomocy „Centrum”

Środowiskowy Dom Samopomocy „Centrum” (ul. Jana Sobieskiego 158). Placówka dysponuje miejscami dla 120 osób (w roku 2021 skorzystało 128 osób⁵) i posiada 3 filie:

1. Filia I, Bielsko-Biała, ul. Piastowska 58,
2. Filia II, Bestwina, ul. Plebańska 2,
3. Filia III, Bielsko-Biała, ul. Jagienki 43 b.

Osoby z niepełnosprawnością intelektualną, które ukończyły obowiązek szkolny, mogą skorzystać z rehabilitacji, zmierzającej do ogólnego rozwoju, poprawy sprawności psychofizycznej, zaradności osobistej oraz przystosowania do możliwie niezależnego i samodzielного życia w środowisku.

6. Spółdzielnia socjalna SYNERGIA

Spółdzielnia socjalna SYNERGIA – celem nadrzędnym Spółdzielni jest przywrócenie (reintegracja) na rynek pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, przede wszystkim osób bezrobotnych, mających

⁴ Raport o stanie miasta Bielska-Białej za rok 2021.

⁵ Ankieta dotycząca środowiskowych domów samopomocy województwa śląskiego w 2021 roku.

problemy ze znalezieniem pracy na wolnym rynku, osób niepełnosprawnych, a także osób bezdomnych i byłych więźniów. Na dzień 31 grudnia 2021 r. stan zatrudnienia wynosił 29 osób⁶.

7. Projekt DOOR TO DOOR

Projekt DOOR TO DOOR – usługi transportowe door-to-door dla osób, które mają trudności w samodzielnym przemieszczaniu się, np. ze względu na ograniczoną sprawność, w tym: osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, o kulach, niewidomych lub słabo widzących, a także tych, z widocznymi deficytami w zakresie samodzielnej mobilności lub ze względu na czasową chorobę. W roku 2021 nie świadczone usług w tym zakresie, natomiast w roku 2022 skorzystało z tej formy pomocy 301 osób.

8. Gminny Program Prac Społecznie Użytecznych

Gminny Program Prac Społecznie Użytecznych – skierowany jest do osób bezrobotnych, poszukujących pracy lub nie pozostających w zatrudnieniu korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, których sytuacja na rynku pracy jest szczególnie trudna. Program ten realizowany jest w trzech formach: prace społecznie użyteczne w wymiarze 10h/tydzień, w ramach umowy zlecenia w systemie miesięcznym oraz roboty publiczne na okres 6 miesięcy. Z programu w roku 2021 skorzystało 10 osób niepełnosprawnych wykonując prace na umowę zlecenie oraz 4 osoby niepełnosprawne wykonując prace w systemie do 10h/tydzień.

8. Zasoby Miasta Bielska-Białej: wsparcie osób w kryzysie bezdomności

W świetle przepisów *Ustawy o pomocy społecznej*, bezdomność jest jedną z piętnastu kategorii sytuacji trudnych, upoważniających do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. Za osobę bezdomną uważa się osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym, w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkiwania. Obowiązek udzielania pomocy w formie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym spoczywa po stronie gminy.

Tymczasowe schronienie może zostać udzielone osobom bezdomnym w formie: noclegowni, schroniska dla osób bezdomnych, schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi albo ogrzewalni.

Noclegownia zapewnia schronienie osobom bezdomnym świadcząc tymczasową pomoc w postaci miejsca noclegowego, w ramach której umożliwia spędzenie nocy w warunkach gwarantujących ochronę życia

⁶ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej [oprac.]: *Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2021*.

i zdrowia. Przyznanie tego rodzaju pomocy nie wymaga przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego i wydania decyzji administracyjnej. Osoby bezdomne przebywające w noclegowni nie ponoszą żadnych opłat za pobyt.

Natomiast schronisko dla osób bezdomnych zapewnia osobom bezdomnym, które podpisały kontrakt socjalny, całodobowe, tymczasowe schronienie oraz usługi ukierunkowane na wzmocnienie aktywności społecznej, wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej.

Schronisko dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi przeznaczone jest z kolei dla osób bezdomnych, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspakajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki, zakład opiekuńczo-leczniczy lub zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy. W szczególnie uzasadnionych sytuacjach dopuszcza się przyznanie tymczasowego schronienia w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi także osobom bezdomnym, które wymagają całodobowej opieki, w stosunku do których wydano decyzję o skierowaniu do domu pomocy społecznej, przy czym skierowanie takiej osoby do schroniska z usługami opiekuńczymi jest możliwe na czas oczekiwania na miejsce w domu pomocy społecznej, nie dłużej jednak niż na cztery miesiące.

Tymczasowe schronienie może być udzielone również w formie ogrzewalni, która umożliwia interwencyjny, bezpieczny pobyt w ogrzewanych pomieszczeniach wyposażonych co najmniej w miejsca siedzące, natomiast aktualnie na terenie Gminy Bielsko-Biała nie funkcjonuje tego rodzaju placówka.

Przyznanie tymczasowego schronienia w schronisku dla osób bezdomnych bądź w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi następuje po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego i wydaniu decyzji administracyjnej.

W przypadku osób bezdomnych przebywających w wymienionych placówkach obowiązuje ponadto zasada ponoszenia odpłatności z tytułu udzielonej pomocy. W odniesieniu do osób przebywających w schronisku dla osób bezdomnych opłata ta nie może przekroczyć 30 % dochodu osoby samotnie gospodarującej lub dochodu na osobę w rodzinie, a w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi nie może być wyższa niż 50 % tego dochodu.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej realizował w 2021 roku zadanie własne obligatoryjne gminy w zakresie udzielania schronienia osobom tego pozbawionym poprzez prowadzenie placówek różniących się standardem usług w nich świadczonych.

Tabela 10: Liczba miejsc w placówkach dla osób w kryzysie bezdomności funkcjonujących w 2021 roku w Bielsku-Białej.

l.p.	Wyszczególnienie	Ilość miejsc
1.	Noclegownia, ul. Krakowska 2a (dla mężczyzn)	50
2.	Schronisko dla Osób Bezdomnych, ul. Stefanki 7	55
3.	Schronisko dla Osób Bezdomnych z Usługami Opiekuńczymi, ul. Stefanki 7	15

4.	Miejsca utworzone w budynku przy ul. Stefanki 7, celem udzielenia schronienia kobietom w kryzysie bezdomności na zasadach obowiązujących w Noclegowni	6
-----------	---	---

Opracowanie własne.

Tabela 11: Liczba osób bezdomnych korzystających ze schronienia w Schronisku dla Osób Bezdomnych, Schronisku dla Osób Bezdomnych z Usługami Opiekuńczymi oraz w Noclegowni w latach 2019-2021.

l.p.	Wyszczególnienie	2019	2020	2021
1.	Schronienie całodobowe w Schronisku dla Osób Bezdomnych			
	Ogółem, w tym:	113	89	83
	- rodzin	3 (6 os.)	0	0
	- osób samotnych,	107	89	83
	w tym:			
	- kobiet	37	30	23
	- mężczyzn	70	59	60
2.	Schronienie całodobowo w Schronisku dla Osób Bezdomnych z Usługami Opiekuńczymi ogółem	40	33	35
	w tym:			
	- kobiet	8	2	6
	- mężczyzn	32	31	29
3.	Nocleg w Noclegowni dla mężczyzn ogółem	256	162	161
4.	Nocleg dla kobiet w ramach interwencyjnego schronienia na zasadach obowiązujących w Noclegowni	47	23	34

Opracowanie własne.

W związku z wystąpieniem pandemii do 31.05.2021 r. przyjęcia do placówek udzielających wsparcia osobom w kryzysie bezdomności realizowane były wyłącznie po 10-cio dniowym pobycie nowo przyjmowanej osoby w miejscu odosobnienia, w którym zorganizowano 35 miejsc, w tym 13 na przejściową izolację w jednoosobowych pokojach i 22 dodatkowe miejsca noclegowe dla osób w kryzysie bezdomności. W 2021 roku objęto tego rodzaju pomocą 186 osób.

Ogółem w 2021 r. ze schronienia we wszystkich placówkach dla osób w kryzysie bezdomności funkcjonujących wówczas w strukturze MOPS skorzystało 317 osób – 265 mężczyzn oraz 52 kobiety (przy zachowaniu zasady, iż każda osoba liczona jest tylko raz niezależnie od formy schronienia).

Na przestrzeni 2021 r. pobyt w Schronisku dla Osób Bezdomnych zakończyło 40 osób (27 mężczyzn i 13 kobiet), a w Schronisku dla Osób Bezdomnych z Usługami Opiekuńczymi 23 osoby (21 mężczyzn i 2 kobiety).

Tabela 12: Przyczyny opuszczenia przez osoby w kryzysie bezdomności Schroniska dla Osób Bezdomnych na przestrzeni 2021 roku.

l.p.	Wyszczególnienie	Liczba
1.	Wynajęcie mieszkania z mieszkaniowego zasobu gminy, bądź na wolnym rynku	13
2.	Nie realizowanie postanowień kontraktu socjalnego	9
3.	Brak informacji o przyczynie opuszczenia placówki	4
4.	Dłuższy pobyt w szpitalu	3
5.	Uzyskanie mieszkania chronionego	2
6.	Wyjazd	2
7.	Pobyt w zakładzie karnym	2
8.	Uzyskanie miejsca w domu pomocy społecznej	1
9.	Uzyskanie miejsca w Podbeskidzkim Ośrodku Interwencji Kryzysowej	1
10.	Uzyskanie schronienia w Schronisku dla Osób Bezdomnych z Usługami Opiekuńczymi	1
11.	Zgon	1
12.	Pobyt w miejscu niemieszkalnym	1

Opracowanie własne.

Tabela 13: Przyczyny opuszczenia przez osoby w kryzysie bezdomności Schroniska dla Osób Bezdomnych z Usługami Opiekuńczymi na przestrzeni 2021 roku.

l.p.	Wyszczególnienie	Liczba osób
1.	Uzyskanie miejsca w domu pomocy społecznej	9
2.	Uzyskanie schronienia w Schronisku dla Osób Bezdomnych	5
3.	Brak informacji o przyczynie opuszczenia placówki	4
4.	Utrata prawa pobytu	3
5.	Dłuższy pobyt w szpitalu	1
6.	Zamieszkanie z rodziną	1

Opracowanie własne.

Funkcjonowanie w okresie pandemii obiektu czasowej izolacji z dodatkowymi miejscami noclegowymi przy ul. Filarowej 50, spowodowało wzrost liczby osób, które uzyskiwały czasowe schronienie. Część z tych osób stanowiły osoby spoza gminy Bielsko-Biała, które po okresie czasowej izolacji kierowane były do gminy właściwej ze względu na ostatnie miejsce stałego zameldowania na pobyt stały.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej do pracy z osobami w kryzysie bezdomności wyspecjalizowano Zespół ds. Bezdomności, który wyodrębniony został w Dziale Pomocy Środowiskowej i składa się z czterech pracowników socjalnych oraz koordynatora. Zespół odpowiedzialny jest za prowadzenie postępowań administracyjnych, przeprowadzanie wywiadów środowiskowych, pracę socjalną, także w oparciu

o kontrakt socjalny. Na terenie Bielska-Białej funkcjonują również organizacje pozarządowe wspierające osoby w kryzysie bezdomności.

Tabela 14: Zadania realizowane przez instytucje i podmioty na rzecz osób w kryzysie bezdomności na terenie Bielska-Białej w 2021 roku.

l.p.	Wyszczególnienie	Zadania
1.	Słaska Fundacja Błękitny Krzyż, 43-300 Bielsko-Biała, ul. Mostowa 1	– Realizacja zadania publicznego z zakresu polityki społecznej pod nazwą: <i>Udzielanie wsparcia i pomocy osobom bezrobotnym, bezdomnym, żyjącym w ubóstwie oraz innym osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym.</i> W ramach tego przedsięwzięcia Fundacja prowadzi Ośrodek Readaptacyjny przy ul. Bystrzańskiej 55, w którym zabezpieczono 10 miejsc noclegowych wraz z całodziennym wyżywieniem dla osób bezdomnych i dotkniętych wykluczeniem społecznym – mieszkańców Bielska-Białej. Na przestrzeni 2021 r. w zajęciach organizowanych w Ośrodku Readaptacyjnym uczestniczyło 15 mieszkańców Bielska-Białej.
2.	Caritas Diecezji Bielsko-Żywieckiej, 43-300 Bielsko-Biała, ul. Stefana Żeromskiego 5a	– Zapewnienie schronienia samotnym matkom i kobietom w ciąży. Na mocy umowy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej dysponuje w domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży 9 miejscami (3 dla osób dorosłych i 6 dla dzieci). W okresie od 1.01.2021 r. do 31.12.2021 r. z pobytu w Domu Matki i Dziecka Caritas przy ul. ks. Stanisława Brzóska 3a skorzystało 10 kobiet oraz 8 dzieci. – Wydawanie nieodpłatnie pieczywa i wyrobów cukierniczych w Banku Chleba przy ul. Krasieńskiego 10, w ramach realizacji zadania publicznego pod nazwą: <i>Prowadzenie Banku Chleba dla najuboższych mieszkańców Bielska-Białej</i> zleconego w trybie otwartego konkursu ofert na wsparcie realizacji zadania publicznego z zakresu polityki społecznej przez podmioty prowadzące działalność w sferze pożytku publicznego w okresie od 1.01.2019 r. do 31.12.2021 r.
3.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej, 43-300 Bielsko-Biała, ul. Karola Miarki 11	– Zespół ds. Bezdomności odpowiedzialny jest za prowadzenie postępowań administracyjnych, pracę socjalną oraz przeprowadzanie wywiadów środowiskowych. W 2021 roku w ramach pracy socjalnej zawarto 129 kontraktów socjalnych z osobami w kryzysie bezdomności. Osoby w kryzysie

l.p.	Wyszczególnienie	Zadania
		<p>bezdomności pozostające bez zatrudnienia we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy aktywizowano poprzez Gminny Program Prac Społecznie Użytecznych realizowany w oparciu o <i>Uchwałę Rady Miejskiej w Bielsku-Białej Nr XXI/570/2008 z dnia 22 lutego 2008 r. w sprawie ustalenia Gminnego Programu Prac Społecznie Użytecznych</i> adresowanego do bezrobotnych klientów MOPS w Bielsku-Białej oraz w oparciu o <i>Ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy</i> i <i>Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie trybu organizowania prac społecznie użytecznych</i>. Z zatrudnienia skorzystały: na podstawie umów zleceń 4 osoby, a w pracach społecznie użytecznych do 10 h tygodniowo 2 osoby.</p> <ul style="list-style-type: none"> – W przypadku osób nie objętych ubezpieczeniem zdrowotnym, wydawano decyzję o potwierdzeniu prawa do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej w oparciu o przepisy Ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. <i>o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych</i>. Na przestrzeni 2021 r. w oparciu o przepisy powyższej ustawy zapewniono dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej 43 osobom w kryzysie bezdomności. – Organizowanie pomocy osobom bezdomnym, przebywającym w miejscach publicznych i niemieszkalnych, takich jak dworce komunikacji autobusowej i kolejowej, altany, piwnice, wiaty, pustostany, klatki schodowe itp. W okresie jesienno-zimowym miejsca pobytu osób w kryzysie bezdomności patrolowane były w godzinach wieczornych i nocnych przez pracowników socjalnych oraz funkcjonariuszy Policji bądź Straży Miejskiej. Łącznie w 2021 r. miało miejsce 15 patroli, w trakcie których nawiązano kontakt z 62 osobami. – Klub Integracji Społecznej prowadzony jest w oparciu o Zarządzenie Wewnętrzne nr MOPS.DPP.020.49.2021 Dyrektora MOPS w Bielsku-Białej z dnia 9 grudnia 2021 r., a wcześniej o Zarządzenie Wewnętrzne Nr DPU-0161/5/2013 Dyrektora MOPS w Bielsku-Białej z dnia 28 lutego 2013 r. Do 30 października 2021 r. działania KIS prowadzone były przy

l.p.	Wyszczególnienie	Zadania
		<p>ul. Piastowskiej 4, natomiast od 1 listopada 2021 r. w siedzibie Miejskiego Centrum Usług Społecznościowych przy ul. Wzgórze 14. Działalność Klubu ma na celu reintegrację zawodową i społeczną beneficjentów, zakwalifikowanych do udziału w zajęciach KIS, m.in. poprzez działania diagnostyczne, terapeutyczne i edukacyjno-pomocowe.</p>
4.	<p>Koło Bielskie Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta, 43-300 Bielsko-Biała, ul. Legionów 16</p>	<p>– Wydawanie posiłków i usługi kąpielowe w ramach realizacji zadania publicznego z zakresu polityki społecznej pod nazwą <i>Pomoc osobom w trudnej sytuacji życiowej, ubogim i bezdomnym</i>. Posiłki były przygotowywane i wydawane w Kuchni Społecznej przy ul. Legionów 16 od poniedziałku do soboty. Osoby potrzebujące, w tym osoby bezdomne, często skrajnie zaniedbane pod względem higieniczno-sanitarnym, mogły korzystać z kąpeli i środków higienicznych w Łażni Publicznej im. Św. Brata Alberta przy ul. Legionów 17.</p>
5.	<p>Fundacja Teatru Grodzkiego, 43-300 Bielsko-Biała ul. Stefanii Sempołowskiej 13</p>	<p>– Centrum Integracji Społecznej prowadzone jest we współpracy z MOPS. Celem działania jest przełamywanie izolacji społecznej i zawodowej, poprzez odbudowanie i podtrzymywanie u osób wykluczonych społecznie zdolności do samodzielnego poruszania się po rynku pracy, prowadzącego do zatrudnienia, kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiąganie pozycji społecznych dostępnych osobom niepodlegającym wykluczeniu społecznemu, zdobywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych, nauka planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem, zwłaszcza przez możliwość osiągnięcia własnych dochodów przez zatrudnienie lub działalność gospodarczą. W 2021 r. z przedmiotowej formy pomocy skorzystały 2 osoby w kryzysie bezdomności.</p>
6.	<p>Spółdzielnia Socjalna „Synergia”, 43-300 Bielsko-Biała, al. Aleja Armii Krajowej 220</p>	<p>– Spółdzielnia została założona 30 kwietnia 2020 r. w ramach projektu OWES Obszaru Bielskiego – projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (Europejski Fundusz Społeczny), działanie 9.3. „Rozwój Ekonomii Społecznej w regionie”. W ramach projektu Spółdzielnia otrzymała dofinansowanie na utworzenie 10 miejsc</p>

l.p.	Wyszczególnienie	Zadania
		<p>pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Organami założycielskimi przedsiębiorstwa społecznego są Gmina Bielsko-Biała i Gmina Kozy.</p> <p>– Celem Spółdzielni jest przywrócenie (reintegracja) na rynek pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, przede wszystkim osób bezrobotnych, mających problemy ze znalezieniem pracy na wolnym rynku, osób niepełnosprawnych a także osób bezdomnych i byłych więźniów. Spółdzielnia realizuje społeczne cele, jak tworzenie więzi międzyludzkich oraz reintegracja społeczna i reintegracja zawodowa, które odbudowują u pracowników umiejętność uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej oraz pełnienia ról społecznych w miejscu pracy.</p>

Opracowanie własne.

9. Zasoby Miasta Bielska-Białej: wsparcie dziecka i rodziny, w tym dzieci z niepełnosprawnością

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania swych funkcji.

1. Asystent Rodziny

Asystent Rodziny jest zatrudniony przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej i pracuje z rodziną, która jest zagrożona umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej, jak również w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. Współpracuje wówczas m. in. z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, placówką opiekuńczo-wychowawczą, ośrodkiem adopcyjnym. W 2021 roku w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej zatrudnionych było ośmiu asystentów rodziny.

Tabela 15: Informacje statystyczne dotyczące asystentury rodzinnej w Bielsku-Białej na dzień 31 grudnia 2021 roku.

l.p.	Wyszczególnienie	Liczba rodzin
1.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, w tym:	112
1.1	Liczba rodzin zobowiązanych przez Sąd do współpracy z asystentem	41
2.	Liczba rodzin, z którymi asystent rodziny zakończył pracę	28

Opracowanie własne.

W 2021 r. z 28 rodzinami asystent zakończył pracę; z 11 rodzinami w związku z uzyskaniem zakładanych efektów, z 17 rodzinami z uwagi na brak współpracy z ich strony bądź innych przyczyn (np. zmiana miejsca zamieszkania). W przypadku 9 rodzin konieczne było podjęcie działań w celu zabezpieczenia sytuacji dzieci poprzez umieszczenie ich w pieczy zastępczej (11 dzieci trafiło do pieczy zastępczej). Natomiast w przypadku 3 rodzin, z którymi pracował asystent, 4 dzieci wróciło pod opiekę rodziców biologicznych z placówki opiekuńczo-wychowawczej i rodziny zastępczej. Ponadto, w stosunku do 24 rodzin asystenci rodziny prowadzili monitoring po zakończeniu pracy z rodziną, w pozostałych rodzinach prowadzenie monitoringu nie było możliwe (np. przeprowadzka poza teren miasta), w wielu przypadkach rodziny były monitorowane przez pracowników socjalnych.

2. Poradnictwo Specjalistyczne

W celu sprawnej realizacji zadań z zakresu wsparcia rodzin oraz pieczy zastępczej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej w Dziale Pieczy Zastępczej funkcjonuje poradnictwo specjalistyczne. W 2021 r. zatrudnionych było 4 psychologów, 1 terapeuta i 1 pedagog.

W ramach prowadzonego poradnictwa udzielano pomocy psychologicznej zarówno dla klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej, jak i pozostałych mieszkańców miasta kierowanych na wsparcie m.in. przez kuratorów sądowych, pedagogów ze szkół, lekarzy rodzinnych i inne instytucje.

Tabela 16: Poradnictwo specjalistyczne Działu Pieczy Zastępczej udzielone w 2021 roku.

l.p.	Rodzaj pomocy	Ilość porad/rodzin/osób
1.	Udzielone porady psychologiczne dot. problemów rodzinnych i opiekuńczo-wychowawczych	969
2.	Prowadzone terapie dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	33
3.	Pomoc psychologiczna dla osób z syndromem DDA	12
4.	Poradnictwo specjalistyczne udzielone rodzinom zastępczym	19
5.	Pomoc psychologiczna udzielona rodzinom	286

l.p.	Rodzaj pomocy	Ilość porad/rodzin/osób
6.	Poradnictwo psychologiczne dla dzieci z rodzin zastępczych	32
7.	Sporządzone opinie psychologiczne dotyczące rodziców zastępczych	81
8.	Sporządzone opinie psychologiczne dotyczące kandydatów na rodziny zastępcze	29

Opracowanie własne.

W 2021 roku spadła liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, a tym samym również liczba udzielonych porad. Spadek liczby udzielonych porad spowodowany był pandemią Covid-19.

3. Placówki Wsparcia Dziennego

Działania z obszaru wspierania rodziny w zakresie pomocy w opiece i wychowaniu dziecka realizuje w naszym mieście Zespół Placówek dla Dzieci i Młodzieży „Parasol”, który prowadził na terenie Miasta Bielska-Białej 11 Placówek Wsparcia Dziennego oferując w 2021 r. 265 miejsc dla dzieci z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Ilość miejsc została zmniejszona z 350 zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego z powodu zagrożenia epidemicznego Covid-19. W 2021 roku ze wsparcia „Parasola” skorzystało 406 podopiecznych w wieku od 6-18 lat. Placówki wsparcia dziennego zapewniają dziecku: opiekę i wychowanie, pomoc w nauce oraz organizację czasu wolnego, opiekę pedagogiczną, pomoc psychologa, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań.

W ramach pracy streetworkerskiej zrealizowano 30 animacji społeczno-kulturalnych w różnych rejonach Bielska-Białej, w których udział wzięło 402 dzieci nie będących podopiecznymi ZPDM „Parasol”. Animacje miały na celu integrację, aktywizowanie oraz wskazywanie alternatywnych sposobów spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież.

Ponadto na terenie Miasta Bielska-Białej w 2021 roku funkcjonowały 4 placówki wsparcia dziennego, których prowadzenie Miasto zleciło podmiotom prowadzącym działalność w sferze pożytku publicznego, tj.: Świetlica Socjoterapeutyczna „Ignis”, placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie pracy podwórkowej pod nazwą „Ulica Kreatywna” oraz w formie opiekuńczej „Ulica Kreatywna – Klub” i „Świetlica Dzieciątka Jezus”. Ponadto funkcjonowała także 1 placówka wsparcia dziennego prowadzona przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej „SIXT Wam”.

Placówki współpracowały z instytucjami pozarządowymi i innymi działającymi na rzecz środowiska lokalnego: współpraca z Fundacją Arka w zakresie organizowania eventów o tematyce ekologicznej, z Radami Osiedli, z BKS S.A. i BBTS Bielsko-Biała w zakresie wspólnych inicjatyw sportowych, Stowarzyszeniem Hajstra dot. wsparcia wolontariuszy, Fundacją ING Dzieciom, Fundacją Edukacji i Bezpieczeństwa SALUS.

Tabela 17: Informacje statystyczne dotyczące placówek wsparcia dziennego działających na terenie Miasta Bielska-Białej w 2021 roku.

l.p.	Wyszczególnienie	Ogółem	W tym placówek / w placówkach prowadzonych przez inne podmioty niż gmina
1.	Liczba placówek wsparcia dziennego, w tym prowadzone w formie:	16	4
1.1.	opiekuńczej	11	2
1.2.	specjalistycznej	4	1
1.3.	pracy podwórkowej	1	1
2.	Liczba miejsc	554	174
3.	Liczba dzieci korzystających ze wsparcia placówek	510	142
4.	Wydatki z budżetu Gminy	4.245.179,93 zł	476.500,00 zł

Opracowanie własne.

W 2022 r. na terenie Bielska-Białej funkcjonowało 10 placówek wsparcia dziennego w formie opiekuńczej i 3 w formie specjalistycznej – łącznie 14 placówek wsparcia dziennego.

4. Rodzinna piecza zastępcza

Gdy szeroki zakres pomocy świadczonej na rzecz rodzin przeżywających kryzys lub doświadczających problemów opiekuńczo-wychowawczych jest niewystarczający, powiat zobowiązany jest zorganizować pieczę zastępczą. Jest to forma czasowej opieki nad dzieckiem i winna trwać do chwili rozwiązania problemów w rodzinie biologicznej, będących przyczyną umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Zarządzeniem Nr ON.0050.951.2011.PS z dnia 17 listopada 2011 r. Prezydent Miasta Bielska-Białej wyznaczył Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej Miasta Bielska-Białej.

Tabela 18: Informacje statystyczne na temat rodzinnej pieczy zastępczej w Bielsku-Białej na dzień 31 grudnia 2021 roku.

l.p.	Wyszczególnienie	Ogółem
1.	Rodziny zastępcze spokrewnione	131
2.	Rodziny zastępcze niezawodowe	51
3.	Rodziny zastępcze zawodowe	8
4.	Rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne, w tym:	3

l.p.	Wyszczególnienie	Ogółem
5.	Rodziny zastępcze zawodowe o charakterze pogotowia rodzinnego	1
6.	Rodziny zastępcze - wszystkie typy	194
7.	Rodzinne domy dziecka	5

Opracowanie własne.

Na dzień 31.12.2021 r. w Bielsku-Białej funkcjonowały 194 rodziny zastępcze i 5 rodzinnych domów dziecka w których wychowywało się łącznie 278 dzieci. W 2021 r. utworzono 2 nowe rodziny zastępcze zawodowe i powstały 33 nowe rodziny zastępcze (spokrewnione i niezawodowe). W 2021 r. z pieczy instytucjonalnej umieszczono 5 dzieci w pieczy rodzinnej, a 23 dzieci opuściło rodzinną pieczę zastępczą (z czego 9 dzieci zostało przysposobionych).

W Dziale Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej zatrudnionych jest trzynastu koordynatorów – każda rodzina zastępcza ma przydzielonego koordynatora.

Liczba nowo umieszczonych dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej z roku na rok wzrasta, również liczba przysposobionych dzieci nieznacznie wzrasta w stosunku do lat ubiegłych, chociaż nadal obserwuje się niewielką ilość decyzji sądu regulujących ostatecznie sytuację prawną dzieci.

Celem tworzenia jak najlepszych warunków do skutecznego rozwoju systemu pieczy zastępczej w mieście z ukierunkowaniem na formy rodzinne, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oprócz świadczeń obligatoryjnych przysługujących rodzinom zastępczym zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, realizuje również świadczenia fakultatywne.

5. Instytucjonalna piecza zastępcza

Na terenie Miasta Bielska-Białej od 1 stycznia 2021 roku funkcjonuje 5 placówek opiekuńczo-wychowawczych: 4 socjalizacyjno-interwencyjne oraz 1 placówka socjalizacyjna dla młodzieży przygotowującej się do samodzielnego życia, łącznie 64 miejsca. Wszystkie placówki spełniają standardy ujęte w ustawie. Placówki opiekuńczo-wychowawcze współpracują z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, z organizacjami pozarządowymi, firmami prywatnymi, korzystają z programów profilaktycznych Miasta Bielska-Białej, wolontariuszy, rodzin zaprzyjaźnionych itp. Zapewniają opiekę na najwyższym poziomie i w miarę możliwości w sposób jak najmniej instytucjonalny, dzieci i młodzież w sytuacji najtrudniejszej znajdują tam bezpieczny dom. Wychowankowie usamodzielniający się otrzymują kompleksową pomoc w uzyskaniu mieszkania chronionego, z ZGM lub w szczególnych przypadkach fundacyjnego dzięki współpracy z Fundacją Grupa Kęty Dzieciom Podbeskidzia.

- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 1 – 14 miejsc,
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 2 – 14 miejsc,
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 3 – 14 miejsc,
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 4 – 10 miejsc,
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 5 „Słoneczny Dom” – 12 miejsc.

W 2021 r. łącznie w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało 71 dzieci, a 17 dzieci opuściło placówkę.

6. Pomoc dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej

Osobie opuszczającej po osiągnięciu pełnoletności różne formy pieczy zastępczej przyznaje się pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie. Ponadto osobom, u których istnieje taka potrzeba udziela się pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i pomocy w znalezieniu zatrudnienia. W trakcie realizacji przez osobę usamodzielnianą indywidualnego programu usamodzielnienia, osoby te są objęte wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i opiekuna usamodzielnienia, a wychowanków opuszczających instytucjonalną pieczę zastępczą wspiera opiekun usamodzielnienia i pedagog Poradnictwa Specjalistycznego w Dziale Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej. W strukturach ośrodka funkcjonuje 7 mieszkań chronionych, w tym 4 mieszkania chronione treningowe dysponujące 24 miejscami dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej. W 2021 r. 13 wychowankom opuszczającym pieczę zastępczą zapewniono pomoc w formie mieszkania chronionego treningowego. Koordynatorzy Działu Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej 18 osobom udzielili pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, 32 osobom zapewnili pomoc prawną i psychologiczną.

7. Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych

W Bielsku-Białej funkcjonuje Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych który świadczy pomoc psychologiczno-pedagogiczną dzieciom i młodzieży oraz kieruje swoje działania do rodziców i nauczycieli.

W skład Zespołu wchodzi:

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 1 w Bielsku-Białej,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 2 w Bielsku-Białej,
- Specjalistyczna Poradnia dla Dzieci z Wadą Wzroku, Słuchu i Autyzmem w Bielsku-Białej,
- Zespół Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka w Bielsku-Białej,
- Pracownia Stymulacji Rozwoju Dziecka w Bielsku-Białej.

Wchodzące w skład Zespołu Poradnie są publicznymi poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, a korzystanie z pomocy udzielanej przez Zespół jest dobrowolne i nieodpłatne. Przy poradniach działają zespoły orzekające. Są to grupy specjalistów, którzy kwalifikują dzieci i młodzież do kształcenia specjalnego, nauczania indywidualnego oraz wydają opinie o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju. Szeroki zakres oferty Poradni jest skierowany zarówno do dzieci przedszkolnych, szkół podstawowych i ponadpodstawowych ich rodziców oraz nauczycieli.

Tabela 19: Informacje dotyczące udzielonego wsparcia przez Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Bielsku-Białej.

l.p.	Nazwa	W 2021 r. Ilość dzieci	W 2022 r. Ilość dzieci
1.	Wydane orzeczenia	885	1118
2.	Wydane opinie o wczesnym wspomaganie	317	356
3.	Opinie psychologiczno-pedagogiczne	858	954
4.	Udzielone informacje	639	693
5.	Przeprowadzone badania przesiewowe	1408	1557
6.	Indywidualna terapia dzieci	911	909
7.	Wsparcie rodziców	6	1364

Opracowanie własne.

8. Podbeskidzki Ośrodek Interwencji Kryzysowej

Podbeskidzki Ośrodek Interwencji Kryzysowej swoją działalnością obejmuje obszar miasta Bielska-Białej oraz powiatu bielskiego. Do Ośrodka może zgłosić się każdy, kto znalazł się w trudnej sytuacji i nie wie jak sobie z nią poradzić, np.: przeżywa kryzys, doświadczył sytuacji zagrożenia zdrowia czy życia, ma problemy rodzinne, utracił kogoś bliskiego, nie widzi sensu życia. W ostrych sytuacjach kryzysowych Ośrodek udziela doraźnie krótkoterminowego schronienia. Ponadto, Ośrodek prowadzi: interwencję kryzysową, poradnictwo psychologiczne i prawne, terapię rodzinną, konsultacje i terapię pedagogiczną, hostel, pomoc dla osób w sytuacji przemocy, a także grupę wsparcia dla ofiar przemocy. Pomoc w Podbeskidzkim Ośrodku Interwencji Kryzysowej udzielana jest bezpłatnie, bez skierowań, o każdej porze i 7 dni w tygodniu.

Tabela 20: Informacje dotyczące działalności Podbeskidzkiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w 2021 roku w zakresie udzielonego wsparcia.

Zakres wsparcia		Liczba
Zapewnienie miejsc całodobowego wsparcia	Liczba miejsc całodobowego wsparcia	22
	Liczba osób korzystających z miejsc całodobowego wsparcia	75
Prowadzenie poradnictwa/konsultacji dla osób i rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysu	Liczba porad/konsultacji udzielonych ogółem	8.281
	Liczba osób dorosłych korzystających z porad/konsultacji	1.750
	Liczba dzieci korzystających z porad/konsultacji	173
Interwencje dotyczące przemocy w rodzinie	Liczba udzielonych interwencji w zakresie przemocy w rodzinie	771

Opracowanie własne.

9. Oświata, w tym szkolnictwo specjalne

Wg stanu na 1 września 2021 r. miasto Bielsko-Biała prowadzi 97 jednostek oświatowych. Należą do nich: 43 przedszkola, w tym: 2 integracyjne i 1 z oddziałami specjalnymi, 29 szkół podstawowych, w tym 5 specjalnych: Szkoła Podstawowa Specjalna nr 11 im. Janusza Korczaka, Szkoła Podstawowa Specjalna nr 17, Szkoła Podstawowa nr 34 w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii, Szkoła Podstawowa nr 35 w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 2, Szkoła Podstawowa nr 39 dla Dzieci Słabosłyszących, Nieśłyszących i z Afazją; 1 szkoła integracyjna, 1 z oddziałami integracyjnymi oraz 1 szkoła dla dorosłych. W Bielsku-Białej, funkcjonuje 18 szkół ponadpodstawowych, w tym: 1 liceum z oddziałami integracyjnymi, 1 technikum z oddziałami integracyjnymi, branżowa szkoła specjalna oraz Szkoła Przystosowująca do Pracy w Zespole Szkół Specjalnych im. Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego. Ponadto placówki oświatowe, do których należą np.: Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2, Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii. Miasto prowadzi również 1 żłobek na 243 dzieci. Ponadto na terenie Bielska-Białej funkcjonuje 29 podmiotów opieki nad dziećmi do lat 3 (żłobki, kluby dziecięce, dzienny opiekun).

Do przedszkoli miejskich w tym czasie uczęszczało 5.071 dzieci, do szkół podstawowych 10.580 dzieci, a w szkołach ponadpodstawowych uczyło się 9.408 uczniów, łącznie ponad 25.000 uczniów.

Na terenie miasta funkcjonuje szeroka oferta edukacyjno-opiekuńcza prowadzona przez podmioty prywatne. Edukacja niepubliczna kształtuje się następująco: przedszkola – 37, Szkoły Podstawowe – 20, Szkoły ponadpodstawowe – 30.

Tabela 21: Liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi uczęszczających w roku 2022/2023 do przedszkoli, szkół podstawowych i ponadpodstawowych publicznych i niepublicznych w Bielsku-Białej.

l.p.	Rodzaj niepełnosprawności	Liczba dzieci
1.	Z niepełnosprawnościami sprzężonymi	472
2.	Nieśłyszący	12
3.	Słabosłyszący	64
4.	Niewidomi	0
5.	Słabowidzący	46
6.	Z niepełnosprawnością ruchową w tym z afazją	538
7.	Z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim	126
8.	Z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym	45
9.	Z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu znacznym	8
10.	Z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim	40
11.	Z autyzmem w tym z Zespołem Aspergera	764
12.	Niedostosowani społecznie	1
13.	Zagrożeni niedostosowaniem społecznym	96

l.p.	Rodzaj niepełnosprawności	Liczba dzieci
14.	Zagrożeni uzależnieniem	0
15.	Z zaburzeniami zachowania	0
16.	Przewlekłe choroby	0
17.	Z zaburzeniami psychicznymi	0

Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Edukacji i Sportu UM w Bielsku-Białej.

Z powyższej tabeli wynika, iż w roku szkolnym 2022/2023 do publicznych i niepublicznych przedszkoli, szkół podstawowych i ponadpodstawowych w Bielsku-Białej uczęszczało 2.212 osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Każda osoba została wykazana tylko raz.

10. Publiczny transport zbiorowy dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami

MZK realizuje usługi przewozu dzieci i uczniów z niepełnosprawnościami do przedszkoli, szkół i placówek oświatowych na terenie miasta. Oferuje bezpłatne przejazdy na wszystkich liniach dla dzieci z niepełnosprawnościami, uczęszczających do przedszkoli oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej do lat 18 wraz z opiekunem. Istnieje również system zwrotu kosztów dowozu dzieci, młodzieży i uczniów z niepełnosprawnościami do przedszkoli, szkół i innych placówek oświaty.

11. Rehabilitacja

- Bielski Szkolny Ośrodek Gimnastyki Korekcyjno-Kompensacyjnej – specjalistyczna placówka oświatowa wychowania pozaszkolnego dla dzieci i młodzieży z wadami postawy ciała z terenu miasta Bielska-Białej i okolic;
- Nadzieja – Centrum Rehabilitacyjno-Readaptacyjne – w Centrum prowadzi się kompleksową rehabilitację i rewalidację dzieci niepełnosprawnych fizycznie i umysłowo od momentu narodzin do 18-tego roku życia.

12. Zakład Gospodarki Mieszkaniowej

Zakład Gospodarki Mieszkaniowej jest samorządowym zakładem budżetowym służącym zaspokajaniu potrzeb społecznych mieszkańców, którego głównymi zadaniami jest: gospodarowanie budynkami mieszkalnymi i użytkowymi, sprawowanie obsługi technicznej budynków i budowli wchodzących w skład zarządzanych nieruchomości, gospodarowanie terenami wchodzącymi w skład zarządzanych nieruchomości.

Osoby oraz rodziny w trudnej sytuacji mieszkaniowej mogą ubiegać się o wynajem lokalu komunalnego, niezbędnym krokiem, który należy podjąć, aby uzyskać mieszkanie komunalne jest złożenie kompletnego wniosku o wynajem lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta Bielska-Białej. W 2022 r. ZGM opublikował listę osób zakwalifikowanych do wynajmu lokalu – 77.

13. Karta „Rodzina+”

Uchwałą Rady Miejskiej w Bielsku-Białej z 30.08.2016 r. (zmienionej Uchwałą z 17.12.2019 r.) przyjęto w Mieście „Program Rodzina+”. Program obejmuje przede wszystkim zadania wykraczające poza obligatoryjną działalność samorządu, niezdefiniowane w innych programach na rzecz rodziny, tworząc pakiet działań prorodzinnych. Celami Programu są: Zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego oraz Profilaktyka i wspieranie rodzin. Przyjęte w ramach Programu rozwiązania wspierają rodziny, w szczególności rodziny wielodzietne, a także zastępcze. Celem jest nie tylko udzielenie pomocy materialnej, poprzez zwiększenie kwot dodatków do świadczeń rodzinnych czy zapewnienie dożywiania dzieci, lecz również promowanie i docenienie modelu rodziny wielodzietnej oraz integracja rodzin poprzez stwarzanie warunków zacieśniania więzi społecznych i partycypacji w różnych sferach życia społecznego. Jednym z kluczowych elementów Programu jest Karta „Rodzina+”, która stała się swoistą marką polityki prorodzinnej Miasta. W przypadku Bielska-Białej kartę „Rodzina+” otrzymują również rodziny zastępcze, bez względu na liczbę dzieci wychowujących się w tych rodzinach. Karty „Rodzina+” uprawniają do korzystania z ulg i zwolnień oferowanych przez podmioty uczestniczące w Programie. Na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Bielsku-Białej znajduje się wykaz Partnerów Programu i zakres oferowanych przez te podmioty zniżek i ulg. Wg stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. 8.200 osób (1.758 rodzin) posiadało kartę „Rodzina +”.

14. Fundacje i Stowarzyszenia działające na rzecz dziecka i rodziny, w tym dzieci niepełnosprawnych

Na terenie miasta Bielska-Białej działa wiele fundacji oraz stowarzyszeń będących w zasobach miasta i działających na rzecz dzieci oraz rodzin, podmioty te są ważnym elementem procesu deinstytucjonalizacji.

Miasto Bielsko-Biała już od wielu lat cyklicznie współpracuje z Fundacją Grupa Kęty Dzieciom Podbeskidzia, w 2021 r. został podpisany list intencyjny dotyczący pomocy na rzecz pieczy zastępczej. Samorząd czynnie partneruje fundacji Arka, Muuwe a jednostki samorządu, rodziny zastępcze oraz biologiczne korzystają z licznych akcji inicjowanych także przez inne fundacje i stowarzyszenia, których celem jest wspieranie rodzin, dzieci, pieczy zastępczej, zapobieganie wykluczeniom społecznym i wiele innych. Wykaz fundacji i stowarzyszeń jest regularnie aktualizowany.

10. Diagnoza przeprowadzona na potrzeby realizacji projektu

Niniejsza diagnoza przygotowana została w ramach projektu grantowego pt.: „Opracowanie i pilotażowe wdrożenie mechanizmów i planów deinstytucjonalizacji usług społecznych”. Projekt realizowany jest zgodnie z wytycznymi Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.8. Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym, współfinansowanego ze środków europejskich. Umowa dotycząca powierzenia grantu została podpisana 12.10.2022 roku w Warszawie pomiędzy Ministrem Rodziny i Polityki Społecznej a Miastem Bielsko-Białą.

Na gruncie socjologicznych badań społecznych termin „ankieta” wykorzystywany jest dla określenia formularza wypełnianego przez respondentów. W przypadku, kiedy posługujemy się pomocą ankietów, funkcje ich polegają na możliwie najwierniejszym, dosłownym przekazywaniu treści pytania respondentom, przy obniżeniu do minimum ich roli w interpretowaniu zarówno pytań jak i otrzymywanych odpowiedzi⁷.

Badania ankietowe należą niewątpliwie do głównych typów badań i sposobów zbierania danych występujących we współczesnej praktyce badawczej⁸. Wykorzystanie ankiety w badaniach diagnostycznych na potrzeby realizowanego projektu zostało podyktowane m.in. faktem, iż jest to technika standaryzowana, co oznacza, że kolejnym respondentom zadaje się ujednolicone, w ten sam sposób sformułowane pytania, a następnie w ten sam sposób opracowuje się ich odpowiedzi⁹. Standaryzacja pozwala więc na ujednolicenie zapisu oraz przygotowanie materiału empirycznego do jego ilościowej analizy¹⁰.

Działaniami diagnostycznymi z wykorzystaniem kwestionariuszy ankiety objęto 3 grupy:

1. mieszkańców miasta Bielska-Białej;
2. przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów działających w sektorze pomocy społecznej;
3. mieszkańców 4 domów pomocy społecznej prowadzonych przez Miasto.

Badania miały na celu pozyskanie informacji niezbędnych do opracowania:

- diagnozy potrzeb mieszkańców Bielska-Białej wymagających wsparcia oraz potrzeb ich opiekunów;
- diagnozy potrzeb instytucji i organizacji społecznych mogących brać udział w procesie deinstytucjonalizacji pomocy społecznej;
- diagnozy potrzeb mieszkańców DPS w tym funkcjonalnej w kontekście codziennej egzystencji.

⁷ S. Nowak: *Studia z metodologii nauk społecznych*. Warszawa 1965, s.66 [za:] A. Kubiak, I. Przybyłowska, W. A. Rostocki: *Badania ankietowe. Rozbieżności metodologiczne i tradycje badań ankietowych*. [w:] *Encyklopedia socjologii*. Tom I, Warszawa 1998, Wydawnictwo Oficyna Naukowa, s.53.

⁸ A. Sułek: *Polska socjologia ankietowa wobec nowych doświadczeń*. [w:] *Poza granicami socjologii ankietowej*. A. Sułek, K. Nowak, A. Wyka [red.], Warszawa 1989, [za:] A. Kubiak, I. Przybyłowska, W. A. Rostocki: *Badania ankietowe. Rozbieżności metodologiczne i tradycje badań ankietowych*. [w:] *Encyklopedia socjologii*. Tom I, Warszawa 1998, Wydawnictwo Oficyna Naukowa, s.56.

⁹ L. A. Gruszczyński: *Kwestionariusze w socjologii. Budowa narzędzi do badań surveyowych*, Katowice 2001, s.11.

¹⁰ Tamże.

Tablica 1: Działania diagnostyczne oraz ich cele i adresaci.

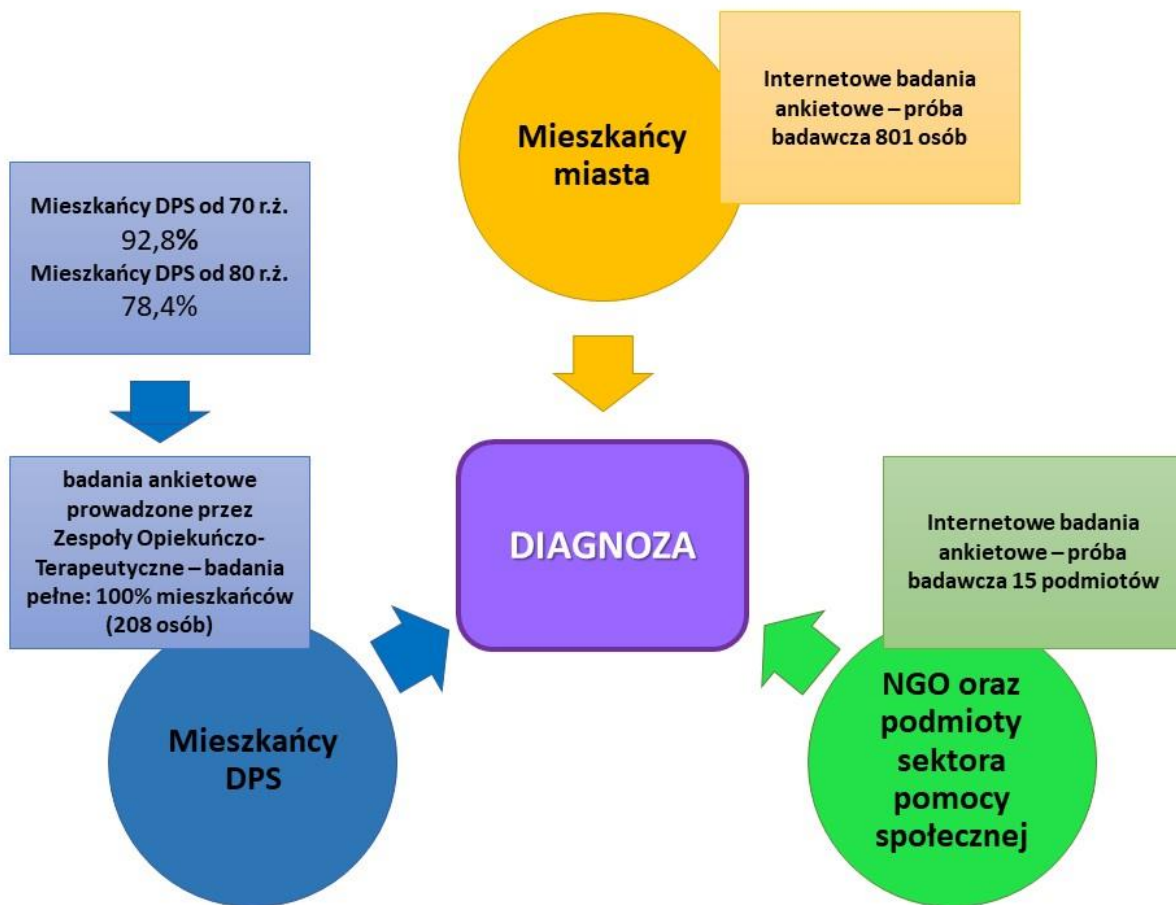
DZIAŁANIE	CEL	PRÓBA BADAWCZA	LICZEBNOŚĆ PRÓBY BADAWCZEJ
Diagnoza potrzeb mieszkańców Bielska-Białej wymagających wsparcia oraz potrzeb ich opiekunów	Zdiagnozowanie potrzeb osób i grup wymagających wsparcia na terenie Bielska-Białej oraz poznanie kierunków działań zmierzających do poszerzenia katalogu usług społecznych	Mieszkańcy Bielska-Białej	801 osób
Diagnoza potrzeb instytucji i organizacji społecznych mogących brać udział w procesie deinstytucjonalizacji pomocy społecznej	Zdiagnozowanie deficytów oraz potrzeb organizacji/ podmiotów, które mogłyby realizować na rzecz mieszkańców Bielska-Białej usługi społeczne, pomoc i aktywizację w środowisku lokalnym	Przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów działających w sektorze pomocy społecznej	15 podmiotów
Diagnoza potrzeb w tym funkcjonalna w kontekście codziennej egzystencji	Przeprowadzenie indywidualnej oceny mieszkańców przebywających w Domach Pomocy Społecznej prowadzonych przez Miasto Bielsko-Biała, w zakresie możliwości usamodzielnienia i funkcjonowania poza placówką	Mieszkańcy DPS w Bielsku-Białej	208 osób

Opracowanie własne.

Celom poznawczym i diagnostycznym towarzyszyły przede wszystkim cele aplikacyjne. Zakres realizowanych prac badawczych wpisujących się w tematykę niniejszego opracowania nosi znamiona istotności nie tylko dla teorii, ale głównie wychodzi naprzeciw potrzebom praktyki. Celem badań było bowiem pozyskanie wiedzy, która umożliwi opracowanie i pilotażowe wdrożenie mechanizmów oraz planów deinstytucjonalizacji usług społecznych w Bielsku-Białej.

Łącznie w badaniach ankietowych wzięło udział 1009 osób oraz 15 podmiotów. Dla każdej docelowej grupy badawczej przygotowano specjalny kwestionariusz ankiety. Narzędzia uwzględniały zatem specyfikę populacji respondentów, jak również w sposób najbardziej optymalny pozwalały pozyskać potrzebne informacje.

Tablica 2: Elementy procesu diagnozy.

Opracowanie własne.

Badania ankietowe przeznaczone dla mieszkańców Bielska-Białej oraz dla przedstawicieli instytucji i organizacji społecznych mogących brać udział w procesie deinstytucjonalizacji pomocy społecznej prowadzone były na kilka sposobów. Pierwszym było wykorzystanie internetowego narzędzia badawczego – dostępnego po kliknięciu w konkretny link. Kwestionariusze ankiet w formie papierowej dostępne były również w budynkach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Biorąc pod uwagę strukturę wieku podopiecznych domów pomocy społecznej do procesu badawczego w DPS zaangażowano ankietów. Grupa pensjonariuszy DPS objęła 100% mieszkańców przebywających w DPS prowadzonych przez Miasto.

10. 1. Diagnoza potrzeb mieszkańców Bielska-Białej wymagających wsparcia oraz potrzeb ich opiekunów

Celem prowadzonych badań było zdiagnozowanie potrzeb osób i grup wymagających wsparcia na terenie Bielska-Białej oraz poznanie kierunków działań zmierzających do poszerzenia katalogu usług społecznych. W badaniu udział wzięło łącznie 801 osób (w tym: 283 osoby zadeklarowały się, jako potrzebujące wsparcia, co stanowiło 35,3% ogółu badanych oraz 202 osoby podały się za opiekunów – 25,2% badanych). Zdecydowaną większość całej populacji stanowiły kobiety (77,9%), natomiast mężczyźni to grupa licząca 22,1% respondentów. Materiał badawczy zbierano za pomocą internetowego kwestionariusza ankiety, składającego się z 11 pytań (wzór ankiety zamieszczono na końcu opracowania).

Tablica 3: Struktura wieku mieszkańców Bielska-Białej biorących udział w badaniach ankietowych.

Kategoria wieku	Liczba osób	Procenty
do 19 lat	5	0,6
20-29	29	3,6
30-39	152	19,0
40-49	138	17,2
50-59	117	14,6
60-69	109	13,6
70-79	160	20,0
80-89	71	8,9
90-99	19	2,4
100 i więcej lat	1	0,1
razem:	801	100

Opracowanie własne.

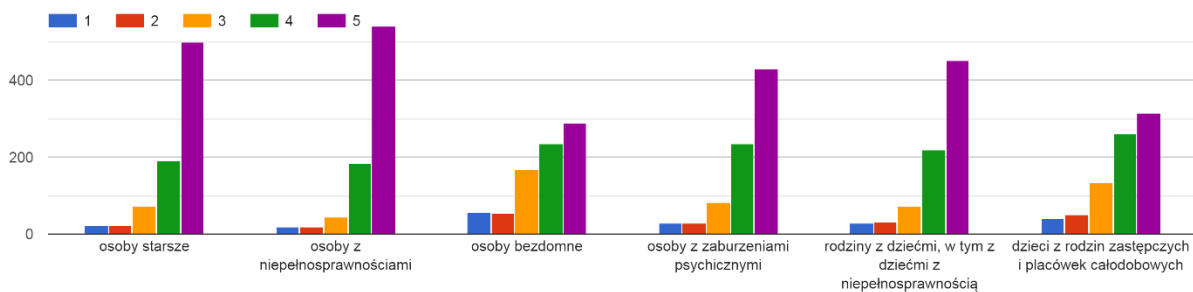
Analizując strukturę wieku mieszkańców Bielska-Białej, którzy zdecydowali się podzielić swoją opinią w badaniach ankietowych można zauważyć, że najliczniejsza zbiorowość to osoby pomiędzy 70 a 79 rokiem życia (20,0%). Kolejne duże grupy stanowią też respondenci od 30 do 39 roku życia (19,0%), jak również w wieku 40-49 lat (17,2%). Zgodnie z zapisami ustawowymi¹¹, osoba starsza to osoba, która ma

¹¹ Art. 4. Ustawy z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych (Dz. U. z 26 października 2015 r. Poz. 1705).

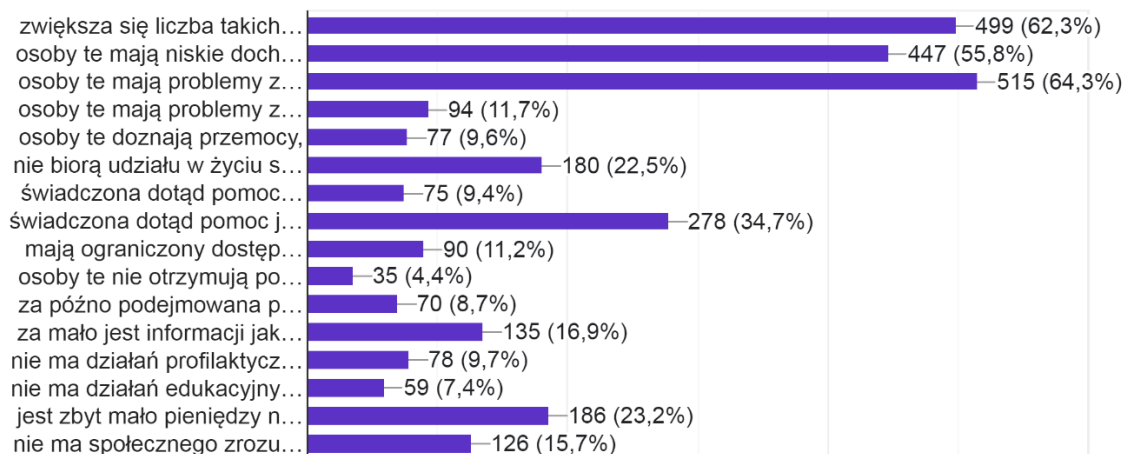
60 i więcej lat. Przyjmując to kryterium za obowiązujące stwierdzić należy, że wśród ankietowanych mieszkańców znalazło się 45,0% osób starszych oraz 55,0% respondentów do 59 roku życia.

1. Proszę ocenić na skali (od 1 do 5), które kategorie mieszkańców Bielska-Białej w najbliższych latach mogą wymagać wsparcia.

Zdaniem osób badanych w najbliższych latach wsparcia zdecydowanie będą potrzebować: osoby z niepełnosprawnościami (540 wskazań), osoby starsze (500 wskazań), rodziny z dziećmi, w tym z dziećmi z niepełnosprawnością (452 wskazania) oraz osoby z zaburzeniami psychicznymi (428 wskazań). W przypadku osób bezdomnych oraz dzieci z rodzin zastępczych i placówek całodobowych nie wystąpiła znacząca dysproporcja pomiędzy wartościami wskazań dla odpowiedzi „raczej będą potrzebować wsparcia” oraz „zdecydowanie będą potrzebować wsparcia”.

2. Dlaczego wyżej wybrana przez Panią/Pana grupa (z oceną – 5) jest grupą potrzebującą wsparcia (max. 3 przyczyny).

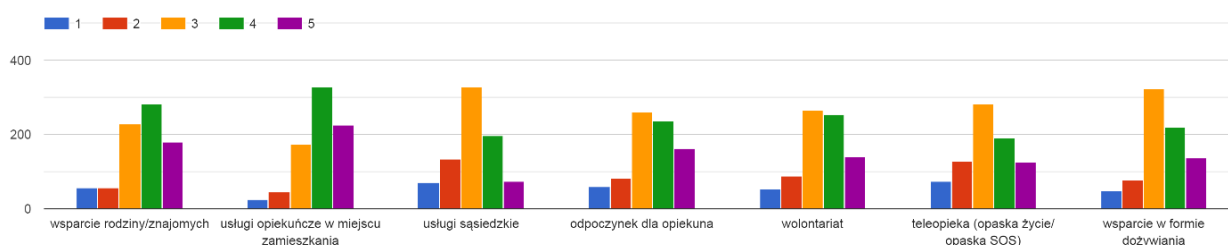

Uzasadniając swój wybór respondenci najczęściej zwracali uwagę na następujące przesłanki, które skłoniły ich do wskazania konkretnych grup: osoby te mają problemy ze zdrowiem (64,3%), zwiększa się liczba takich osób (62,3%), osoby te mają niskie dochody (55,8%), świadczona dotąd pomoc jest zbyt mała (34,7%), jest zbyt mało pieniędzy na wsparcie tych osób (23,2%).

3.1. Proszę określić, które formy wsparcia w środowisku/przez środowisko mogą zastąpić pomoc instytucji w stosunku do osób starszych (1 – zdecydowanie nieprzydatne; 2 – raczej nieprzydatne; 3 – przydatne; 4 – mogą wspierać, bardzo przydatne; 5 – zastąpią).

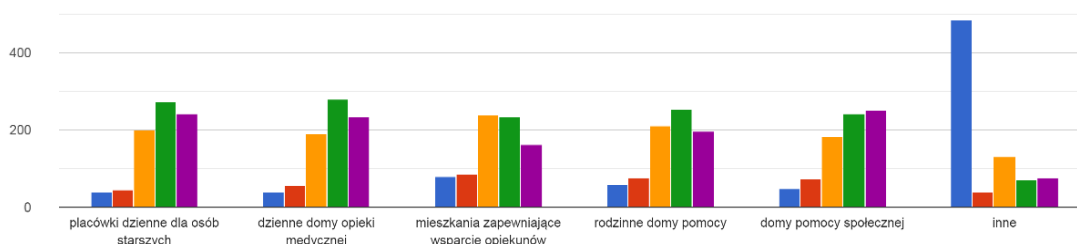
Kategoria odpowiedzi „przydatne” formy wsparcia („3” jako największa liczba wyborów) objęła:

- usługi sąsiedzkie (328 wskazań);
- wsparcie w formie dożywiania (322 wskazania);
- teleopieka – opaska życie/opaska SOS (283 wskazania);
- wolontariat (265 wskazań);
- odpoczynek dla opiekuna (261 wskazań);
- mieszkania zapewniające wsparcie opiekunów (241 wskazań).

Kategoria odpowiedzi „mogą wspierać i są bardzo przydatne” („4” – jako największa liczba wyborów) objęła:

- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania (330 wskazań);
- wsparcie rodziny/znajomych (284 wskazania);
- dzienne domy opieki medycznej (281 wskazań);
- placówki dzienne dla osób starszych (276 wskazań);
- rodzinne domy pomocy (256 wskazań).

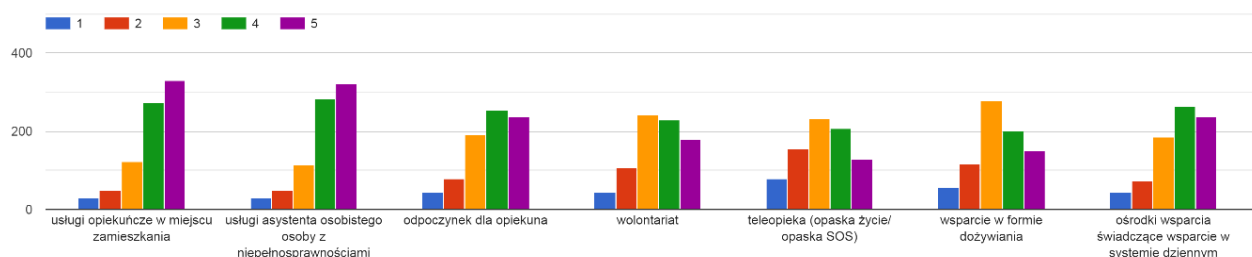

Kategoria odpowiedzi „zastąpią” pomoc instytucji w stosunku do osób starszych dotyczyła tylko domów pomocy społecznej i były to 253 wskazania („5” – jako największa liczba wyborów). Można zatem wnioskować, że respondenci jako najlepszą formę pomocy na rzecz osób starszych uznają właśnie DPS. Ponadto zdaniem 486 respondentów inne niż wskazane w ankiecie formy wsparcia w środowisku/przez środowisko w stosunku do **osób starszych** są zdecydowanie nieprzydatne („1” – jako największa liczba wyborów).

3.2. Proszę określić, które formy wsparcia w środowisku/przez środowisko mogą zastąpić pomoc instytucji w stosunku do osób z niepełnosprawnościami (1 – zdecydowanie nieprzydatne; 2 – raczej nieprzydatne; 3 – przydatne; 4 – mogą wspierać, bardzo przydatne; 5 – zastąpią).

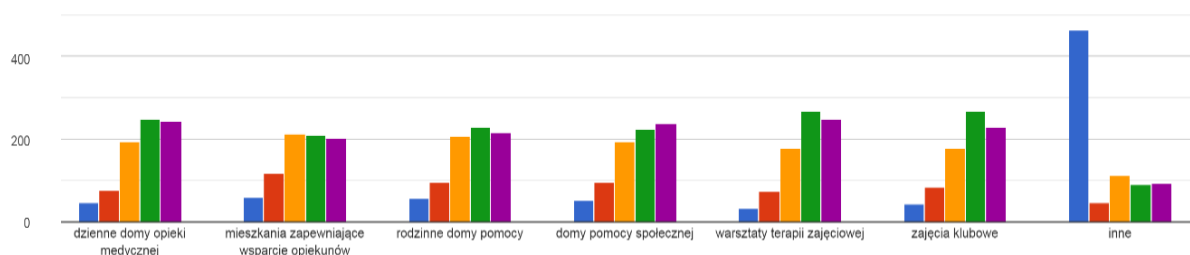
Kategoria odpowiedzi „przydatne” formy wsparcia („3” – jako największa liczba wyborów) objęła:

- wolontariat (244 wskazania);
- teleopieka – opaska życie/opaska SOS (233 wskazania);
- wsparcie w formie dożywiania (277 wskazań);
- mieszkania zapewniające wsparcie opiekunów (214 wskazań).

Kategoria odpowiedzi „mogą wspierać i są bardzo przydatne” („4” – jako największa liczba wyborów) objęła:

- warsztaty terapii zajęciowej (268 wskazań);
- zajęcia klubowe (266 wskazań);
- ośrodki wsparcia świadczące wsparcie w systemie dziennym (264 wskazania);
- odpoczynek dla opiekuna (254 wskazania);
- dzienne domy opieki medycznej (247 wskazań);
- rodzinne domy pomocy (230 wskazań).

Kategoria odpowiedzi „zastąpią” pomoc instytucji w stosunku do osób z niepełnosprawnościami („5” – jako największa liczba wyborów) objęła:

- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania (329 wskazań);
- usługi asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnościami (323 wskazania);
- domy pomocy społecznej (236 wskazań).

Można zatem wnioskować, że respondenci jako jedną z najlepszych form pomocy na rzecz osób z niepełnosprawnościami uznają właśnie DPS.

Inne niż wskazane w ankiecie formy wsparcia w środowisku/przez środowisko w stosunku do osób z niepełnosprawnościami jako zdecydowanie nieprzydatne oceniły 463 osoby („1” – jako największa liczba wyborów).

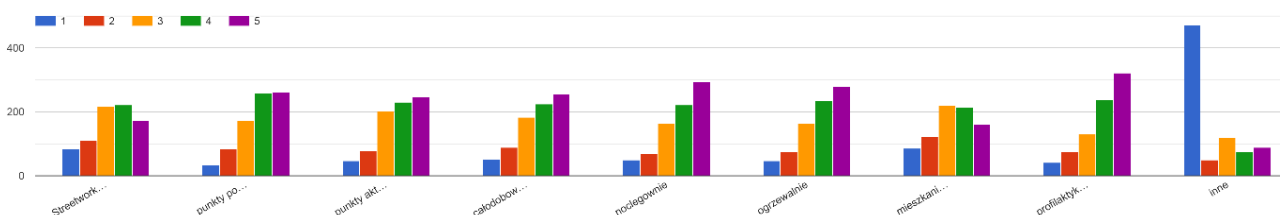
3.3. Proszę określić, które formy wsparcia w środowisku/przez środowisko mogą zastąpić pomoc instytucji w stosunku do osób bezdomnych (1 – zdecydowanie nieprzydatne; 2 – raczej nieprzydatne; 3 – przydatne; 4 – mogą wspierać, bardzo przydatne; 5 – zastąpić).

Kategoria odpowiedzi „przydatne” formy wsparcia („3” – jako największa liczba wyborów) objęła wyłącznie mieszkania zapewniające wsparcie opiekunów. Została wybrana przez 219 respondentów.

Kategoria odpowiedzi „mogą wspierać i są bardzo przydatne” („4” – jako największa liczba wyborów) objęła tylko streetworking – wsparcie osób bezdomnych na ulicy przez specjalistów. Tę formę wskazało 223 badanych.

Kategoria odpowiedzi „zastąpią” pomoc instytucji w stosunku do osób bezdomnych („5” – jako największa liczba wyborów) objęła:

- profilaktyka i terapia uzależnień (322 wskazania);
- noclegownie (295 wskazań);
- ogrzewalnie (279 wskazań);
- punkty pomocy doraźnej, m.in. jadłodajnie, punkty wydawania żywności i odzieży, łaźnie, punkty poradnictwa (261 wskazań);
- całodobowe placówki (254 wskazania);
- punkty aktywizacji społecznej i zawodowej (246 wskazań).

Inne niż wskazane w ankiecie formy wsparcia w środowisku/przez środowisko w stosunku do **osób bezdomnych** jako zdecydowanie nieprzydatne oceniło 471 osób („1” – jako największa liczba wyborów).

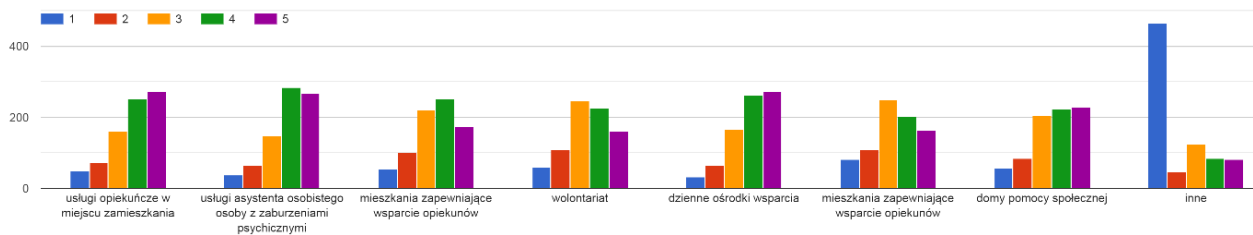
3.4. Proszę określić, które formy wsparcia w środowisku/przez środowisko mogą zastąpić pomoc instytucji w stosunku do osób z zaburzeniami psychicznymi (1 – zdecydowanie nieprzydatne; 2 – raczej nieprzydatne; 3 – przydatne; 4 – mogą wspierać, bardzo przydatne; 5 – zastąpić).

Kategoria odpowiedzi „przydatne” formy wsparcia („3” – jako największa liczba wyborów) objęła:

- mieszkania zapewniające wsparcie opiekunów (249 wskazań);
- wolontariat (247 wskazań).

Kategoria odpowiedzi „mogą wspierać i są bardzo przydatne” („4” – jako największa liczba wyborów) objęła:

- usługi asystenta osobistego osoby z zaburzeniami psychicznymi (283 wskazania);
- mieszkania zapewniające wsparcie opiekunów (252 wskazania).

Kategoria odpowiedzi „zastąpią” pomoc instytucji w stosunku do osób z zaburzeniami psychicznymi („5” – jako największa liczba wyborów) objęła:

- dzienne ośrodki wsparcia (274 wskazania);
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania (272 wskazania);
- domy pomocy społecznej (230 wskazań).

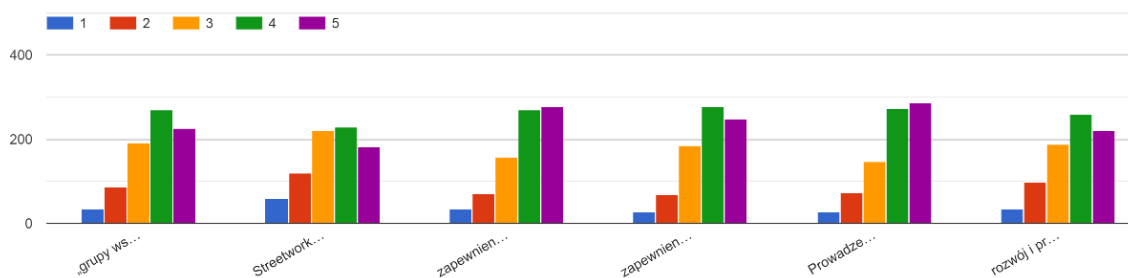
Można zatem zauważyć, że respondenci jako jedną z najlepszych form pomocy na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi uznają właśnie DPS.

Inne niż wskazane w ankiecie formy wsparcia w środowisku/przez środowisko w stosunku do **osób z zaburzeniami psychicznymi** jako zdecydowanie nieprzydatne oceniły 464 osoby („1” – jako największa liczba wyborów).

3.5. Proszę określić, które formy wsparcia w środowisku/przez środowisko mogą zastąpić pomoc instytucji w stosunku do dzieci i rodziny oraz dzieci z rodzin zastępczych i placówek całodobowych (1 – zdecydowanie nieprzydatne; 2 – raczej nieprzydatne; 3 – przydatne; 4 – mogą wspierać, bardzo przydatne; 5 – zastąpią).

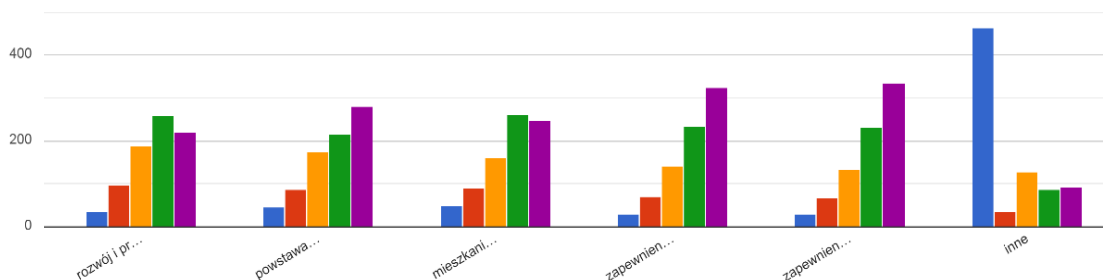
Kategoria odpowiedzi „mogą wspierać i są bardzo przydatne” („4” – jako największa liczba wyborów) objęła:

- zapewnienie wsparcia rodzinom zastępczym w opiece nad dziećmi (277 wskazań);
- rozwój i promocja rodzinnej pieczy zastępczej (259 wskazań);
- „grupy wsparcia” lub „grupy samopomocowe” dla rodzin w kryzysie (269 wskazań);
- mieszkania treningowe dla wychowanków z rodzin zastępczych i placówek całodobowych (262 wskazania);
- streetworking – wsparcie dzieci na ulicy przez specjalistów (230 wskazań).

Kategoria odpowiedzi „zastąpią” pomoc instytucji w stosunku do dzieci i rodziny oraz dzieci z rodzin zastępczych i placówek całodobowych („5” – jako największa liczba wyborów) objęła:

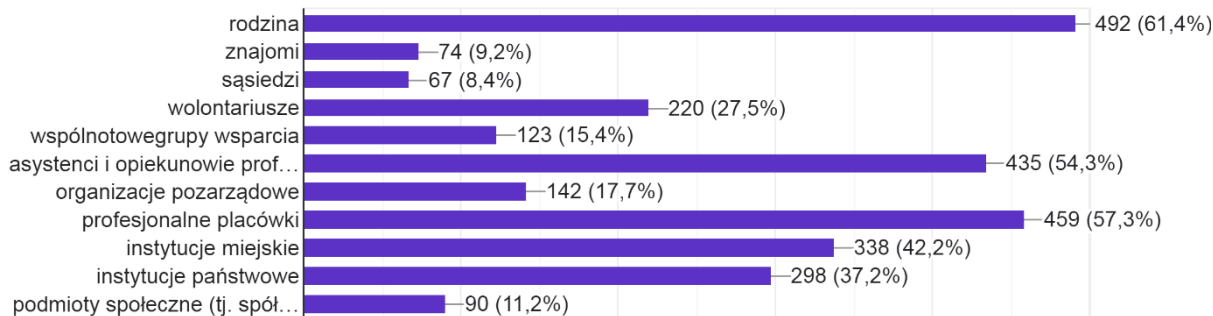
- zapewnienie opieki w przedszkolach (336 wskazań);
- zapewnienie opieki w żłobkach (324 wskazania);
- prowadzenie świetlic pozalekcyjnych oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci (287 wskazań);
- powstawanie rodzinnych domów dziecka (280 wskazań);
- zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa (278 wskazań).

Żadna z ocenianych form wsparcia nie uzyskała maksymalnej liczby wyborów w kategoriach: „2” – raczej nieprzydatne; „3” – przydatne. Tylko inne niż wskazane w ankiecie formy wsparcia w środowisku/przez środowisko w stosunku do dzieci i rodziny oraz dzieci z rodzin zastępczych i placówek całodobowych jako zdecydowanie nieprzydatne oceniły 463 osoby („1” – jako największa liczba wyborów).

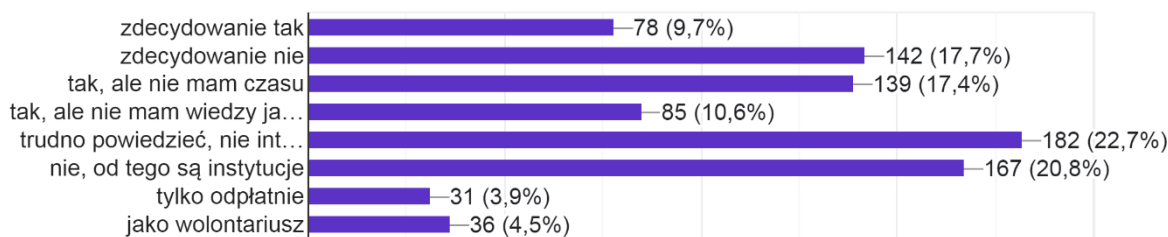
4. Kto powinien pomagać wyżej wymienionym grupom potrzebującym wsparcia w środowisku lokalnym (max. 3 przykłady).

Zdaniem mieszkańców miasta biorących udział w ankiecie wymienionym wcześniej grupom potrzebującym wsparcia w środowisku lokalnym powinni pomagać: rodzina (61,4%), profesjonalne placówki (57,3%), asystenci i opiekunowie profesjonalni w środowisku zamieszkania (54,3%), instytucje miejskie (42,2%), instytucje państwowe (37,2%), wolontariusze (27,5%).

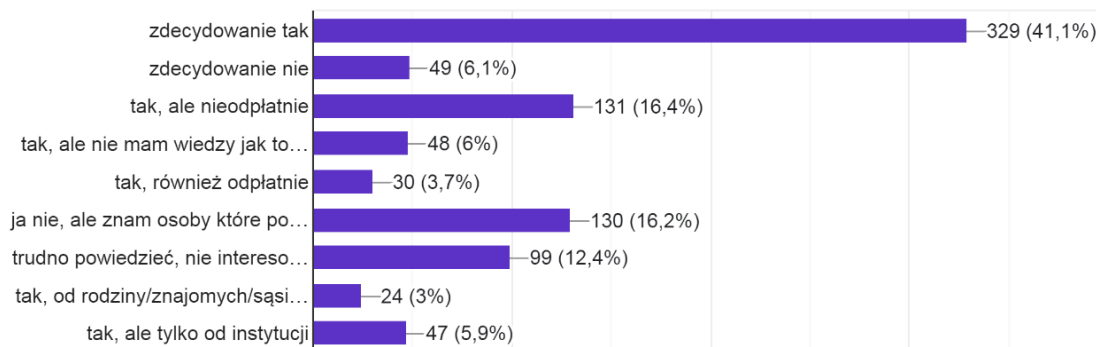
5. Czy chciał/a by Pan/Pani świadczyć takie usługi w środowisku lokalnym?

Spośród osób objętych badaniami 22,7% mieszkańców nie potrafiło określić, czy chciałoby świadczyć takie usługi w środowisku lokalnym, ponieważ nie interesowali się tą kwestią. Kolejne 20,8% ankietowanych nie chce podejmować takich działań ponieważ uważa, iż od tego są instytucje. Brak czasu uniemożliwia tego typu aktywność 17,4% mieszkańców miasta.

Zdecydowanych na świadczenie usług w środowisku lokalnym było 9,7% osób, natomiast zdecydowanie odrzuca taką możliwość 17,7%.

6. Czy skorzystał/a by Pan/Pani z tego rodzaju usług?

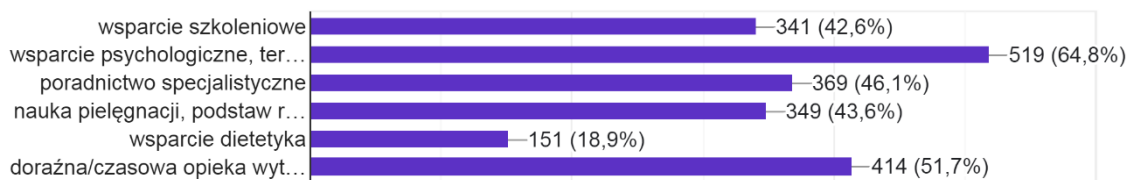

Grupa respondentów deklarujących, iż zdecydowanie skorzystałaby z tego rodzaju usług to 41,1%. Zainteresowanych skorzystaniem, jednakże w sytuacji, gdy świadczenie ma charakter nieodpłatnej formy pomocy było 16,4% badanych. Zbliżony odsetek nie jest zainteresowany, ale zna osoby, które powinny

skorzystać (16,2%). W przypadku, gdy pomoc miałyby charakter odpłatny 3,7% badanych byłyby zdecydowana skorzystać ze wsparcia.

7. Jakiego wsparcia potrzebują opiekunowie osób wymagających opieki?

W ocenie 64,8% mieszkańców miasta opiekunowie osób wymagających opieki potrzebują wsparcia psychologicznego lub/i terapeutycznego. W opinii ponad połowy respondentów z grupy badanej pożądaną formą wsparcia byłaby także doraźna, czasowa opieka wytchnieniowa (51,7%). Wskazania na poziomie ponad 40% uzyskały też: poradnictwo specjalistyczne (46,1%), nauka pielęgnacji, podstaw rehabilitacji (43,6%) oraz wsparcie szkoleniowe (42,6%).

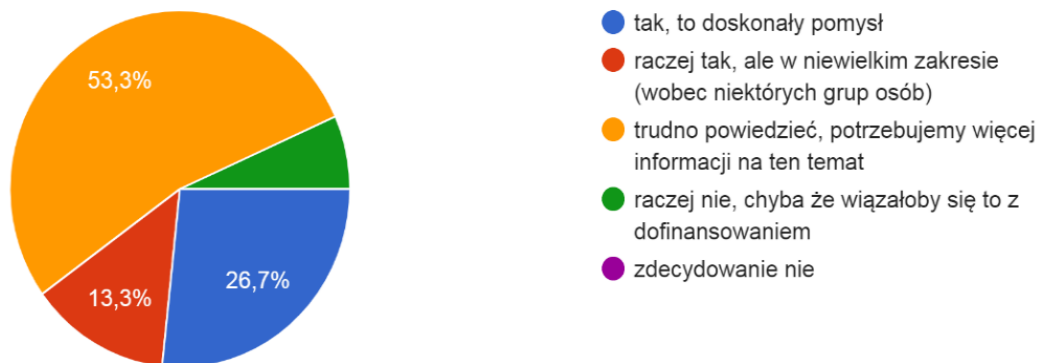
10.2. Diagnoza potrzeb instytucji i organizacji społecznych mogących brać udział w procesie deinstytucjonalizacji pomocy społecznej

Celem prowadzonych badań było zdiagnozowanie deficytów oraz potrzeb organizacji/podmiotów, które mogłyby realizować na rzecz mieszkańców Bielska-Białej usługi społeczne, pomoc i aktywizację w środowisku lokalnym. W badaniu wzięło łącznie udział 15 organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów działających w sektorze pomocy społecznej. Materiał badawczy zbierano za pomocą internetowego kwestionariusza ankiety, składającego się z 8 pytań (wzór ankiety zamieszczono na końcu opracowania).

1. W jakim obszarze i na rzecz, której grupy społecznej osób potrzebujących wsparcia Państwa organizacja realizuje działania?

Spośród 15 podmiotów, zdecydowana większość realizowała działała na rzecz osób starszych (wskazania 10 podmiotów) oraz osób z niepełnosprawnościami (wskazania 9 podmiotów). Wsparcie ukierunkowane na potrzeby osób bezdomnych, osób z zaburzeniami psychicznymi oraz rodzin z dziećmi, w tym z dziećmi z niepełnosprawnością oraz pieczy zastępczej to obszary działań wskazane odpowiednio przez: 3, 4 i 4 podmioty.

2. Czy byliby Państwo zainteresowani wzięciem udziału w realizacji nowych usług na rzecz mieszkańców Bielska-Białej w środowisku lokalnym/zamieszkania osób potrzebujących wsparcia?

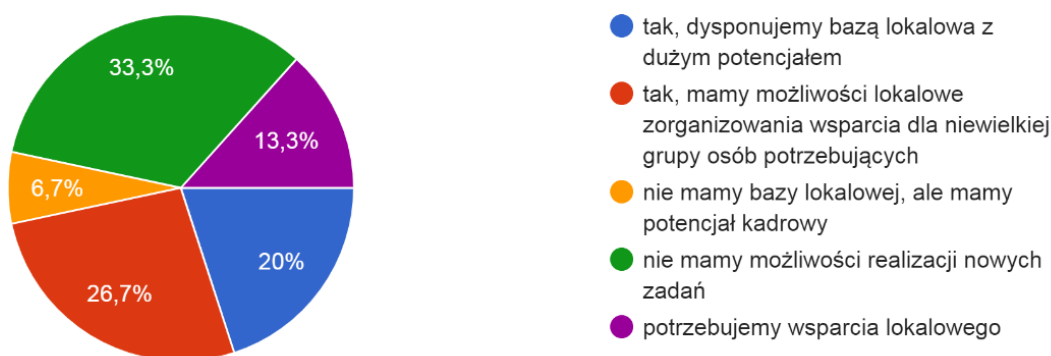
Zdecydowane zainteresowanie wzięciem udziału w realizacji nowych usług na rzecz mieszkańców Bielska-Białej w środowisku lokalnym/zamieszkania osób potrzebujących wsparcia deklaruje 26,7% podmiotów. Raczej zainteresowane (wobec niektórych grup), aczkolwiek w niewielkim zakresie – 13,3%. Więcej informacji na temat udziału w realizacji nowych usług na rzecz mieszkańców potrzebuje ponad połowa podmiotów biorących udział w badaniu (53,3%). Raczej niezainteresowanych (chyba, że wiązałoby się to z dofinansowaniem) jest 6,7% badanych.

3. Utworzenie których podmiotów byłoby, Państwa zdaniem, niezbędne dla w/w grup potrzebujących wsparcia? (max. 3 podmioty)

Zdaniem największej liczby ankietowanych niezbędne byłoby utworzenie nowych podmiotów zajmujących się: opieką wytchnieniową (odpoczynkiem dla opiekunów osób wymagających wsparcia), usługami sąsiedzkimi oraz usługami asystencji (po 4 wskazania). Natomiast utworzenie nowych miejsc powinno dotyczyć podmiotów zajmujących się: usługami asystencji, wsparciem w formie dożywiania, streetworkingiem (wsparciem na ulicy), mieszkaniem chronionymi (treningowe, wspomagane), „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi” dla rodzin w kryzysie (po 2 wskazania).

4. Czy dysponują Państwo odpowiednim zapleczem lokalowym, aby zrealizować nowe usługi społeczne?

Bazą lokalową z dużym potencjałem do realizacji usług społecznych dysponuje 20,0% podmiotów. Ponadto możliwości lokalowe zorganizowania wsparcia dla niewielkiej grupy osób potrzebujących deklaruje 26,7%. Brak bazy lokalowej przy jednoczesnym potencjale kadrowym do realizacji wsparcia dotyczy 6,7% ankietowanych. Potrzebę wsparcia lokalowego lub brak możliwości realizacji nowych zadań ze względu na zaplecze lokalowe wybrało łącznie 46,6% ankietowanych (odpowiednio 13,3% oraz 33,3%).

5. Czy dysponują Państwo odpowiednim zapleczem finansowym, aby zrealizować nowe usługi społeczne?

Żaden z respondentów nie udzielił pozytywnej odpowiedzi na pytanie dotyczące tego, czy dysponuje odpowiednim zapleczem finansowym, aby zrealizować nowe usługi społeczne.

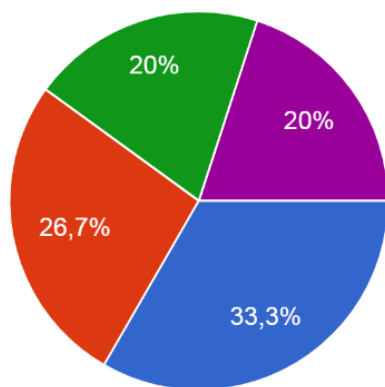
Jeden podmiot zadeklarował, iż posiada możliwości finansowe zorganizowania wsparcia dla niewielkiej grupy osób potrzebujących (6,7%). Brak możliwości finansowych, aby zrealizować nowe usługi społeczne, ale dysponowanie potencjałem lokalowym i kadrowym to 33,3% odpowiedzi.

Respondenci wskazywali głównie na potrzebę uzyskania wsparcia finansowego (40,0%) oraz brak możliwości realizacji nowych zadań ze względu na posiadane zaplecze finansowe (20,0%).

6. Czy dysponują Państwo odpowiednim zapleczem kadrowym, aby zrealizować nowe usługi społeczne?

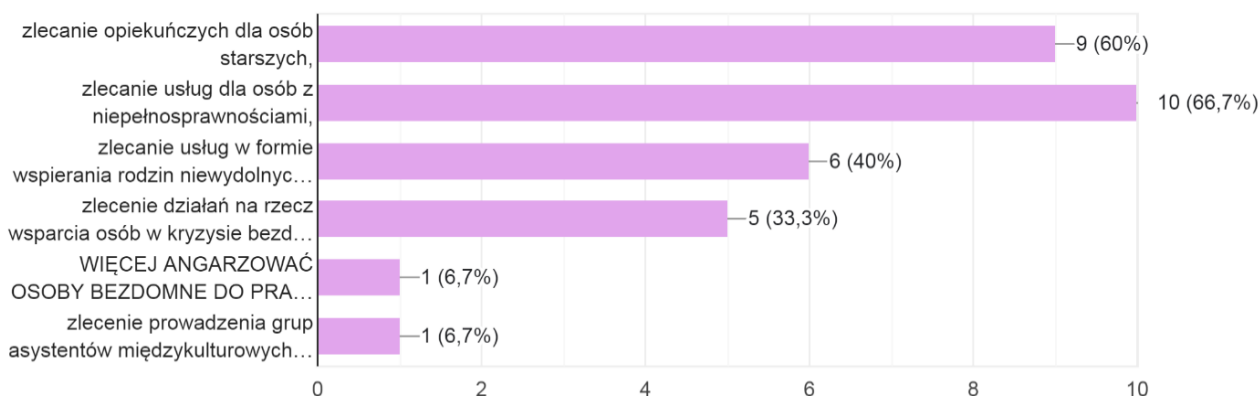
Kolejną kwestią poddawaną analizie było zaplecze kadrowe do realizacji nowych usług społecznych. Ponad jedna trzecia respondentów potwierdziła, iż dysponuje odpowiednią kadrą z dużym potencjałem (33,3%). Grupa 26,7% badanych zadeklarowała, że posiada możliwości kadrowe zorganizowania wsparcia dla niewielkiej grupy osób potrzebujących. Po 20,0% respondentów wybrało potrzebę uzyskania wsparcia finansowego i brak możliwości realizacji nowych zadań.

- tak, dysponujemy odpowiednią kadrą z dużym potencjałem
- tak, mamy możliwości kadrowe zorganizowania wsparcia dla niewielkiej grupy osób potrzebujących
- nie mamy możliwości kadrowych pomimo posiadania bazy lokalowej
- nie mamy możliwości realizacji nowych zadań
- potrzebujemy wsparcia finansowego

7. W jakim zakresie wskazane jest zlecenie zadań organizacjom pozarządowym/ innym podmiotom na terenie Bielska-Białej w poszczególnych obszarach?

Najwięcej badanych podmiotów uznało, że wskazane jest zlecenie zadań organizacjom pozarządowym/innym podmiotom na terenie Bielska-Białej w obszarze: usług dla osób z niepełnosprawnościami (66,7%) oraz usług opiekuńczych dla osób starszych (60,0%).

Zlecenie usług w formie wspierania rodzin niewydolnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych to 40,0%, a zlecenie działań na rzecz wsparcia osób w kryzysie bezdomności – 33,3%.

8. Jak oceniają Państwo współpracę miejskich jednostek organizacyjnych z organizacjami działającymi na rzecz osób potrzebujących wsparcia? (proszę wskazać po trzy aspekty pozytywne i negatywne)

Ocena współpracy miejskich jednostek organizacyjnych z organizacjami działającymi na rzecz osób potrzebujących wsparcia odbywała się w formule pytań otwartych. Respondenci proszeni byli o wskazanie 3 aspektów pozytywnych oraz 3 negatywnych.

Tabela 22: Ocena współpracy z miejskimi jednostkami organizacyjnymi z organizacjami działającymi na rzecz osób potrzebujących wsparcia.

Aspekty negatywne	Aspekty pozytywne
<ul style="list-style-type: none"> – ograniczone środki finansowe na ilość prowadzonych działań – niewystarczająca znajomość zadań realizowanych przez inne organizacje – brak wymiany informacji i doświadczeń pomiędzy organizacjami – zachowawczość, długi czas oczekiwania na decyzje – konieczność uwzględniania zróżnicowanych i skomplikowanych przepisów – nieliczne propozycje współpracy – brak udogodnień dla organizacji – brak szeroko rozumianego wsparcia – nie potrafię wymienić pozytywnych aspektów – brak procedur oraz organizacji dla przepływu informacji o osobach bezdomnych w szczególności w sytuacjach nagłych pomiędzy policją, strażą miejską a noclegownią – brak informacji na temat miejsc pomocowych w mieście dla osób w kryzysie – brak możliwości pomocowych dla osób, które mają ostatnie miejsce zameldowania poza daną gminą. W przypadku, kiedy osoby potrzebujące pomocy nagle uciekają przed przemocą lub tragedią życiową są zobligowane do zgłoszenia się do miejsca gdzie ta tragedia się wydarzyła – brak jednostki pomagającej matkom i dzieciom w kryzysie bezdomności. Odmowa umieszczenia matek w Domu Matki i dziecka (przyczyna: brak miejsc) 	<ul style="list-style-type: none"> – współpraca układa się dobrze, jedynie występują problemy natury organizacyjnej – otwartość na sugestie – tematyka podejmowanych problemów – kompetentność pracowników – duża liczba instytucji, które podejmują różne działania – możliwość konsultacji z specjalistami, – uzyskanie informacji na tematy związane z danymi dziedzinami stanowiącymi temat działań – współpraca, otwartość, gotowość do podejmowania nowych wyzwań – dobra komunikacja, współpraca, elastyczność – wspólna gotowość do rozwiązywania problemów – współpraca, chęć pomocy, zaspokajanie podstawowych potrzeb – współpraca odbywa się w szerokim zakresie, jest niezwykle potrzebna i przydatna. Pozwala i ułatwia rozwiązywanie różnych codziennych spraw i potrzeb naszych beneficjentów – seniorów – znakomicie, szczególnie od czasu napływu tysięcy uchodźców wojennych z Ukrainy – cotygodniowe spotkania online NGO i stosownych wydziałów dla rozwiązywania problemów – dzielenie się zadaniami i pomoc w realizacji – wzajemna życzliwość – negatywów brak

Aspekty negatywne	Aspekty pozytywne
	<ul style="list-style-type: none"> – zauważenie problemu i chęć działania ze strony miasta – stworzone już miejsca np. Albertówka – działa dobrze i jest pozytywnie odbierana za swoje działania

Opracowanie własne na podstawie odpowiedzi z kwestionariuszy ankiety.

10.3. Diagnoza potrzeb, w tym funkcjonalna w kontekście codziennej egzystencji

Celem badania było przeprowadzenie indywidualnej oceny mieszkańców przebywających w 4 Domach Pomocy Społecznej prowadzonych przez Miasto Bielsko-Biała, w zakresie możliwości usamodzielnienia i funkcjonowania poza placówką.

Tablica 4: Liczebność mieszkańców DPS objętych badaniem oraz struktura płci respondentów.

Nazwa DPS/adres	Typ DPS	Liczba ankietowanych		
		Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
DPS Dom Nauczyciela ul. Poczтовая 14a	dla osób w podeszłym wieku (K/M)*	87	66	21
DPS dla Osób Starszych ul. Żywiecka 15	dla osób w podeszłym wieku i niepełnosprawnych fizycznie (K/M)	53	28	25
DPS dla Przewlekłe Chorych ul. Olimpijska 11	dla osób przewlekłe somatycznie chorych (K/M)	47	22	25
DPS Hospicjum Aleja Armii Krajowej 181	dla osób przewlekłe somatycznie chorych (K/M)	21	13	8
razem:		208	126	82

Opracowanie własne.

*K/M – kobiety, mężczyźni

Grupa pensjonariuszy DPS objęła 208 osób, co stanowiło 100% mieszkańców przebywających w tych placówkach. Możemy zatem mówić o badaniach pełnych – nie zaś prowadzonych na próbie badawczej. Spośród wszystkich ankietowanych mieszkańców DPS większość stanowiły kobiety – 60,6%.

Warto zwrócić uwagę na fakt, iż w całej populacji 92,8% to osoby starsze, czyli w wieku 60 i więcej lat¹², natomiast 78,4% wszystkich mieszkańców DPS to grupa od 70 roku życia. W ostatnim przedziale wiekowym znajdują się też pensjonariusze, którzy ukończyli 90 lat i więcej (35 osób) oraz 100 rok życia (2 osoby). Wobec powyższego rolę ankietów pełnili pracownicy Zespołów Opiekuńczo-Terapeutycznych z tychże placówek.

Tablica 5: Struktura wieku mieszkańców DPS objętych badaniem oraz struktura płci respondentów.

Kategoria wieku	Liczba Mieszkańców DPS	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn
26-40	2	1	1
41-59	13	6	7
60-69	30	4	26
70-79	72	36	36
80 i więcej	91	79	12
razem:	208	126	82

Opracowanie własne.

Kwestionariusz ankiety podzielony został na 2 części. W pierwszej ocenie podlegał poziom zdolności mieszkańca DPS do samodzielnej egzystencji. Druga część ankiety obejmowała:

- diagnozę potrzeb w kontekście codziennej egzystencji mieszkańca poza DPS (sporządzoną na podstawie 1 części ankiety), w środowisku lokalnym;
- wypowiedź mieszkańca odnośnie ewentualnego powrotu do środowiska zamieszkania;
- analizę SWOT w procesie usamodzielnienia.

Badanie wykazało, że spośród 208 ankietowanych mieszkańców DPS do procesu usamodzielnienia (deinstytucjonalizacji) **nie kwalifikuje się 186 osób (89,4%)**. W grupie powodów takiej sytuacji znalazły się:

- stan zdrowia wymagający całodobowej opieki w warunkach instytucjonalnych (choroby przewlekłe: zespoły otępienne, choroba Alzheimera, choroba Parkinsona, stany poudarowe, choroba nowotworowa, choroby neurologiczne i krążenia, choroby układu oddechowego i pokarmowego, niepełnosprawność fizyczna). W grupie tej są także osoby całkowicie lub częściowo ubezwłasnowolnione, a także kierowane do DPS w trybie orzeczeń sądu rodzinnego i opiekuńczego);
- wiek i towarzyszące mu schorzenia;
- długotrwały pobyt w DPS i towarzyszące choroby przewlekłe.

¹² Art. 4. Ustawy z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych (Dz. U. z 26 października 2015 r. Poz. 1705).

W ocenie specjalistów z Zespołów Opiekuńczo-Terapeutycznych wszystkie te osoby nie są w stanie samodzielnie funkcjonować i wykonywać podstawowych czynności dnia codziennego. Potrzebują stałej opieki. Wymagają całodobowych świadczeń pielęgnacyjnych, opiekuńczych, wspomagających i rehabilitacyjnych wykonywanych przez wykwalifikowany personel DPS.

Spośród 208 ankietowanych mieszkańców DPS 22 osoby zakwalifikowano do procesu usamodzielnienia, jednak **tylko 10 mieszkańców wyraziło chęć rozpoczęcia procesu deinstytucjonalizacji** w warunkach mieszkania chronionego i w warunkach samodzielnego gospodarstwa domowego/powrotu do środowiska lokalnego.

W tej grupie ankietowanych znalazły się osoby:

- w przedziale wiekowym od 49 do 78 roku życia;
- krótkotrwale przebywające w DPS (8 osób przyjęto w latach 2021-2023, natomiast po jednej przyjęto w roku 2016 i 2019);
- pobierające świadczenia z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (renty/emerytury – 8 osób) oraz świadczenie z pomocy społecznej (zasilek stały – 2 osoby);
- posiadające obciążenia komornicze (4 osoby);
- wymagające stałego wsparcia w formie usług opiekuńczych w warunkach mieszkania chronionego wspieranego (4 osoby);
- wymagające częściowego wsparcia w formie usług opiekuńczych w warunkach samodzielnego gospodarstwa domowego/powrotu do domu rodzinnego (6 osób);
- poruszające się samodzielnie (3 osoby); z pomocą kuli (2 osoby); z pomocą wózka inwalidzkiego (5 osób);
- pozbawione pomocy ze strony rodziny;
- posiadające możliwość powrotu do własnego lokalu (3 osoby), oczekujące na lokal z zasobów gminy (3 osoby).

W tej grupie ankietowanych ocena SWOT wykazała, że mocne strony dominują nad ich deficytami, a tym samym umożliwiają rozpoczęcie procesu usamodzielnienia w warunkach środowiska lokalnego oraz w warunkach mieszkania wspieranego.

Specjaliści z Zespołów Opiekuńczo-Terapeutycznych przeprowadzający badania ankietowe w DPS uznali, że **12 mieszkańców mogłoby rozpocząć proces deinstytucjonalizacji/usamodzielnienia** w warunkach mieszkania wspomaganego z koszykiem usług, przy wsparciu asystentów, opiekunów i pracowników socjalnych. Jednakże mieszkańcy ci nie wyrażają zgody na opuszczenie DPS z następujących powodów:

- stanu zdrowia (chorób przewlekłych, sprzężonych dysfunkcji, ograniczeń w poruszaniu się);
- obawy i lęku przed zmianą dotychczasowych warunków mieszkaniowych;
- nie widzą takiej możliwości i nie wskazują przyczyn.

W tej grupie ankietowanych znalazły się osoby:

- w przedziale wiekowym od 42 do 79 roku życia;
- zarówno długotrwale przebywający w DPS (7 osób przyjęto do DPS w latach 2010-2019) jak również krótkotrwale przebywające w DPS (5 osób przyjęto do DPS w latach 2020-2022);
- pobierające świadczenia z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (renty/emerytury – 9 osób) oraz świadczenie z pomocy społecznej (zasilek stały – 3 osoby);
- posiadające obciążenia komornicze (4 osoby);
- wymagające stałego wsparcia w formie usług opiekuńczych w warunkach mieszkania wspomaganego z koszykiem usług;
- poruszające się samodzielnie (5 osób); z pomocą kuli (4 osoby), z pomocą wózka inwalidzkiego (3 osoby);
- pozbawione pomocy ze strony rodziny.

W tej grupie ankietowanych ocena SWOT wykazała, że deficyty dominują nad mocnymi stronami mieszkańców DPS, a tym samym uniemożliwiają im rozpoczęcie procesu usamodzielnienia w warunkach środowiska lokalnego.

10.4. Wnioski z przeprowadzonych badań ankietowych

Wnioski z diagnozy potrzeb osób i grup wymagających wsparcia na terenie Bielska-Białej oraz kierunków działań zmierzających do poszerzenia katalogu usług społecznych

- I. Osoby z niepełnosprawnościami, osoby starsze, rodziny z dziećmi (w tym z dziećmi z niepełnosprawnością) oraz osoby z zaburzeniami psychicznymi to kategorie mieszkańców, które w najbliższych latach zdecydowanie będą potrzebować wsparcia. Sytuacja ta może być podyktowana m.in. faktem, że osoby z w/w kategorii mają problemy ze zdrowiem, systematycznie zwiększa się liczba osób w tych grupach oraz osoby te mają niskie dochody.
- II. Konieczny jest rozwój usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, zapewnienie wsparcia dziennego w postaci dziennych domów opieki medycznej oraz placówek dziennych dla osób starszych. Koszyk usług winien również obejmować różnorodne formy umożliwiające lub/i ułatwiające rodzinie/znajomym opiekę nad osobami starszymi w środowisku lokalnym / miejscu zamieszkania. Tym niemniej jednak za najlepszą formę pomocy na rzecz osób starszych uznano DPS.
- III. Rozwój usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania oraz usług asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnościami, to rodzaje wsparcia, które mogą zastąpić pomoc instytucji. Jednocześnie warsztaty terapii zajęciowej, zajęcia klubowe, ośrodki wsparcia świadczące wsparcie w systemie

dziennym oraz odpoczynek dla opiekuna „mogą wspierać i są bardzo przydatne” w zastąpieniu pomocy instytucji na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

- IV. Działania na rzecz osób bezdomnych winny opierać się m.in. na streetworkingu, który „może wspierać i jest bardzo przydatny” w zastępowaniu instytucjonalnych form pomocy. Kluczową rolę dla osób z problemem bezdomności odgrywa również profilaktyka i terapia uzależnień. Noclegownie, ogrzewalnie, punkty pomocy doraźnej (m.in. jadłodajnie, punkty wydawania żywności i odzieży, łaźnie, punkty poradnictwa) oraz całodobowe placówki nadal postrzegane są jako najbardziej pożądane w systemie wsparcia i pomocy organizowanej na rzecz osób bezdomnych.
- V. Usługi asystenta osobistego osoby z zaburzeniami psychicznymi oraz mieszkania zapewniające wsparcie opiekunów postrzegane są jako bardzo przydatne. Natomiast zastąpić pomoc instytucji w stosunku do osób z zaburzeniami psychicznymi mogą dzienne ośrodki wsparcia i usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania.
- VI. Zapewnienie opieki w przedszkolach, żłobkach, świetlicach pozalekcyjnych, powstawanie rodzinnych domów dziecka, jak również zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa to główne kierunki rozwoju wsparcia w środowisku/przez środowisko mogą zastąpić pomoc instytucji w stosunku do dzieci i rodziny oraz dzieci z rodzin zastępczych i placówek całodobowych.
- VII. Pomoc na rzecz osób i rodzin potrzebujących wsparcia w środowisku lokalnym powinna być świadczona przede wszystkim przez: rodzinę, profesjonalne placówki, asystentów i opiekunów profesjonalnych w środowisku zamieszkania, instytucje miejskie oraz instytucje państwowe. W związku z tym konieczne będzie zapewnienie systemu szkoleniowego dla członków rodzin osób potrzebujących opieki, jak również przygotowanie profesjonalnej kadry świadczącej wsparcie w środowisku lokalnym. Nie wyłącza to jednak w żaden sposób instytucji miejskich i państwowych z konieczności zapewniania różnorodnych form pomocy.
- VIII. Brak zainteresowania kwestiami związanymi z możliwościami świadczenia pomocy w środowisku lokalnym, deficyt czasu oraz przekonanie, iż tego typu działaniami wspierającymi/usługami winny zajmować się instytucje pokazuje, że wśród mieszkańców Bielska-Białej nie ma gotowości do świadczenia usług w środowisku lokalnym. Kluczowe znaczenie może mieć tutaj jednak charakterystyka społeczno-demograficzna ankietowanych, bowiem 45,0% respondentów stanowiły osoby starsze (od 60 roku życia), 35,3% ogółu badanych zadeklarowało się, jako potrzebujące wsparcia, a 25,2% – jako opiekunowie osób potrzebujących pomocy. Jednocześnie istnieje duża otwartość na korzystanie z w/w usług. Wsparciem w znaczącym zakresie mogą więc okazać się

kampanie społeczne/informacyjne przybliżające zagadnienia związane z organizacją i świadczeniem pomocy środowiskowej w środowisku lokalnym.

- IX. Wsparcie psychologiczne lub/i terapeutyczne; doraźna, czasowa opieka wytchnieniowa; poradnictwo specjalistyczne oraz nauka pielęgnacji i podstaw rehabilitacji to najbardziej pożądane formy wsparcia dla opiekunów osób wymagających opieki. Zasadne więc będzie podjęcie działań umożliwiających zwiększenie dostępności do w/w form wsparcia poprzez szkolenia i dostęp do specjalistycznego poradnictwa.

Wnioski z diagnozy deficytów oraz potrzeb organizacji/ podmiotów, które mogłyby realizować na rzecz mieszkańców Bielska-Białej usługi społeczne, pomoc i aktywizację w środowisku lokalnym

Jednym z podstawowych dokumentów określających zakres i zasady współdziałania Gminy z podmiotami prowadzącymi działalność w sferze pożytku publicznego jest roczny Program współpracy Miasta Bielska-Białej z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Tablica 6: Wnioski z diagnozy potrzeb instytucji i organizacji społecznych mogących brać udział w procesie deinstytucjonalizacji pomocy społecznej.

Opracowanie własne.

Zgodnie z prowadzoną przez Urząd Miejski ewidencją, na dzień 31 grudnia 2022 roku na terenie naszego miasta funkcjonowały 634 podmioty trzeciego sektora. Struktura tych organizacji w roku 2022 przedstawiała się w sposób następujący: 246 stowarzyszenia zarejestrowane w KRS; 1 związek stowarzyszeń; 31 stowarzyszeń zwykłych; 59 terenowych jednostek organizacyjnych (oddziały, koła) oraz 159 fundacji, 138 organizacji sportowych (71 klubów sportowych zarejestrowanych w KRS; 40 klubów sportowych nieprowadzących działalności gospodarczej, 27 uczniowskich oraz parafialnych klubów sportowych). Pomimo szeroko zakrojonej akcji informacyjnej udział w badaniach ankietowych wzięło tylko 15 podmiotów (czyli 2,4% wszystkich zarejestrowanych podmiotów).

Wnioski z indywidualnej oceny mieszkańców przebywających w Domach Pomocy Społecznej prowadzonych przez Miasto Bielsko-Biala, w zakresie możliwości usamodzielnienia i funkcjonowania poza placówką

- I. Osoby przyjmowane do DPS, to grupa dla której wyczerpały się wszystkie możliwości pomocy i wsparcia pozwalające na utrzymanie samodzielności w środowisku lokalnym/w miejscu zamieszkania (pomoc rodziny, pomoc sąsiedzka, wsparcie prywatnych agencji opiekuńczo-usługowych, wykorzystanie własnych zasobów majątkowych i oszczędności do opłacenia prywatnych placówek całodobowego pobytu oraz świadczenia proponowane przez system pomocy społecznej). Sytuacja ta ma przełożenie na fakt, iż w DPS zdecydowaną większość stanowią osoby wymagające całodobowej opieki, niemogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu w środowisku lokalnym. W sposób oczywisty są one zatem wykluczone z potencjalnego uczestnictwa w działaniach prowadzących do deinstytucjonalizacji.
- II. Proces usamodzielnienia może rozpocząć niewielki odsetek mieszkańców DPS wyłącznie przy znaczącym wsparciu systemu pomocy społecznej – niezależnie od środowiska, do którego osoby będą powracać. Trudno oszacować, ilu spośród 10 mieszkańców deklarujących chęć usamodzielnienia, faktycznie zaadoptuje się do funkcjonowania poza placówką całodobową. Osoby funkcjonujące na co dzień w społeczności DPS otoczone są bowiem personelem, mają liczne styczności społeczne w gronie rówieśniczym, nawiązują i utrzymują na bieżąco relacje społeczne. Mieszkańcy biorą udział w działaniach podtrzymujących ich aktywność psychofizyczną, propagujących zdrowy styl życia i aktywne wykorzystanie czasu wolnego. Uczestniczą też w imprezach o charakterze kulturalnym, edukacyjnym i profilaktycznym. Po powrocie do środowiska lokalnego lub mieszkania chronionego seniorzy mogą odczuwać lęk, osamotnienie i izolację społeczną. Ich stan zdrowia oraz zasoby finansowe w sposób oczywisty będą ograniczać możliwość utrzymania aktywności psychospołecznej na dotychczasowym poziomie.
- III. Długotrwały pobyt w DPS u większości mieszkańców spowodował wyuczoną bądź faktyczną bezradność, która utrudni lub wręcz uniemożliwi powrót do środowiska lokalnego. Ponadto przed

przyjęciem do DPS mieszkańcy wyzbyli się majątku, nie posiadają także własnych lokali mieszkalnych.

- IV. Problemy w usamodzielnieniu mieszkańców DPS mogą wynikać również z faktu, iż część podopiecznych utrzymuje się ze świadczeń pomocy społecznej bądź też pobierają oni niskie świadczenia emerytalne lub rentowe. Zdarza się, iż świadczenia te są dodatkowo obciążone potrąceniami komorniczymi. Biorąc pod uwagę realne koszty utrzymania i funkcjonowania w środowisku lokalnym, konieczność zapewnienia płynnego dostępu do systemu opieki zdrowotnej, brak rodziny lub zerwane więzi rodzinne itd. – proces usamodzielnienia może być niezwykle trudny do przeprowadzenia.

Biorąc pod uwagę powyższe kwestie należy podkreślić, iż pomoc i wsparcie konieczne do zapewnienia osobom, które zadeklarowały chęć rozpoczęcia procesu usamodzielnienia, wymagać będzie niezwykle szerokiego zakresu działań i obejmować musi bardzo wiele różnorodnych dziedzin życia. Na ten moment trudno także oszacować ewentualne koszty z tym związane. Domy Pomocy Społecznej są zatem placówkami potrzebnymi dla systemu wsparcia osób niesamodzielnymi, co potwierdziły wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców DPS w Bielsku-Białej prowadzonych przez gminę.

11. Plan deinstytucjonalizacji usług społecznych w Bielsku-Białej

W celu przygotowania, opracowania i wdrożenia planu deinstytucjonalizacji usług społecznych Prezydent Miasta Bielska-Białej powołał Zespół ds. opracowania „Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji dla Miasta Bielska-Białej do roku 2026” w składzie:

1. Adam Ruśniak – Zastępca Prezydenta Miasta Bielska-Białej – Przewodniczący Zespołu,
2. Agnieszka Moroń – Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej – Zastępca Przewodniczącego,
3. Ewa Swatek – Naczelnik Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miejskiego w Bielsku-Białej – Członek Zespołu,
4. Jolanta Fibig-Pasierbek – Zastępca Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej – Członek Zespołu,
5. Ewelina Polak – Zastępca Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej – Członek Zespołu,
6. Beata Rozpędek – Inspektor w Wydziale Polityki Społecznej Urzędu Miejskiego w Bielsku-Białej – Członek Zespołu,
7. Aneta Madeja – Kierownik Działu Terapeutyczno-Opiekuńczego w Domu Pomocy Społecznej „Dom Nauczyciela” – Członek Zespołu,

8. Bożena Mrózek – Starszy Wychowawca Koordynator w Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych – Członek Zespołu,
9. Beata Zając – Zastępca Kierownika Działu Pieczy Zastępczej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej – Członek Zespołu,
10. Sławomir Karpio – Główny Specjalista Pracy Socjalnej w Dziale Pomocy Środowiskowej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej – Członek Zespołu,
11. Anna Piekarska – Kierownik Działu Domów Pomocy Społecznej i Mieszkań Chronionych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej – Członek Zespołu.

Przygotowując niniejsze opracowanie przyjęto, że deinstytucjonalizacja to proces rozwoju usług społecznych świadczonych na poziomie lokalnych społeczności, mający na celu wyeliminowanie lub zmniejszenie konieczności opieki instytucjonalnej¹³.

W ramach prac nad „Lokalnym Planem Deinstytucjonalizacji dla Miasta Bielska-Białej do roku 2026” zostały przygotowane:

1. Charakterystyka gminy oraz jej struktura podmiotowa (społeczna) i przedmiotowa (zasoby środowiskowe) miasta Bielska-Białej na koniec 2021 roku;
2. Problemy i wyzwania społeczne występujące na terenie gminy;
3. Analiza dokumentów strategicznych Miasta Bielska-Białej oraz innych aktów prawa miejscowego w zakresie realizowania usług społecznych, w tym w zakresie deinstytucjonalizacji;
4. Opis działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej;
5. Analiza zasobów Miasta Bielska-Białej w zakresie wsparcia:
 - osób starszych;
 - osób z niepełnosprawnościami;
 - osób bezdomnych;
 - dziecka i rodziny, w tym dzieci z niepełnosprawnością.
6. Diagnoza w zakresie:
 - potrzeb mieszkańców Bielska-Białej wymagających wsparcia oraz potrzeb ich opiekunów;
 - potrzeb instytucji i organizacji społecznych mogących brać udział w procesie deinstytucjonalizacji pomocy społecznej;
 - potrzeb, w tym funkcjonalna, w kontekście codziennej egzystencji.

W oparciu o wnioski płynące z przeprowadzonych badań i analiz, zaprezentowanych we wcześniejszej części niniejszego opracowania, przyjęto 4 cele ogólne planu deinstytucjonalizacji usług społecznych w Bielsku-Białej. Dla każdego z nich przygotowano cele szczegółowe oraz przypisano im konkretne działania, wskazano realizatorów, zdefiniowano wskaźniki produktu i wskaźniki rezultatu. Określono także koszty dla realizacji poszczególnych celów ogólnych. Ramy czasowe „Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji dla Miasta Bielska-Białej do roku 2026” obejmują interwał od września 2023 do grudnia 2026 roku.

¹³ *Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności*, 2012, https://www.power.gov.pl/media/70778/ogolnoeuropejskie_wytyczne_deinstytucjonalizacja.pdf

11.1. Cele ogólne i szczegółowe Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji dla Miasta Bielska-Białej do roku 2026

- A) Cel ogólny nr 1.** – Rozwój systemu wsparcia osób starszych i ich otoczenia poprzez poszerzenie zakresu i dostępności usług;
- Cel szczegółowy 1.1. – Rozwój wsparcia dla osób starszych i ich rodzin w środowisku lokalnym;
 - Cel szczegółowy 1.2. – Poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w środowisku lokalnym;
 - Cel szczegółowy 1.3. – Powrót podopiecznego DPS do środowiska lokalnego.
- B) Cel ogólny nr 2.** – Rozwój systemu wsparcia osób z niepełnosprawnościami i ich otoczenia poprzez poszerzenie zakresu i dostępności usług;
- Cel szczegółowy 2.1. – Rozwój wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin w środowisku lokalnym;
 - Cel szczegółowy nr 2.2. – Wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnościami;
 - Cel szczegółowy nr 2.3. – Rozwój wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
- C) Cel ogólny nr 3.** – Rozwój systemu wsparcia dla osób zagrożonych bezdomnością oraz osób w kryzysie bezdomności poprzez poszerzenie zakresu i dostępności usług;
- Cel szczegółowy 3.1. – Rozwój usług prewencyjnych dla osób zagrożonych bezdomnością;
 - Cel szczegółowy 3.2. – Rozwój usług środowiskowych dla osób w kryzysie bezdomności;
 - Cel szczegółowy 3.3. – Powrót podopiecznego z placówki dla osób bezdomnych do środowiska lokalnego.
- D) Cel ogólny nr 4.** – Rozwój systemu wsparcia dziecka i jego otoczenia poprzez poszerzenie zakresu i dostępności usług;
- Cel szczegółowy 4.1. – Rozwój wsparcia ukierunkowanego na rodzinę przeżywającą trudności opiekuńczo wychowawcze;
 - Cel szczegółowy 4.2. – Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej oraz wsparcia ukierunkowanego na dziecko przebywające w pieczy zastępczej oraz usamodzielnianego wychowanka;
 - Cel szczegółowy 4.3. – Rozwój wsparcia ukierunkowanego na dziecko ze szczególnymi potrzebami;
 - Cel szczegółowy 4.4. – Powrót wychowanka placówki opiekuńczo-wychowawczej do rodziny/pieczy rodzinnej.

**11.2. Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji dla Miasta Bielska-Białej ukierunkowany
na potrzeby osób starszych**

<i>Cel ogólny nr 1.</i>			
ROZWÓJ SYSTEMU WSPARCIA OSÓB STARSZYCH I ICH OTOCZENIA POPRZEZ POSZERZENIE ZAKRESU I DOSTĘPNOŚCI USŁUG			
<i>Cel szczegółowy nr 1.1.</i>			
ROZWÓJ WSPARCIA DLA OSÓB STARSZYCH I ICH RODZIN W ŚRODOWISKU LOKALNYM			
działania	realizator	wskaźnik produktu	wskaźnik rezultatu
realizacja usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych	MOPS	liczba usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych	liczba osób starszych objętych wsparciem
realizacja usług wsparcia w formie teleopieki	MOPS, NGO	liczba wydanych opasek	liczba osób starszych objętych wsparciem
realizacja usług wsparcia w formie pomocy sąsiedzkiej	MOPS, NGO	liczba umów na pomoc sąsiedzką	liczba osób starszych objętych wsparciem
realizacja usług wsparcia w formie opieki wytchnieniowej	MOPS, NGO	liczba przyznanych usług opieki wytchnieniowej	liczba osób starszych objętych wsparciem
realizacja usług wsparcia w formie wolontariatu	MOPS, NGO	liczba umów z wolontariuszami	liczba osób starszych objętych wsparciem
realizacja usługi transportowej	UM, Przedsiębiorstw o Społeczne	liczba podmiotów realizujących usługę transportową	liczba osób starszych objętych wsparciem
zapewnienie miejsc i specjalistycznego wsparcia w mieszkaniu chronionym	MOPS	liczba mieszkań chronionych dla osób starszych	liczba osób starszych objętych wsparciem

Cel szczegółowy nr 1.2.

**POPRAWA WARUNKÓW FUNKCJONOWANIA OSÓB STARSZYCH W ŚRODOWISKU
LOKALNYM**

działania	realizator	wskaźnik produktu	wskaźnik rezultatu
zapewnienie miejsc w dziennych ośrodkach wsparcia dla osób starszych	MOPS	liczba miejsc w OWOS dedykowanych dla osób starszych	liczba osób objętych wsparciem
promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia wśród osób starszych	WPS UM, BBOSiR, BCK, MDK, NGO,	liczba działań na rzecz promocji aktywnego i zdrowego stylu życia	liczba osób objętych wsparciem
zapewnienie miejsc spotkań w środowisku lokalnym	MDK, Książnica Beskidzka i jej filie, Rady Osiedli	liczba nowych miejsc, gdzie mogą się spotykać osoby starsze w środowisku lokalnym	liczba osób starszych, które skorzystały z takich nowych miejsc
zapewnienie kompleksowego wsparcia w ramach nowo powstałego Centrum Seniora	WPS UM	liczba zajęć w Centrum Seniora, które mają na celu wsparcie osoby starszej	liczba osób, które skorzystały ze wsparcia w Centrum

Cel szczegółowy nr 1.3.

POWRÓT PODOPIECZNEGO DPS DO ŚRODOWISKA LOKALNEGO

cele szczegółowe	działania	realizator	wskaźnik produktu
edukacja ukierunkowana na powrót do środowiska	DPS	liczba warsztatów zajęciowych, treningów umiejętności, zajęć ruchowo-rehabilitacyjnych, które mają pomóc podopiecznym DPS	liczba podopiecznych DPS objętych wsparciem
wspieranie podopiecznego w środowisku lokalnym po opuszczeniu DPS	MOPS, NGO	liczba działań na rzecz podopiecznego	liczba podopiecznych objętych wsparciem

Opracowanie własne.

11.3. Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji dla Miasta Bielska-Białej ukierunkowany na potrzeby osób z niepełnosprawnościami

<i>Cel ogólny nr 2.</i>			
ROZWÓJ SYSTEMU WSPARCIA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I ICH OTOCZENIA POPRZEZ POSZERZENIE ZAKRESU I DOSTĘPNOŚCI USŁUG			
<i>Cel szczegółowy nr 2.1.</i>			
ROZWÓJ WSPARCIA DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I ICH RODZIN W ŚRODOWISKU LOKALNYM			
działania	realizator	wskaźnik produktu	wskaźnik rezultatu
realizacja usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych	MOPS	liczba usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych	liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem
realizacja usług wsparcia w formie teleopieki	MOPS, NGO	liczba wydanych opasek	liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem
realizacja usług wsparcia w formie pomocy sąsiedzkiej	MOPS, NGO	liczba umów na pomoc sąsiedzką	liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem
realizacja usług wsparcia w formie opieki wytchnieniowej	MOPS, NGO	liczba przyznanych usług opieki wytchnieniowej	liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem
realizacja usług wsparcia w formie wolontariatu	MOPS, NGO	liczba umów z wolontariuszami	liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem
realizacja usługi asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnościami	MOPS, NGO	liczba asystentów osoby niepełnosprawnej	liczba osób objętych wsparciem asystenta osoby niepełnosprawnej

realizacja usługi transportowej	UM, Przedsiębiorstw o Społeczne	liczba podmiotów realizujących usługę transportową	liczba osób z niepełno- sprawnościami objętych wsparciem
zapewnienie miejsc i specjalistycznego wsparcia w mieszkaniu chronionym	MOPS	liczba miejsc dla osób z niepełnosprawno- ściami	liczba osób z niepełno- sprawnościami objętych wsparciem
prowadzenie strefy usług wspierających dla osób niesamodzielnych, w szczególności z niepełnosprawnością intelektualną i ich opiekunów	MOPS	liczba działań realizowanych w strefie	liczba osób objętych wsparciem
ułatwienie dostępu do informacji o dostępnych formach pomocy	MOPS, WPS UM	liczba działań informacyjnych	liczba osób objętych wsparciem

Cel szczegółowy nr 2.2.

Wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnościami

działania	realizator	wskaźnik produktu	wskaźnik rezultatu
likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się oraz zwiększenie dostępności do sprzętu ortopedycznego i rehabilitacyjnego	MOPS	liczba umów przyznających świadczenia	liczba osób objętych wsparciem
aktywizacja i integracja społeczna osób z niepełnosprawnościami	MOPS, NGO	liczba działań prowadzonych na rzecz osób z niepełnosprawno- ściami	liczba osób objętych wsparciem
aktywizacja zawodowa i społeczna poprzez zapewnienie miejsc w WTZ i ZAZ	UM, MOPS	liczba miejsc w WTZ oraz ZAZ	liczba uczestników WTZ i ZAZ

Cel szczegółowy nr 2.3.			
Rozwój wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi			
działania	realizator	wskaźnik produktu	wskaźnik rezultatu
realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	MOPS	liczba usług opiekuńczych	liczba osób objętych wsparciem
zapewnienie miejsc w Środowiskowych Domach Samopomocy	MOPS, ŚDS	liczba miejsc w ŚDS	liczba osób objętych wsparciem
zapewnienie miejsc i specjalistycznego wsparcia w mieszkaniu chronionym	MOPS, ŚDS, NGO	liczba miejsc przeznaczona dla osób z zaburzeniami psychicznymi w mieszkaniu chronionym	liczba osób przebywających w mieszkaniach chronionych

Opracowanie własne.

11.4. Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji dla Miasta Bielska-Białej ukierunkowany na potrzeby osób zagrożonych bezdomnością oraz w kryzysie bezdomności

Cel ogólny nr 3.			
ROZWÓJ SYSTEMU WSPARCIA DLA OSÓB ZAGROŻONYCH BEZDOMNOŚCIĄ ORAZ OSÓB W KRYZYSIE BEZDOMNOŚCI POPRZEZ POSZERZENIE ZAKRESU I DOSTĘPNOŚCI USŁUG			
Cel szczegółowy nr 3.1.			
Rozwój usług prewencyjnych dla osób zagrożonych bezdomnością			
działania	realizator	wskaźnik produktu	wskaźnik rezultatu
współpraca międzyinstytucjonalna, celem zapobiegania zadłużeniom i eksmisjom	MOPS, ZGM, Spółdzielnie mieszkaniowe, PUP, Spółdzielnia Socjalna, CIS	liczba działań prowadzonych na rzecz osób zagrożonych bezdomnością	liczba osób objęta działaniami, mającymi na celu zapobieganie zadłużeniu i eksmisji
zapewnienie specjalistycznego wsparcia i pracy socjalnej	MOPS	liczba działań prowadzonych na rzecz osób zagrożonych bezdomnością	liczba osób objęta specjalistycznym wsparciem i pracą socjalną

Cel szczegółowy nr 3.2.

Rozwój usług środowiskowych dla osób w kryzysie bezdomności

działania	realizator	wskaźnik produktu	wskaźnik rezultatu
prowadzenie streetworkingu	NGO	liczba przeprowadzonych działań w środowisku przez streetworkerów	liczba osób objętych wsparciem streetworkerów
patrowanie miejsc niemieszkalnych	MOPS, Straż Miejska, Policja	liczba przeprowadzonych patroli	liczba osób, którym udzielono informacji podczas patroli
zapewnienie wyżywienia, odzieży i usług higienicznych	NGO	liczba podmiotów udzielających pomocy doraźnej osobom w kryzysie bezdomności	liczba osób objętych wsparciem

Cel szczegółowy nr 3.3.

Powrót podopiecznego z placówki dla osób bezdomnych do środowiska lokalnego

działania	realizator	wskaźnik produktu	wskaźnik rezultatu
edukacja ukierunkowana na powrót do środowiska	MOPS, NGO	liczba działań edukacyjnych mających na celu powrót osób w kryzysie bezdomności do środowiska lokalnego	liczba osób objętych działaniami edukacyjnymi
wpieranie podopiecznego w środowisku lokalnym po opuszczeniu placówki	MOPS, NGO	liczba form wsparcia mających na celu powrót osób w kryzysie bezdomności do środowiska lokalnego	liczba osób objętych wsparciem

zapewnienie miejsc i specjalistycznego wsparcia w mieszkaniu chronionym	MOPS, NGO	liczba miejsc w mieszkaniu chronionym dla osób w kryzysie bezdomności	liczba osób objętych wsparciem w mieszkaniu chronionym
aktywizacja zawodowa	MOPS, PUP, CIS, Spółdzielnia Socjalna	liczba działań prowadzonych na rzecz osób w kryzysie bezdomności	liczba osób objęta aktywizacją zawodową

Opracowanie własne.

11.5. Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji dla Miasta Bielska-Białej ukierunkowany na potrzeby dziecka i rodziny, w tym dzieci z niepełnosprawnością

<i>Cel ogólny nr 4.</i>			
<i>ROZWÓJ SYSTEMU WSPARCIA DZIECKA I JEGO OTOCZENIA POPRZEZ POSZERZENIE ZAKRESU I DOSTĘPNOŚCI USŁUG</i>			
<i>Cel szczegółowy nr 4.1.</i>			
<i>Rozwój wsparcia ukierunkowanego na rodzinę przeżywającą trudności opiekuńczo wychowawcze</i>			
działania	realizator	wskaźnik produktu	wskaźnik rezultatu
realizacja usługi asystenta rodziny	MOPS	liczba asystentów rodziny	ilość rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny
realizacja usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych	MOPS	liczba usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych	liczba rodzin objętych wsparciem
prowadzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	NGO	liczba placówek wsparcia dziennego	liczba dzieci objętych wsparciem
zapewnienie pomocy specjalistycznej w celu włączenia społecznego	MOPS, PWD, PPP, POW, NGO, POIK	liczba placówek zapewniających specjalistyczne wsparcie	liczba osób objętych wsparciem

Cel szczegółowy nr 4.2.

Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej oraz wsparcia ukierunkowanego na dziecko przebywające w pieczy zastępczej oraz usamodzielnianego wychowanka

działania	realizator	wskaźnik produktu	wskaźnik rezultatu
zapewnienie pomocy specjalistycznej w celu włączenia społecznego	MOPS, PWD, PPP, POW, NGO, POIK	liczba placówek zapewniających specjalistyczne wsparcie	liczba osób objętych wsparciem
promowanie działań na rzecz rodzicielstwa zastępczego	MOPS, NGO	liczba działań promująca rodzicielstwo zastępcze	min. 20 działań promocyjnych każdego roku, promujących rodzicielstwo zastępcze
zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych usamodzielnianym wychowankom	MOPS, NGO	liczba miejsc w mieszkaniach chronionych	liczba osób objętych wsparciem
zapewnienie specjalistycznego wsparcia w mieszkaniu chronionym	MOPS, NGO	liczba specjalistów	liczba osób objętych wsparciem
podnoszenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodzinom zastępczym	MOPS, NGO	liczba szkoleń/spotkań dla rodzin zastępczych, szkoleń/spotkań dla kandydatów na rodziny zastępcze, superwizji dla rodzin zastępczych, grup wsparcia	liczba uczestników

Cel szczegółowy nr 4.3.

Rozwój wsparcia ukierunkowanego na dziecko ze szczególnymi potrzebami

działania	realizator	wskaźnik produktu	wskaźnik rezultatu
zwiększenie liczby miejsc w placówkach oświatowych	UM, WE UM	liczba oddziałów dla dzieci ze	liczba miejsc w oddziałach dla dzieci ze

		szczególnymi potrzebami	szczególnymi potrzebami
zapewnienie pomocy specjalistycznej w celu włączenia społecznego	MOPS, PWD, PPP, NGO, CRR „Nadzieja”, szkolnictwo specjalne	liczba placówek zapewniających wsparcie specjalistyczne	liczba osób objętych wsparciem
<i>Cel szczegółowy nr 4.4.</i>			
<i>Powrót wychowanka placówki opiekuńczo-wychowawczej do rodziny/pieczy rodzinnej</i>			
działania	realizator	wskaźnik produktu	wskaźnik rezultatu
realizacja usługi asystenta rodziny/pracownik socjalny	MOPS	liczba pracowników socjalnych, liczba asystentów	liczba osób objętych wsparciem
edukacja rodziców biologicznych celem podniesienia kompetencji opiekuńczo-wychowawczych	POW, MOPS, PPP, NGO	liczba podmiotów realizujących szkolenia	liczba zrealizowanych szkoleń

Opracowanie własne.

Zastosowane skróty:

BBOSiR – Bielsko-Bialski Ośrodek Sportu i Rekreacji;

BCK – Bielskie Centrum Kultury;

CIS – Centrum Integracji Społecznej;

CRR „Nadzieja” - Centrum Rehabilitacyjno-Readaptacyjne dla dzieci Niepełnosprawnych „Nadzieja”;

DPS – Domy Pomocy Społecznej;

MDK – Miejski Dom Kultury;

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej;

NGO – Organizacje Pozarządowe;

POIK – Podbeskidzki Ośrodek Interwencji Kryzysowej;

POW – Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze;

PPP – Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne;

PUP – Powiatowy Urząd Pracy;

PWD – Placówki Wsparcia Dziennego;

ŚDS – Środowiskowy Dom Samopomocy;

UM – Urząd Miejski;

WE UM – Wydział Edukacji i Sportu Urzędu Miejskiego;

WPS UM – Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miejskiego;
WTZ – Warsztaty Terapii Zajęciowej;
ZAZ – Zakład Aktywności Zawodowej;
ZGM – Zakład gospodarki Mieszkaniowej.

11.6. Kadra / personel zapewniający wsparcie w procesie przejścia z opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej w społeczności lokalnej

Mieszkanie chronione jest formą pomocy przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu. W przypadku działań ukierunkowanych na potrzeby osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, czy też osób zagrożonych bezdomnością oraz w kryzysie bezdomności przyjęto, iż:

- wsparcie w procesie przejścia osób z opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej w społeczności lokalnej zapewnić będzie kadra opiekuńczo-asystencka zatrudniona w danej instytucji / placówce oraz specjaliści świadczący wsparcie w mieszkaniach chronionych (m.in. pracownik socjalny, opiekun mieszkania, asystent osoby niepełnosprawnej i inni specjaliści w zależności od indywidualnych potrzeb).

Działania ukierunkowane na potrzeby dziecka i rodziny, w tym dzieci z niepełnosprawnością opierają się na następujących zasobach kadrowych:

- asystenci rodziny, opiekunowie usamodzielnienia, osoby świadczące usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, pracownicy placówek wsparcia dziennego, placówek zapewniających specjalistyczne wsparcie, szkół z oddziałami dla dzieci ze szczególnymi potrzebami, specjaliści świadczący wsparcie w mieszkaniach chronionych (m.in. pracownik socjalny, opiekun mieszkania i inni specjaliści w zależności od indywidualnych potrzeb).

Działania te zapewnią ciągłe i stabilne wsparcie w procesie przejścia osób z opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej w społeczności lokalnej oraz rozwój systemu wsparcia dziecka i jego otoczenia poprzez poszerzenie zakresu i dostępności usług.

11.7. Koszty realizacji Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji dla Miasta Bielska-Białej do roku 2026

A) Cel ogólny nr 1. – Rozwój systemu wsparcia osób starszych i ich otoczenia poprzez poszerzenie zakresu i dostępności usług;

- Szacowne koszty realizacji: 6.110.000,00 zł

B) Cel ogólny nr 2. – Rozwój systemu wsparcia osób z niepełnosprawnościami i ich otoczenia poprzez poszerzenie zakresu i dostępności usług;

- Szacowne koszty realizacji: 31.100.000,00 zł.

C) Cel ogólny nr 3. – Rozwój systemu wsparcia dla osób zagrożonych bezdomnością oraz osób w kryzysie bezdomności poprzez poszerzenie zakresu i dostępności usług;

- Szacowne koszty realizacji 3.000.000,00 zł

D) Cel ogólny nr 4. – Rozwój systemu wsparcia dziecka i jego otoczenia poprzez poszerzenie zakresu i dostępności usług;

- Szacowne koszty realizacji: 14.300.000,00 zł

Realizacja Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji dla Miasta Bielska-Białej do roku 2026 opiera się o następujące źródła finansowania:

1. środki własne Miasta,
2. dotacje z budżetu państwa,
3. środki krajowych funduszy celowych,
4. środki pomocowych funduszy Unii Europejskiej.

11.8. Harmonogram realizacji i ewaluacja Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji dla Miasta Bielska-Białej do roku 2026

Cele ogólne i szczegółowe oraz działania przyjęte w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji dla Miasta Bielska-Białej zgodnie z przyjętym harmonogramem realizowane będą do końca 2026 roku.

Przedmiotowy Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji dla Miasta Bielska-Białej jest dokumentem długookresowym. Jego pilotażowy charakter oraz innowacyjne podejście do kwestii deinstytucjonalizacji leżą u podstaw przyjętego założenia, zgodnie z którym na bieżąco prowadzony jest monitoring realizowanych zadań i podejmowanych działań.

W 2027 roku – po zakończeniu realizacji Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji dla Miasta Bielska-Białej do roku 2026 – przeprowadzona zostanie ewaluacja. Raport z ewaluacji będzie dokumentem oceniającym rezultaty podejmowanych działań oraz wskazującym ewentualne czynniki ryzyka i działania korygujące wymagające podjęcia. Dzięki temu zostanie wprowadzony mechanizm umożliwiający elastyczne dostosowanie Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji dla Miasta Bielska-Białej do zmieniającego się otoczenia i potrzeb.

12. Wzory wykorzystanych narzędzi badawczych

Wzór kwestionariusza ankiety dla mieszkańców

Zwracamy się do Państwa z prośbą o udział w badaniu na temat „Diagnozy potrzeb mieszkańców Bielska-Białej wymagających wsparcia oraz potrzeb ich opiekunów”. Celem przeprowadzanego badania jest zdiagnozowanie potrzeb osób i grup wymagających wsparcia na terenie Bielska-Białej. Mamy nadzieję, iż dzięki Państwa wiedzy i doświadczeniu wyniki ankiet pozwolą na głębsze rozpoznanie potrzeb oraz wskażą kierunki działań zmierzających do poszerzenia katalogu usług społecznych.

*** Wskazuje wymagane pytanie**

Osoba wypełniająca ankietę:

- osoba potrzebująca wsparcia
- opiekun
- inna odpowiedź (...)

Proszę wskazać wiek w pełnych latach*

Proszę wskazać płeć:

- Kobieta
- Mężczyzna

1. Proszę ocenić na skali (od 1 do 5), które kategorie mieszkańców Bielska-Białej w najbliższych latach Państwa zdaniem mogą wymagać wsparcia (proszę zaznaczyć odpowiednią wartość w każdej kategorii).*

- 1 – zdecydowanie nie będą potrzebować wsparcia
- 2 – raczej nie będą potrzebować wsparcia
- 3 – nie wiadomo, czy będą potrzebować wsparcia
- 4 – raczej będą potrzebować wsparcia
- 5 – zdecydowanie będą potrzebować wsparcia

Kategorie osób potrzebujących wsparcia	1	2	3	4	5
osoby starsze					
osoby z niepełnosprawnościami					
osoby bezdomne					
osoby z zaburzeniami psychicznymi					
rodziny z dziećmi, w tym z dziećmi z niepełnosprawnością					
dzieci z rodzin zastępczych i placówek całodobowych					

2. Dlaczego wyżej wybrana przez Panią/Pana grupa (z oceną – 5) jest grupą potrzebującą wsparcia (max. 3 przyczyny)?*

- zwiększa się liczba takich osób,
- osoby te mają niskie dochody,
- osoby te mają problemy ze zdrowiem,
- osoby te mają problemy z uzależnieniami,
- osoby te doznają przemocy,
- nie biorą udziału w życiu społecznym (są nieaktywne),
- świadczona dotąd pomoc nie przynosi efektu,
- świadczona dotąd pomoc jest zbyt mała,
- mają ograniczony dostęp do instytucji pomocy na terenie Bielska-Białej,
- osoby te nie otrzymują pomocy na terenie Bielska-Białej,
- za późno podejmowana pomoc,
- za mało jest informacji jak i kiedy można skorzystać z pomocy,
- nie ma działań profilaktycznych,
- nie ma działań edukacyjnych,
- jest zbyt mało pieniędzy na wsparcie tych osób,
- nie ma społecznego zrozumienia dla szczególnych potrzeb tej grupy osób,
- inna odpowiedź (...)

3.1. Proszę określić, które formy wsparcia w środowisku/przez środowisko mogą zastąpić pomoc instytucji w stosunku do osób starszych* (proszę zaznaczyć odpowiednią wartość w każdej kategorii).

- 1 – zdecydowanie nieprzydatne
- 2 – raczej nieprzydatne
- 3 – przydatne
- 4 – mogą wspierać, bardzo przydatne
- 5 – zastępują

Formy wsparcia	1	2	3	4	5
wsparcie rodziny/znajomych					
usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania					
usługi sąsiedzkie					
odpoczynek dla opiekuna					
wolontariat					
teleopieka (opaska życie/opaska SOS)					
wsparcie w formie dożywiania					
placówki dzienne dla osób starszych					
dzienne domy opieki medycznej					
mieszkania zapewniające wsparcie opiekunów					
rodzinne domy pomocy					
domy pomocy społecznej					
inne					

3.2. Proszę określić, które formy wsparcia w środowisku/przez środowisko mogą zastąpić pomoc instytucji w stosunku do osób z niepełnosprawnościami.* ocena w punktach j.w.

Formy wsparcia	1	2	3	4	5
usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania					
usługi asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnościami					
odpoczynek dla opiekuna					
wolontariat					
teleopieka (opaska życie/opaska SOS)					
wsparcie w formie dożywiania					
ośrodki wsparcia świadczące wsparcie w systemie dziennym					
dzienne domy opieki medycznej					
mieszkania zapewniające wsparcie opiekunów					
rodzinne domy pomocy					

domy pomocy społecznej					
warsztaty terapii zajęciowej					
zajęcia klubowe					
inne					

3.3. Proszę określić, które formy wsparcia w środowisku/przez środowisko mogą zastąpić pomoc instytucji w stosunku do osób bezdomnych. * ocena w punktach j.w.

Formy wsparcia	1	2	3	4	5
streetworking – wsparcie osób bezdomnych na ulicy przez specjalistów					
punkty pomocy doraźnej (m.in. jadłodajnie, punkty wydawania żywności i odzieży, łaźnie, punkty poradnictwa)					
punkty aktywizacji społecznej i zawodowej					
całodobowe placówki					
noclegownie					
ogrzewalnie					
mieszkania zapewniające wsparcie opiekunów					
profilaktyka i terapia uzależnień					
inne					

3.4. Proszę określić, które formy wsparcia w środowisku/przez środowisko mogą zastąpić pomoc instytucji w stosunku do osób z zaburzeniami psychicznymi. * ocena w punktach j.w.

Formy wsparcia	1	2	3	4	5
usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania					
usługi asystenta osobistego osoby z zaburzeniami psychicznymi					
mieszkania zapewniające wsparcie opiekunów					
wolontariat					
dzienne ośrodki wsparcia					
mieszkania zapewniające wsparcie opiekunów					
domy pomocy społecznej					
inne					

3.5. Proszę określić, które formy wsparcia w środowisku/przez środowisko mogą zastąpić pomoc instytucji w stosunku do dzieci i rodziny oraz dzieci z rodzin zastępczych i placówek całodobowych.*
ocena w punktach j.w.

Formy wsparcia	1	2	3	4	5
„grupy wsparcia” lub „grupy samopomocowe” dla rodzin w kryzysie					
streetworking – wsparcie dzieci na ulicy przez specjalistów					
zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa					
zapewnienie wsparcia rodzinom zastępczym w opiece nad dziećmi					
prowadzenie świetlic pozalekcyjnych oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci					
rozwój i promocja rodzinnej pieczy zastępczej					
powstawanie rodzinnych domów dziecka					
mieszkania treningowe dla wychowanków z rodzin zastępczych i placówek całodobowych					
zapewnienie opieki w żłobkach					
zapewnienie opieki w przedszkolach					
inne					

4. Kto powinien pomagać wyżej wymienionym grupom potrzebującym wsparcia w środowisku lokalnym (max. 3 przykłady).*

- rodzina
- znajomi
- sąsiedzi
- wolontariusze
- wspólnotowe grupy wsparcia
- asystenci i opiekunowie profesjonalni w środowisku zamieszkania
- organizacje pozarządowe
- profesjonalne placówki
- instytucje miejskie

- instytucje państwowe
- podmioty społeczne (tj. spółdzielnia socjalna, przedsiębiorstwo społeczne)
- inna odpowiedź (...)

5. Czy chciał/a by Pan/Pani świadczyć takie usługi w środowisku lokalnym?*

- zdecydowanie tak
- zdecydowanie nie
- tak, ale nie mam czasu
- tak, ale nie mam wiedzy jak to zrobić
- trudno powiedzieć, nie interesowałem/am się tym
- nie, od tego są instytucje
- tylko odpłatnie
- jako wolontariusz
- inna odpowiedź (...)

6. Czy skorzystał/a by Pan/Pani z tego rodzaju usług?*

- zdecydowanie tak
- zdecydowanie nie
- tak, ale nieodpłatnie
- tak, ale nie mam wiedzy jak to zrobić
- tak, również odpłatnie
- ja nie, ale znam osoby, które powinny skorzystać
- trudno powiedzieć, nie interesowałem/am się tym
- tak, od rodziny/znajomych/sąsiadów
- tak, ale tylko od instytucji

7. Jakiego wsparcia potrzebują opiekunowie osób wymagających opieki?*

- wsparcie szkoleniowe
- wsparcie psychologiczne, terapeutyczne
- poradnictwo specjalistyczne
- nauka pielęgnacji, podstaw rehabilitacji
- wsparcie dietetyka
- doraźny/czasowa opieka wytchnieniowa
- inna odpowiedź (...)

Wzór kwestionariusza ankiety dla NGO i innych podmiotów społecznych

Celem przeprowadzanego badania jest zdiagnozowanie deficytów oraz potrzeb organizacji/podmiotów, które mogłyby realizować na rzecz mieszkańców Bielska-Białej usługi społeczne, pomoc i aktywizację w środowisku lokalnym. Mamy nadzieję, iż dzięki Państwa wiedzy i doświadczeniu wyniki ankiet pozwolą na głębsze rozpoznanie potrzeb oraz wskażą kierunki działań zmierzających do poszerzenia katalogu usług społecznych.

* Wskazuje wymagane pytanie

Nazwa Podmiotu wypełniającego ankietę*

1. W jakim obszarze i na rzecz której grupy społecznej osób potrzebujących wsparcia Państwa organizacja realizuje działania?*

- osoby starsze
- osoby z niepełnosprawnościami
- osoby bezdomne
- osoby z zaburzeniami psychicznymi
- rodziny z dziećmi, w tym z dziećmi z niepełnosprawnością oraz pieczy zastępczej
- inna odpowiedź (...)

2. Czy byliby Państwo zainteresowani wzięciem udziału w realizacji nowych usług na rzecz mieszkańców Bielska-Białej w środowisku lokalnym/zamieszkania osób potrzebujących wsparcia?*

- tak, to doskonały pomysł
- raczej tak, ale w niewielkim zakresie (wobec niektórych grup osób)
- trudno powiedzieć, potrzebujemy więcej informacji na ten temat
- raczej nie, chyba że wiązałoby się to z dofinansowaniem
- zdecydowanie nie

3. Utworzenie których podmiotów byłoby, Państwa zdaniem, niezbędne dla w/w grup potrzebujących wsparcia? (max. 3 podmioty)

	Utworzenie nowego podmiotu	Utworzenie nowych miejsc w istniejącym podmiocie
usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania	☐	☐
opieka wytchnieniowa (odpoczynek dla opiekunów osób wymagających wsparcia)	☐	☐
wolontariat	☐	☐
teleopieka	☐	☐
usługi sąsiedzkie	☐	☐
usługa asystencji	☐	☐
wsparcie w formie dożywiania	☐	☐
pomoc doraźna (np. jadłodajnie, punkty wydawania żywności, odzieży, łaźnie, punkty poradnictwa)	☐	☐
streetworking (wsparcie na ulicy)	☐	☐
dzienne ośrodki wsparcia	☐	☐
mieszkania chronione (treningowe, wspomagane)	☐	☐
całodobowe placówki	☐	☐
dzienne domy opieki medycznej	☐	☐
rodzinne domy pomocy	☐	☐

domy pomocy społecznej	☐	☐
noclegownie	☐	☐
ogrzewalnie	☐	☐
profilaktyka i terapia uzależnień	☐	☐
punkty aktywizacji społecznej i zawodowej	☐	☐
prowadzenie świetlic pozalekcyjnych dla dzieci	☐	☐
„grupy wsparcia” lub „grupy samopomocowe” dla rodzin w kryzysie	☐	☐
rozwój i promocja rodzinnej pieczy zastępczej	☐	☐
zapewnienie wsparcia rodzinom zastępczym w opiece nad dziećmi	☐	☐
powstawanie rodzinnych domów dziecka	☐	☐
ośrodek interwencji kryzysowej	☐	☐
przedsiębiorstwa ekonomii społecznej	☐	☐

4. Czy dysponują Państwo odpowiednim zapleczem lokalowym, aby zrealizować nowe usługi społeczne?*

- tak, dysponujemy bazą lokalową z dużym potencjałem
- tak, mamy możliwości lokalowe zorganizowania wsparcia dla niewielkiej grupy osób potrzebujących
- nie mamy bazy lokalowej, ale mamy potencjał kadrowy
- nie mamy możliwości realizacji nowych zadań
- potrzebujemy wsparcia lokalowego
- inna odpowiedź (...)

5. Czy dysponują Państwo odpowiednim zapleczem finansowym, aby zrealizować nowe usługi społeczne?*

- tak, dysponujemy bazą finansową z dużym potencjałem
- tak, mamy możliwości finansowe zorganizowania wsparcia dla niewielkiej grupy osób potrzebujących
- nie mamy możliwości finansowych, ale mamy potencjał lokalowy i kadrowy

- nie mamy możliwości realizacji nowych zadań
- potrzebujemy wsparcia finansowego
- inna odpowiedź (...)

6. Czy dysponują Państwo odpowiednim zapleczem kadrowym, aby zrealizować nowe usługi społeczne?*

- tak, dysponujemy odpowiednią kadrą z dużym potencjałem
- tak, mamy możliwości kadrowe zorganizowania wsparcia dla niewielkiej grupy osób potrzebujących
- nie mamy możliwości kadrowych pomimo posiadania bazy lokalowej
- nie mamy możliwości realizacji nowych zadań
- potrzebujemy wsparcia finansowego
- inna odpowiedź (...)

7. W jakim zakresie wskazane jest zlecenie zadań organizacjom pozarządowym/innym podmiotom na terenie Bielska-Białej w poszczególnych obszarach:*

- zlecenie usług opiekuńczych dla osób starszych
- zlecenie usług dla osób z niepełnosprawnościami
- zlecenie usług w formie wspierania rodzin niewydolnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
- zlecenie działań na rzecz wsparcia osób w kryzysie bezdomności
- inna odpowiedź (...)

8. Jak oceniają Państwo współpracę miejskich jednostek organizacyjnych z organizacjami działającymi na rzecz osób potrzebujących wsparcia? (proszę wskazać po trzy aspekty pozytywne i negatywne)*

Wzór kwestionariusza ankiety dla mieszkańców domów pomocy społecznej

Część pierwsza – ocena poziomu zdolności do samodzielnej egzystencji mieszkańca DPS

1. DANE OSOBY WNIOSKUJĄCEJ		
IMIĘ I NAZWISKO		
ADRES POBYTU		
2. SYTUACJA RODZINNA		
Liczba dzieci i ich wiek	Liczba osób wspólnie zamieszkujących	
Wydolność opiekuńcza rodziny i osób bliskich:		
Możliwość zapewnienia pomocy przez osoby niespokrewnione:		
3. SYTUACJA MATERIALNA (proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź „X”)		
Źródło utrzymania osoby badanej:		
Wynagrodzenie za pracę	Renta, jaka:	
Emerytura	Zasiłek, jaki:	
Na utrzymaniu rodziny	Inne, jakie:	
Zadłużenie, obciążenia komornicze, zobowiązania alimentacyjne	Kwota dochodu:.....	
	Kwota obciążeń:.....	
4. SYTUACJA MIESZKANIOWA (proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź „X”)		
Tytuł prawny: (własność, najem, (jaki?).....)		
Dom	Posiadanie oddzielnego pokoju w domu	
Mieszkanie:	Wynajmowany pokój	
Na którym piętrze	Instytucja opieki całodobowej	
Ilość pokoi	Instytucja zapewniająca nocleg	
Stan techniczny:		
Dostosowanie mieszkania do potrzeb osoby z niepełnosprawnością:		
winda ☐	kabina prysznicowa ☐	urządzenia z sygnalizacją dźwiękową ☐
podjazd ☐	krzeselko prysznicowe ☐	pralka ☐
schodolaz ☐	wanna z podnośnikiem ☐	telefon komórkowy ☐
poręcze i uchwyty ☐	sygnalizacja świetlna ☐	komputer i dostęp do internetu ☐

5. ZDOLNOŚĆ DO WYKONYWANIA CZYNNOŚCI W ZAKRESIE SAMOBSŁUGI
(proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź „X”)

Utrzymywanie ciała w czystości	Samodzielnie	Konieczna pomoc	Całkowite uzależnienie od innych osób
Mycie przy umywalce lub miednicy	☐	☐	☐
Kąpiel w wannie, wejście i wyjście	☐	☐	☐
Mycie pod prysznicem	☐	☐	☐
Mycie włosów i czesanie	☐	☐	☐
Toaleta jamy ustnej	☐	☐	☐
Obcinanie paznokci	☐	☐	☐
Golenie się	☐	☐	☐
Załatwianie potrzeb fizjologicznych	☐	☐	☐
Cewnik ☐	Kaczka/basenik ☐	Pieluchomajtki ☐	

UBIERANIE SIĘ

Przygotowanie ubrania stosownie do warunków	☐	☐	☐
Nałożenie ubrania	☐	☐	☐
Zapinanie guzików i zamków	☐	☐	☐
Zakładanie i sznurowanie butów	☐	☐	☐

ODŻYWIANIE

Sięganie po jedzenie	☐	☐	☐
Wkładanie pokarmu do ust	☐	☐	☐
Posługiwanie się sztućcami	☐	☐	☐
Przyjmowanie leków	☐	☐	☐

6. ZDOLNOŚĆ DO PORUSZANIA SIĘ

(proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź „X”)

samodzielnie bez oprzyrządowania samodzielnie z protezami z laską
 przy pomocy jednej kuli przy pomocy dwóch kul z balkonikiem
 na wózku inwalidzkim z przewodnikiem brak możliwości

Określenie samodzielności i zależności od innych w poruszaniu się	Samodzielnie	Konieczna pomoc	Całkowite uzależnienie od innych osób
Siadanie na łóżku	☐	☐	☐
Wstawanie z łóżka i powrót do niego	☐	☐	☐
Chodzenie w obrębie mieszkania	☐	☐	☐
Chodzenie po schodach	☐	☐	☐
Opuszczenie mieszkania i powrót do niego	☐	☐	☐
Korzystanie ze środków lokomocji	☐	☐	☐
Przemieszczanie się poza miejsce zamieszkania	☐	☐	☐

7. PROWADZENIE GOSPODARSTWA DOMOWEGO

(proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź „X”)

Określenie samodzielności i zależności od innych w życiu domowym	Samodzielnie	Konieczna pomoc	Całkowite uzależnienie od innych osób
Sprzątanie, zmiana pościeli	☐	☐	☐
Ogrzewanie mieszkania / domu	☐	☐	☐
Pranie i prasowanie	☐	☐	☐
Gotowanie	☐	☐	☐
Zmywanie	☐	☐	☐
Gruntowne porządki, mycie okien, wieszanie za	☐	☐	☐
Pozyskiwanie towarów i usług	☐	☐	☐
Planowanie budżetu domowego	☐	☐	☐
Umiejętność gospodarowania pieniędzmi	☐	☐	☐
Dbanie o własność osobistą i bezpieczeństwo	☐	☐	☐
Opieka nad innymi członkami rodziny	☐	☐	☐

8. KOMUNIKOWANIE SIĘ Z OTOCZENIEM

(proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź „X”)

Zdolność do samodzielnego komunikowania się	Samodzielnie	Konieczna pomoc	Całkowite uzależnienie od innych osób
Zrozumienie języka otoczenia	☐	☐	☐
Umiejętność komunikacji niewerbalnej (gesty, mimika)	☐	☐	☐
Umiejętność komunikacji ustnej	☐	☐	☐
Umiejętność komunikacji pisemnej: czytanie, pisanie	☐	☐	☐

9. UCZESTNICTWO W ŻYCIU SPOŁECZNYM /PEŁNIENIE RÓL SPOŁECZNYCH/

(proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź „X”)

Zdolność do uczestnictwa w życiu społecznym	Samodzielnie	Konieczna pomoc	Całkowite uzależnienie od innych osób
Nawiązywanie i podtrzymywanie kontaktu z członkami rodziny	☐	☐	☐
Nawiązywanie i podtrzymywanie kontaktu z innymi osobami	☐	☐	☐
Zdolność do rozumienia reguł i norm życia społecznego i ich stosowanie	☐	☐	☐
Zdolność do pracy zarobkowej	☐	☐	☐

10. STAN PSYCHICZNY

Mieszkaniec jest/był konsultowany psychiatrycznie	Tak ☐	Nie ☐	
Jeżeli została zlecona farmakoterapia, to czy mieszkaniec stosuje leki	Tak, regularnie ☐	Tak, nieregularnie ☐	Nie stosuje zalecanej farmakoterapii ☐
Czy u mieszkańca występuje problem uzależnienia od substancji i/lub behawioralnego	Tak ☐		Nie ☐
Jakiej substancji i/lub zachowania dotyczy uzależnienie	Krótki opis:		
Czy mieszkaniec pozostaje w czynnym uzależnieniu, czy utrzymuje abstynencję	Krótki opis:		
Czy mieszkaniec jest w trakcie lub uczestniczył w przeszłości w terapii uzależnień lub czy planuje rozpocząć terapię uzależnień	Krótki opis:		

***Część druga – diagnoza potrzeb w tym funkcjonalna w kontekście codziennej egzystencji
(opis na podstawie części pierwszej)***

Jakiego wsparcia mieszkaniec wymagalby w środowisku?

.....

Główne przyczyny umieszczenia mieszkańca w DPS

.....

Ocena poziomu zdolności do samodzielnej egzystencji

Mieszkaniec ma szanse:

Powrotu do środowiska:

- w warunkach samodzielnego gospodarstwa domowego/powrotu do domu rodzinnego
- w warunkach mieszkania chronionego
- z pomocą asystenta rodziny MOPS/usługami opiekuńczymi MOPS/wsparcie placówki pobytu dziennego/ambulatoryjny udział w terapii uzależnień/inne
- poszerzania zakresu samodzielności w ramach pobytu w całodobowej placówce opiekuńczej wskazać obszar:

- w obecnej chwili mieszkaniec nie ma możliwości usamodzielnienia

uzasadnienie:

.....
.....

Postawa mieszkańca względem usamodzielnienia się

(odpowiedzi z perspektywy mieszkańca)

W jakich obszarach swojego funkcjonowania podopieczny chciałby być bardziej samodzielny?

.....
.....

Czy podopieczny widzi możliwość nabycia samodzielności w obszarach, które aktualnie sprawiają mu trudność (w jaki sposób)?

.....
.....

Czy podopieczny wyraża chęć powrotu do środowiska?

.....
.....

Jakiego wsparcia oczekiwałby podopieczny w środowisku?

.....
.....

Ocena SWOT w procesie usamodzielnienia

Mocne strony:	Deficyty:
Szanse:	Zagrożenia:

Tabela 1: cele (szanse), które mieszkaniec ma szansę osiągnąć, wykorzystując swój potencjał w procesie usamodzielniania. Zagrożenia spowodowane deficytami mieszkańca, które mogą wystąpić w procesie usamodzielniania.

Uzasadnienie

W dniu 12.10.2022 r. w Warszawie pomiędzy Miastem Bielsko-Białą, a Ministrem Rodziny i Polityki Społecznej została zawarta umowa o powierzenie Grantu w ramach projektu grantowego pt.: „Opracowanie i pilotażowe wdrożenie mechanizmów i planów deinstytucjonalizacji usług społecznych” realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.8. Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym, współfinansowanego ze środków europejskich. Jednym z elementów projektu grantowego było opracowanie i wdrożenie lokalnego planu deinstytucjonalizacji usług społecznych mającego na celu odejście od opieki instytucjonalnej na rzecz usług społecznych świadczonych w społecznościach lokalnych. W wyniku prac Zespołu ds. opracowania „Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji dla Miasta Bielska-Białej do roku 2026” powołanego Zarządzeniem Nr ON-II.0050.3179.2022.MOPS Prezydenta Miasta Bielska-Białej z dnia 19 października 2022 roku, powstał dokument określający 4 cele główne planu deinstytucjonalizacji usług społecznych w Bielsku-Białej:

1. Rozwój systemu wsparcia osób starszych i ich otoczenia poprzez poszerzenie zakresu i dostępności usług.
2. Rozwój systemu wsparcia osób z niepełnosprawnościami i ich otoczenia poprzez poszerzenie zakresu i dostępności usług.
3. Rozwój systemu wsparcia dla osób zagrożonych bezdomnością oraz osób w kryzysie bezdomności poprzez poszerzenie zakresu i dostępności usług.
4. Rozwój systemu wsparcia dziecka i jego otoczenia poprzez poszerzenie zakresu i dostępności usług.

Dla każdego z celów opracowano cele szczegółowe oraz przypisano konkretne działania, wskazano realizatorów, zdefiniowano wskaźniki produktu i wskaźniki rezultatu. Określono także koszty dla realizacji poszczególnych celów ogólnych. Realizacja Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji dla Miasta Bielska-Białej do roku 2026 ma charakter pilotażowy i opiera się o następujące źródła finansowania: środki własne Miasta, dotacje z budżetu państwa, środki krajowych funduszy celowych oraz środki pomocowych funduszy Unii Europejskiej.

Przedmiotowy Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji dla Miasta Bielska-Białej jest dokumentem obejmującym okres od września 2023 r. do końca 2026 roku.

W 2027 roku przeprowadzona zostanie ewaluacja. Raport będzie dokumentem oceniającym rezultaty podejmowanych działań oraz wskazującym ewentualne czynniki ryzyka i działania korygujące. Dzięki temu zostanie wprowadzony mechanizm umożliwiający elastyczne dostosowanie Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji dla Miasta Bielska-Białej do zmieniającego się otoczenia i potrzeb jego mieszkańców.